

Spolupráce mateřské školy a rodiny při adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy

Veronika Wolfová

Bakalářská práce
2020/2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Veronika Wolfová**
Osobní číslo: **H180293**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Spolupráce mateřské školy a rodiny při adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury týkající se vztahů mateřské školy a rodiny.
Vymezení terminologie a teoretických východisek zaměřených na možnosti spolupráce mateřské školy a rodiny při adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy.
Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.
Realizace kvantitativně orientovaného výzkumu prostřednictvím dotazníku pro rodiče a učitele mateřských škol.
Zpracování, vyhodnocení a interpretace získaných dat.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi mateřských škol.

Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

Kotátková, S. (2014). *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet (2., rozš. a aktualiz. vyd.)*. Praha: Grada.

Kropáčková, J. (2017). Spolupráce mateřské školy s rodinou. *Acta Humanica*, 14(1), 59-73.

Niesel, R., & Griebel, W. (2005). *Poprvé v mateřské škole*. Praha: Portál.

Průcha, J. (2016). *Předškolní dítě a svět vzdělávání: přehled teorie, praxe a výzkumných poznatků*. Praha: Wolters Kluwer.

Sutterby, J. A. (Ed.). (2017). *Family involvement in early education and child care*. Bingley: Emerald.

Vedoucí bakalářské práce: **PaedDr. Soňa Lorencová**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **7. října 2020**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

L.S.

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, Ph.D.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 27. listopadu 2020

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a). V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně 15.4.2021

....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Má bakalářská práce „Spolupráce mateřské školy a rodiny při adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy“ pojednává o důležitosti spolupráce školy a rodiny, když dítě nastupuje do mateřské školy. Jedná se totiž o velmi zásadní moment v životě nejen dítěte, ale i samotného rodiče. Teoretická část je věnována adaptačním mechanismům dítěte v preprimárním vzdělávání a také definici základní terminologie, týkající se spolupráce mateřské školy a rodiny. Co se týká části praktické, tak ta je rozdělena na několik kapitol, najdeme zde cíle s výzkumnými otázkami, použitou výzkumnou metodu a techniku, výzkumný soubor, a také realizaci předvýzkumu. Mým hlavním cílem praktické části je analyzovat, jaké jsou možnosti spolupráce mezi školou a rodinou při adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy.

Klíčová slova: adaptace dítěte na prostředí školy, formy komunikace, spolupráce školy a rodiny

ABSTRACT

My bachelor's thesis "Cooperation of kindergarten and family in the adaptation of the child to the environment of kindergarten" discusses the importance of cooperation between school and family when the child enters kindergarten. This is a very crucial moment in the life of not only the child, but also the parent. The theoretical part is devoted to the adaptation mechanisms of the child in pre-primary education and also to the definition of basic terminology related to the cooperation of kindergarten and family. As for the practical part, it is divided into several chapters, we find here the objectives with research questions, the research method and technique used, the research set and also the implementation of pre-research. My main goal of the practical part is to analyze what are the possibilities of cooperation between school and family in adapting the child to the environment of kindergarten.

Keywords: adaptation of the child to the school environment, forms of communication, cooperation between school and family

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Poděkování

Mé velké poděkování patří paní PaedDr. Soni Lorencové za všechny rady a pomoc, které mi při zpracování bakalářské práce poskytla. Mé poděkování patří také všem zúčastněným respondentům, kteří mi věnovali svůj čas a informace při vyplňování dotazníků a v neposlední řadě bych také ráda poděkovala své rodině za velkou podporu.

„Průměrný učitel vypráví. Dobrý učitel vysvětluje. Výborný učitel ukazuje. Nejlepší učitel inspiruje.“ – Charles Farrar Browne

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 RODINA.....	12
1.1 FUNKCE RODINY	12
1.2 ROLE RODIČŮ VE VZTAHU K MATEŘSKÉ ŠKOLE	13
2 MATEŘSKÁ ŠKOLA.....	16
2.1 FUNKCE MATEŘSKÉ ŠKOLY.....	16
2.2 SPOLUPRÁCE MATEŘSKÉ ŠKOLY S RODINOU V KURIKULÁRNÍCH DOKUMENTECH	18
2.3 NASTARTOVÁNÍ SPOLUPRÁCE S RODIČI.....	20
3 ADAPTACE.....	25
3.1 FÁZE ADAPTACE DÍTĚTE	25
3.2 VÝHODY POSKYTOVANÉ MATEŘSKOU ŠKOLOU RODIČŮM	27
3.3 VSTUP DÍTĚTE DO MATEŘSKÉ ŠKOLY	28
3.4 MOŽNOSTI USNADNĚNÍ VSTUPU A ADAPTACE DÍTĚTE V MATEŘSKÉ ŠKOLE.....	30
3.5 KOMUNIKACE S RODIČI	32
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	34
4 DESIGN VÝZKUMU.....	35
4.1 CÍLE VÝZKUMU	35
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	35
4.3 VÝZKUMNÁ METODA A TECHNIKA	36
4.4 VÝZKUMNÝ SOUBOR	36
4.5 PŘEDVÝZKUM	36
5 VÝSLEDKY VÝZKUMU.....	37
5.1 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	37
5.2 SHRNUÍ A ODPOVĚDI NA VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	72
5.3 INTERPRETACE DAT	74
5.4 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	75
ZÁVĚR	78
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	80
SEZNAM TABULEK.....	82
SEZNAM OBRÁZKŮ	83
SEZNAM PŘÍLOH.....	85
PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK PRO UČITELE	86

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK PRO RODIČE.....	90
---	-----------

ÚVOD

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybrala Spolupráce mateřské školy a rodiny při adaptaci dítěte do prostředí mateřské školy. Jelikož zabývat se touthle problematikou mi přijde zajímavé a také důležité. Je potřeba, aby mateřská škola s rodinou dostatečně spolupracovala při příchodu a adaptaci dítěte do prostředí mateřské školy. Vstup dítěte do mateřské školy je pro děti a jejich rodiče velkým zlomem a se vstupem přichází také mnoho změn.

Bakalářskou práci jsem si rozdělila na dvě hlavní části. První část se zabývá teorií, zatímco část druhá je zaměřena na samotný výzkum práce. Cílem mé teoretické práce je definovat základní terminologii a vymežit teoretická východiska týkající se spolupráce mateřské školy a rodiny, dalším cílem je charakterizovat adaptační mechanismy dítěte v preprimárním vzdělávání. V teoretické části definuji základní pojmy jako rodina, mateřská škola nebo adaptace, také se zde nachází, jak může mateřská škola nastartovat spolupráci s rodiči a usnadnit dítěti vstup do mateřské školy a jeho následnou adaptaci v novém prostředí. Ve spolupráci školy s rodiči je potřeba dostatečně komunikovat s rodiči. Díky komunikaci dokáže mateřská škola navázat partnerský vztah s rodiči a adaptace dítěte na prostředí mateřské školy může proběhnout snadněji.

Co se týká praktické části, tak jak už jsem zmiňovala, ta je zaměřena především na samotný výzkum, který jsem realizovala dotazníkovým šetřením, pro rodiče a učitele mateřských škol. V obou dotaznících jsem oslovila 100 respondentů. Mým hlavním cíle výzkumu bylo tedy analyzovat formy spolupráce mezi školou a rodinou při adaptaci dítěte do prostředí mateřské školy. Tedy zjistit, jaké formy spolupráce využívají mateřské školy při adaptaci dítěte do mateřské školy. Domnívám se, že mateřské školy mohou velmi ovlivnit vstup dítěte do mateřské školy a za spolupráce s rodiči by adaptace dítěte mohla proběhnout lépe a snáz. Je však potřeba, aby mateřské školy vytvářely dostatečný prostor na spolupráci s rodiči. Na výsledky výzkumu jsem využila grafy a tabulky, pro lepší přehlednost. V závěru mé bakalářské práce se tedy nachází shrnutí výzkumu a odpovědi na výzkumné otázky, také interpretace dat a doporučení pro praxi.

Doufám, že má práce pomůže ke zlepšení spolupráce mezi mateřskou školou a rodinou při adaptaci dítěte do mateřské školy.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINA

Domníváme se, že rodina při vstupu dítěte do mateřské školy hraje velmi důležitou roli, jelikož právě díky rodině dítě zvládá překonat jednotlivé překážky v cestě ke vzdělávání a je tak pro dítě velkou oporou.

(Kolář, 2012, s. 344) definuje rodinu jako „*společně žijící malá skupina lidí spojená manželstvím (partnerstvím), pokrevními svazky a úzkými citovými vazbami*“.

Rodinu lze chápat jako, výchovnou instituce nejméně tedy tří osob, mezi nimiž existují vzájemné vztahy. (Kolář, 2012)

Současná rodina, je označována za rodinu nukleární. Jedná se tedy o takovou rodinu, kde je jádrem matka, otec a dítě nebo více dětí. Většina rodin se o své děti soustředěně stará a postupem času jim také umožňuje kontakt s lidskou společností a přírodou. (Kořátková, 2014)

1.1 Funkce rodiny

Podle Koláře (2012) má rodina má řadu funkcí, které se snaží naplňovat:

- biologicko-reprodukční funkce (rodina zajišťuje základní biologické potřeby dítěte)
- socializační funkce (rodina zabezpečuje socializaci dítěte)
- ekonomická funkce (jedná se o finanční zabezpečení dítěte)
- emocionální funkce (rodina dítěti poskytuje určitou jistotu domova, lásku a bezpečí)
- funkce ochranná (rodina dítěti zabezpečuje ochranu a podporu)
- výchovná funkce (rodina dítě vychovává, jedná se tedy o základních povinnost rodiny)

„*Rodina hraje velmi významnou funkci. Škola je její spojenec a pro dítě není přínosné, když ji rodina málo věří a její práce zpochybňuje.*“ (Kořátková, 2014, s. 218)

V období předškolního věku je dítě se svou rodinou velmi úzce spjato. Dítě díky rodině, která mu zajišťuje biologické potřeby, bezpečí, péči, vztahovou oporu, lásku, prvotní poznatky o světě, má mnohem snadnější start do lidské společnosti. Je velmi důležité, aby rodiče nemluvili negativně o učiteli. Rodiče by měli učitele podporovat, protože právě učitel je velmi významnou osobou v životě dítěte, pomáhá dítěti na cestě k jeho vzdělání. (Kořátková, 2014)

1.2 Role rodičů ve vztahu k mateřské škole

„Rodina je nejstarší společenská instituce, společně se školou je místem socializace, společně se školou je místem socializace dítěte a plní výchovné funkce, které je možno chápat jako komplementární“. (Průcha in Kropáčková, 2017, s. 61)

Nejbližší rodina malého dítěte je považována za nejvlivnější a nejbližší prostředí pro jeho vývoj. Navázání silného a pozitivního spojení mezi rodinou dítěte zvyšuje rozvíjející se dovednosti dítěte. Když se rodiny aktivně zapojují do vzdělávání svých dětí, jejich zkušenosti vedou ke zvýšení znalostí a dovedností rodičů nezbytných k podpoře vzdělání a sociální připravenosti dětí na mateřskou školu. Zapojení rodiny je měřeno zapojením rodičů do aktivit vztahujících se k jejich dětem, které zahrnují jak domácí aktivity, tak aktivity založené na škole. Rodiny dětí se mohou zapojit do formálního vzdělávacího prostředí, jako je účast na schůzkách rodičů s učiteli, dobrovolnictví ve třídě nebo účast na školních akcích. Zapojení rodičů do vzdělávání dětí předškolního věku je totiž spojeno se zlepšeným sociálním, behaviorálním a kognitivním vývojem dětí. (Sutterby, 2017)

V první řadě je velmi důležité, jak samotní rodiče pohlížejí na svou roli ve vzdělávání svých dětí. Rodiče, kteří se domnívají, že jejich úlohou je pouze dostat děti do mateřské školy a tam už přebírají odpovědnost učitelé mateřských škol, nejsou tolik ochotni spolupracovat s mateřskou školou. Nicméně učitelé se musí snažit aktivně zapojovat rodiče do dění a vybízet je ke spolupráci s mateřskou školou. (Hornby, 2011)

Jelikož jak škola, tak i rodina podporují u dítěte osobnostní a sociální rozvoj a připravují ho na budoucí život. Školu můžeme označit za instituci, která se zabývá vzděláváním, jejíž pojetí a funkce se postupně proměňují dle potřeb společnosti. (Průcha in Kropáčková, 2017)

Štech a Viktorová uvádějí, že se velmi zvýšila vzdělanost v naší zemi, což občas nemusí být pouze v pozitivním slova smyslu, jelikož to může vést k méně uctivému chování rodičů vůči

učiteli, který má často stejné nebo v případě učitelů mateřských škol i nižší vzdělání než rodič. Rodiče jsou mnohokrát dostatečně vybaveni o pedagogické či psychologické poznatky, což velmi často vede k tomu, že rodiče žádají vysvětlení od učitelů, aby objasnili svou práci. (Štech & Viktorová in Kropáčková, 2017)

My však můžeme identifikovat modely vztahů školy a rodiny z hlediska vztahu školy následovně: kompenzační, konsenzuální, participační a poslední model sdílené odpovědnosti, který zdůrazňuje odpovědnost rodiny i školy za dítě. Snahou učitelů je zapojit do aktivit rodiče, tak aby to přineslo užitek hlavně pro jejich děti. (Rabušicová in Kropáčková, 2017)

(Rabušicová in Kropáčková, 2017) ve své publikaci udává čtyři přístupy rodičů ve vztahu ke škole, jedná se o přístup: klientský, partnerský, občanský a rodič jako problém.

- **Klientský model** neboli zákaznický model, jedná se o takové rodiče, kteří se příliš nezapojují do vzdělávání, respektují učitele jako odborníka, jelikož učitel ví sám nejlépe, co má dělat.
- **Partnerský model** jedná se o model nejvhodnější, ideální, jelikož je založen na rovnoprávném vztahu rodičů a školy. Rodiče chovají k učitelům důvěru, a díky tomu poskytují učitelům cenné informace o svém dítěti.
- **Rodič jako problém** jedná se o takové rodiče, kteří nejeví sebemenší zájem o spolupráci se školou.
- **Občanský model** jedná se o model, kde rodiče jako občané uplatňují svá práva vůči škole, občanský model bývá vymezen vztahem mezi občanem a státními institucemi.

„Základem dobré spolupráce mezi školou a rodinou je efektivní komunikace učitelů s rodiči dětí.“ (Rabušicová in Kropáčková, 2017, s. 62)

Zapojení rodiny do vzdělávacího procesu je také jedním z nejsilnějších prediktorů k úspěchu dítěte. Když se rodiny podílejí na vzdělávání svých dětí, jejich výsledky se zlepšují. Čím více se tedy rodiče zapojují do spolupráce s mateřskou školou, tím lepších výsledků dítě dosahuje. Avšak zapojení rodičů do vzdělávání dětí má své benefity i pro samotnou mateřskou školu. Například obavy či vzniklé problémy lze rodičům sdělit snadněji, rodiče

také přinášejí dovednosti, které mohou prospět i samotné škole a díky spolupráci se také zlepšuje docházka dětí do mateřské školy. (Morgan, 2017)

2 MATEŘSKÁ ŠKOLA

(Koťátková, 2014) upozorňuje, že mateřská škola je místem, kde má dítě jedinečnou možnost utvářet a navazovat vztahy s ostatními dětmi ve škole. V současné době se na trhu nachází velký výběr mateřských škol. Můžeme mluvit o mateřských školách s různými programy. Jednotlivé programy mateřských škol by měly být však dostupné a nejlépe i konzultované nebo spoluvytvářené s rodiči. Rodiče by se měli o výchovně vzdělávací práci v mateřských školách zajímat, jelikož na to mají právo.

Velmi důležité je partnerství mezi rodinou a školou v oblasti výchovy a vzděláváním na to klade důraz vzdělávací program *Začít spolu*, kde prioritou je individuální přístup k dítěti, jeho osobní rozvoj a respektování jeho vývojových možností a individuálních předpokladů.

(Koláře, 2012, s. 386) mateřskou školu lze definovat jako „*předškolní výchovně-vzdělávací instituci spadající do školní soustavy v České republice*“.

„*Mateřská škola bývá prvním vstupem dítěte do širší společnosti, dítě se poprvé setkává s cizími lidmi, aniž by bylo v doprovodu rodičů.*“ (Těthalová, 2012)

Mateřská škola je určena pro děti od tří do šesti let, jestliže má však mateřská škola dostatek volného místa může přijat do svého prostředí i dítě mladšího věku, zatímco pokud má dítě odklad školní docházky, může se v prostředí mateřské školy nacházet zase o něco déle. Mateřské školy pracují podle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. (Kolář, 2012)

Mateřské školy jsou od roku 2004 školami, tedy vzdělávacími institucemi. Jedná se o „organizaci“, která uzpůsobuje institucionální vnější rámec daný školským zákonem a rámcovým programem pro předškolní vzdělávání svým podmínkám. (Syslová, 2016)

2.1 Funkce mateřské školy

Podle Koláře (2012) je primární funkcí mateřské školy příprava dítěte na vstup na základní školu.

Funkce školy se však mění, jsou závislé na změny společenských potřeb. Například jedna ze základních funkcí mateřské školy, funkce výchovná, která je zaměřená především na výchovu jedince, se rozrůstá o další funkce tak, aby se mateřská škola stala místem

socializace dětí, které podporuje jejich osobnostní a sociální rozvoj a připravovala tak jedince na život osobní, pracovní, ale také občanský. (Syslová, 2016)

Funkce vztahující se na mateřskou školu, můžeme však definovat takto:

- **Personalizační** – mateřská škola pomáhá formovat osobnost, podporuje rozvoj individuality s postupným přebíráním zodpovědnosti za sebe a se samostatným jednáním.
- **Socializační** – děti se v mateřské škole učí žít ve společnosti, vstupují do různých vztahů a rolí. Mateřská škola je nositelem etických norem společnosti zdůrazňujících respekt k jinakosti (rasa, národnost, náboženství...)
- **Integrační** – mateřská škola je modelem světa dospělých, vytváří různorodé prostředí, ve kterém jsou přirozeně naplňovány potřeby všech.
- **Hodnotová** – mateřská škola záměrně ovlivňuje životní hodnoty a postoje dětí ke světu, zdraví, sportu, práci, přátelství a autoritám.
- **Kvalifikační** – mateřská škola děti vybavuje kompetencemi potřebnými v budoucnosti pro uplatnění na trhu práce.

(Syslová, 2016)

Mezi důležitou úlohu školy můžeme zařadit neustálé hledání způsobů, jakými lze navazovat a rozvíjet s rodinami dětí vztah, v pozadí však stojí hlavně zájem o dítě, který je nezbytný. Významným momentem vztahu mezi školou a rodinou je vyjednat, jakými cestami dosáhnout zájem dítěte. Jestliže škola a rodina mají společný zájem, pozitivně se to začne promítat do výsledků dítěte, dále také jeho psychické, fyzické a sociální pohody ve škole, ale i doma. Na konci má stát spokojené, vyrovnané a na život ve společnosti připravené dítě. Avšak některé problémy se mohou objevit, jakmile se budou volit pro obě strany přiměřené způsoby, jak to dosáhnout. Škola a rodina zabezpečují dvě odlišné úlohy při dosahování cílů. Specificky také přistupují k řešení vyskytnutých problémů. Škola a rodina se vždy nemusí dohodnout na sférách, za které přeberou při jeho dosahování zodpovědnost, ne vždy jsou schopné akceptovat svoje „rozdílnosti“. (Štech in Majerčíková & Šuhajová, 2014)

Proto můžeme říci, že předškolní vzdělávání je nenahraditelné, jelikož právě v mateřské škole se děti každodenně setkávají se svými vrstevníky a socializují se.

„Úkolem mateřské školy je dále doplňovat rodinnou výchovu a zajistit tak dítěte podnětné prostředí k jeho rozvoji a aktivnímu učení.“ (Opravilová, 2016, s. 757)

2.2 Spolupráce mateřské školy s rodinou v kurikulárních dokumentech

Již v Bílé knihy byla zdůrazněna spolupráce školy a rodiny na základě partnerského vztahu. V roce 1989 v kurikulárních dokumentech byla uvedena spolupráce mezi školou a rodinou, avšak jednalo se o jednostrannou komunikaci. Dříve mateřské školy nebyly tolik zpřístupněny rodičům jako v dnešní době, rodiče do školy měli přístup pouze v omezené době a vymezeném prostoru. Typickými formami spolupráce mezi školou a rodinou byly nejrůznější besídky, třídní schůzky, výlety a dny otevřených dveří avšak dnes je doplněna spolupráce rodičů a školy o to, aby se rodiče mohli mnohem více zapojovat do vzdělávacího procesu svého dítěte. Jedná se například o podílení se na adaptaci dítěte při vstupu do mateřské školy, pomoc při tvorbě školního vzdělávacího programu. (Kropáčková, 2017)

(Kropáčková, 2017) mnoho učitelů je inspirováno zahraničními modely, které prosazují principy osobnostně rozvíjející výchovy, příkladem můžeme být, vzdělávací program Step by step. V České republice je tento vzdělávací program označen jako Začít spolu, je založen na principu spolupráce školy a rodiny a aktivní účasti rodičů na vzdělávání svých dětí. Práce školy a rodiny probíhá přímou i nepřímou formou spolupráce a komunikace. Mezi ty nepřímé formy komunikace řadíme: nástěnky, zápisníky, dotazníky, školní časopis aj. Co se týká přímé spolupráce, ta je realizovaná různými způsoby: zapojení rodičů do dění ve třídě, porady učitele s rodiči, návštěva doma, tvorba individuálních plánů pro děti, půjčování hraček, knihy a pomoc při pořádání akcí pro děti.

Partnerskou spoluprací školy a rodiny podporuje také Kurikulum podpory zdraví. Školy jsou založeny na základě rodinné výchovy, důležité je vytvoření si vzájemného respektu, důvěry a pocitu sounáležitosti.

Základními prostředky při utváření partnerských vztahů:

- Příprava dítěte i jeho rodiče na vstup do mateřské školy
- Vyzývání rodičů k účasti na výchovně vzdělávacím procesu, na školních akcích i na neformálním setkávání

- Organizování pravidelných setkání s rodiči (individuální i skupinové, např. spoluorganizování akcí se spolky)
- Poskytování odborné pomoci rodičů při řešení problémů

(Kropáčková, 2017, s. 64)

Hlavní požadavky pro spolupráci mateřské školy s rodiči jsou vymezeny v rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání. Každý učitel by měl vykonávat odborné činnosti jako poradenskou činnost pro rodiče dětí v oblasti výchovy a vzdělávání.

- Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání stanovuje povinnosti předškolního pedagoga ve vztahu k rodičům
- Usiluje o vytvoření partnerských vztahů mezi školou a rodiči
- Umožňuje rodičům přístup k dítěti ve třídě a účast na všech činnostech
- Umožňuje rodičům účastnit se na tvorbě programu školy i na jeho hodnocení
- Umožňuje rodičům aktivně se podílet na adaptačním procesu
- Vede s rodiči dítěte průběžný dialog o dítěti, jeho prospívání, rozvoji a učení

(Kropáčková, 2017, s. 65)

(Kropáčková, 2017, s. 65) „*cílem spolupráce mateřské školy s rodinou, co nejvíce vtáhnout rodiče a rodinné příslušníky do dění v mateřské škole. Obecně lze říci, že cílem spolupráce školy a rodičů je vytvoření co nejlepších podmínek pro výchovu dítěte.*“

(Majerčíková, 2012, s. 37) máme tři úrovně vztahu mezi školou a rodinou:

- 1. Vztah na úrovni sociálních institucí** = předpokládá se o určité stereotypizované způsoby jednání, jsou velmi často ritualizované a tím i předvídatelné
- 2. Vztah na úrovni sociálních organizací** = spočívá zejména v managementu školy jako organizace, která pro realizaci vztahu vytváří podmínky a naplňuje svůj záměr
- 3. Vztah na úrovni personálních – učitelů a rodičů** = jedná se o konkrétní formu styku mezi školou a rodinou

(Majerčíková in Pohnětalová, 2015, s. 23)

2.3 Nastartování spolupráce s rodiči

„Spolupráce je pojímána jako základní forma sociálního chování v sociálních interakcích, její náplní je společná cesta k cíli všech zúčastněných.“ (Pohnětalová, 2015, s. 9)

„Spolupráce školy s rodinou představuje velmi významný faktor efektivity vzdělávání dětí. Je nezbytné vytvářet podmínky pro fungování partnerského vztahu s rodiči dětí, navázat a pravidelně s nimi udržovat kontakt, nabízet jim rozmanité formy spolupráce na základě rovnocenného partnerství.“ (Eklová in Těthalová, 2018)

Spolupráce školy a rodiny je výhodná i pro rodiče dětí, díky dobré spolupráci jsou rodiče lépe informováni o dětech a jejich rozvoji. Pokud tedy rodič a mateřská škola spolu dokáží vycházet, vše se tak bude pozitivně odrážet na samotném dítěti, jelikož mateřská škola a rodina budou při adaptaci dítě společně motivovat, podporovat a vzdělávat. (Těthalová, 2018)

Díky spolupráci mezi školou a rodinou nám vzniká partnerských vztah, ale aby mohl vzniknout, je potřeba, aby projevy byly pozitivně laděny, a tím podpoříme důvěru. S pojmem spolupráce jsou spojeny také termíny jako kooperace a participace. Zatímco kooperace je vnímána jako vyšší stupeň spolupráce, v jejím průběhu dochází k aktivnímu spolupůsobení všech. Termín participace můžeme vysvětlit jako účastnit se, zapojit se do vzdělávacího procesu. Důvodem utváření „dobrých“ vztahů mezi školou a rodinou je mnohem, avšak v popředí stojí především podpora školní výkonnosti a úspěšnosti dítěte. V širším pohledu se jedná o psychickou, fyzickou a sociální pohodu dítěte.

(Majerčíková, 2012, s. 41-42) výhody dobrých vztahů mezi školou a rodinou:

- Pokud je dítě podporováno v domácí přípravě rodiči velmi významně se to projeví v jeho školních výsledcích
- Spolupracující rodiče s učiteli svému dítěti lépe rozumí, takový rodič lépe chápe svou úlohu ve vzdělávání dítěte a dokáže s ním díky tomu efektivněji komunikovat
- Rodiče mohou díky spolupráci se školou lépe chápat úkoly školy a výchovně vzdělávacího procesu
- Využití rodičovských zdrojů, jako například profesních, finančních nebo také lidských se efektivně odráží na fungování školy

- Rozvíjením vztahů mezi školou a rodinou vzniká prostor na podporu společenského statusu učitelského povolání

(Majerčíková in Pohnětalová, 2015)

Mateřské školy mají možnosti navázat spolupráci s rodinou ještě před vstupem dětí do mateřské školy, učitelé mohou uspořádat dny otevřených dveří pro děti a jejich rodiče, kde budou mít možnost podívat se po prostředí mateřské školy, seznámit se s učiteli a režimem mateřské školy. Učitelé rodiče a děti mohou provést po všech prostorech mateřské školy včetně zahrady. Rodiče mají možnost se na cokoliv učitelů zeptat a vyplnit adaptační dotazník, kde se rodiče vyjádří ke všem svým přáním, obavám a taky poskytnou informace o dítěti tak, aby adaptace dítěte proběhla co nejsnadněji. (Těthalová, 2018)

Zapojení rodičů do vzdělávacího procesu dětí a spolupráce s učiteli má pozitivní vliv na rozvoj dítěte. Učitel díky navázání partnerského vztah s rodinou může lépe poznat dítě a rodiče se také dokáží seznámit lépe se vzdělávacími cíli i strategiemi mateřské školy. Na partnerském vztahu mezi školou a rodinou je potřeba ustavičně pracovat, nevznikne hned, nýbrž je potřeba jej systematicky vytvářet. Jedná se totiž o živý proces, který vyžaduje ze strany učitelů mateřské školy dostatečné přesvědčení o jeho potřebě. Je velmi důležité, aby prvotní zájem vzešel ze strany mateřské školy, díky tomu můžeme vytvářet rovnocenné vztahy s rodiči. Předpokladem, aby byla spolupráce mezi školou a rodinou úspěšná, je vytvoření pozitivního klimatu v prostředí mateřské školy. Jde o to, aby se rodiče, děti, ale také učitelé v prostředí mateřské školy cítili dobře a bezpečně. (Syslová, 2016)

(Kotátková, 2014) tvrdí, že abychom mohli vytvořit v prostředí mateřské školy přirozené klima, předpokladem je komunikace ředitele a učitelů s rodiči dětí. Díky tomu, že s rodiči budeme komunikovat, budujeme tak vzájemnou důvěru a díky tomu pak rodina s mateřskou školou více spolupracuje, respektive rodiče jsou více ochotni se zapojit do vzdělávacího procesu mateřské školy. Proto by měl být každý učitel vybaven kompetencí komunikační, ať už na verbální nebo neverbální rovině. Je velmi důležité, aby si každý pedagog vždy uvědomil, že rodič není nepřitelem, ale partnerem při řešení jakéhokoli vyskytnutého problému, i když může někdy být v opozici. Proto by pedagog měl být dostatečně empatický a také by měl rodiče patřičně akceptovat.

Úlohou učitele je podnítit zájem rodičů o dění v mateřské škole, avšak ne vždy mohou mít rodiče o spolupráci s mateřskou školou zájem. Důvody mohou být nejrůznějšího charakteru a to například:

- rodiče nemají dostatek času
- pracovní vytížení rodiče
- vlastní nezájem

Takoví rodiče mají často velmi zkreslený názor na činnost mateřské školy. (Syslová, 2016) (Kropáčková, 2017, s. 64) „*rodiče v pojetí osobnostně orientované předškolní výchovy chápáni jako významní aktéři výchovy a vzdělávání vlastních dětí. Svými názory a postoji významně ovlivňují předškolní vzdělávání v mateřské škole a tvoří jeden z vrcholů pomyslného trojúhelníku vztahů v edukačním procesu*“.

Je důležité si uvědomit, že vztahy, které mateřské škola s rodiči naváže, velmi ovlivňuje úspěšnost dítěte. Jestliže rodina se školou komunikuje a získává informace o vědomostech, které škola dítěti předává a nabízí, zůstávají i rodiče v souladu se školou ve způsobu poskytování předávaných informací. (Tužilová, 2017)

Existuje mnoho možností, jak se mohou rodiče podílet na vzdělávacím procesu. Některý rodič může pomoci sponzorským darem do mateřské školy, jiný rodič může pomoci s opravou závady nebo domluvou exkurze. Je důležité vyznat rodiče ke spolupráci, jelikož to pomůže a prospěje jak mateřské škole, tak i rodičům, aby se naučili vnímat školství jako aktivní a kreativní instituci, do které se mohou zapojit. Navíc se jedná o velmi důležitý vklad pro vzdělávání dítěte do dalších školních let. Komunikace mezi mateřskou školou a rodinou může probíhat například formou třídních schůzek. Učitel případně ředitel by se měl snažit vést třídní schůzky neformálně, tzn. srdečný stisk ruky, nabídka místa na sezení. Dále společná akce, jedná se o oblíbenou formu komunikace především dětmi a rodiči. V rámci této komunikace se mají zúčastnění možnost potkat a více sblížit. Rodiče pochopí, jak to v mateřské škole chodí, poznají více učitele školy, mohou si popovídat a navázat otevřenější vztah. Některé mateřské školy organizují společné dílny. Rodiče mají možnost přijít a vyzkoušet si předem oznámenou činnost se svými dětmi, jako například keramika, zpívání, výroba různých předmětů. Další formou komunikace s rodiči jsou nástěnky, které mají funkci informační. Učitelé informují rodiče o tom, kdy bude zápis do základní školy, jídelníček, jaká akce bude organizována, jaké budou změny v pravidelném režimu aj. Email, webové stránky školy jsou také komunikační formou, která však představuje moderní

komunikační prostředek. Usnadňují organizaci, zajišťují rychlé předání zpráv a celoplošné informování. Moderní technologie však nesmějí nahradit osobní kontakt učitelů s rodiči. (Lažová, 2012)

Avšak příliš úzká vazba mezi školou a rodinou může přinášet i sporná aspekt, který může pro jednu stranu nebo také obě strany znamenat určité omezení. Pokud je dítě v příliš úzkém vztahu může přicházet o podněty, které jsou pro školu specifické. Škola totiž funguje pro dítě jako určitý prostředek, kde se dítě učí samo za sebe, učí se komunikovat, učí se být samostatné a zodpovědné a buduje si své postavení mezi ostatními dětmi. Proto úzká blízkost a častá přítomnost rodiče ve škole, může také negativně ovlivnit samostatný rozvoj osobnosti dítěte. Proto je velmi důležité dodržet určité hranice mezi školou a rodinou. (Pohnětalová, 2015)

Nakonec však i rodiče mohou v těsném kontaktu se školou pociťovat určitou diskriminaci. (Majerčíková, 2012, s. 44-45) uvádí, že: „*...jakmile se bude škola přehnaně podřizovat přáním a preferencím rodičů, může vzniknout přesvědčení rodičů, případně i širší veřejnosti, že škola nemá žádnou pevnou koncepci, o kterou by se všichni mohli společně opřít.*“ Proto je potřeba udržovat mezi oběma aktéry určitou míru odstupu. (Majerčíková in Pohnětalová, 2015)

Spolupráce školy a rodiny by měla být založena na principu partnerství ve výchově, který je spojen s respektem vůči sobě a také důvěrou. Potřeba spolupráce mezi školou a rodinou vyplývá z potřeb dítěte a je velmi důležitá pro splnění všech pedagogických cílů. To jak dokáže rodič a škola mezi sebou komunikovat je určitým vzorem chování i pro dítě. Pouze respekt naučí děti respektu. Respekt je proto klíčový pojem pro zdařilou spolupráci. Každá spolupráce musí vycházet z rovnoprávného vztahu obou stran. Proto princip partnerství nezahrnuje snahu pouze ze strany školy, ale také je potřeba projít aktivitu i ze strany rodičů. Partnerský přístup je více funkční pro kvalitní spolupráci školy a rodiny. Snaha o aktivní partnerství zahrnuje vzájemné uznání školy a rodiče, může zahrnovat zjišťování očekávání a potřeb rodičů z hlediska výchovy a vzdělávání dítěte a jeho péče, dále také srozumitelné informování rodičů o vzdělávací koncepci školy, zájem rodičů o vzdělávací koncepci školy a její respektování, pravidelnou účast na pořádaných aktivitách školy, vstřícnou komunikaci ze strany rodičů, snaha o vzájemný respekt a uznání a demokratickou kulturu školy a v neposlední řadě také důvěrné zacházení s informacemi. Další důležitý aspekt v partnerství je přijímání různosti rodičů a to, že je potřeba, aby učitel

vždy zohlednil zkušenost rodičů se vzdělávacím systémem a jazykem. Zde je nutné, aby učitel zohlednil, že jsou rodiče, kteří neznají český vzdělávací systém a umožnit jim ho poznat a vytvořit si tak k němu důvěru. Rodiče se sami do aktivní spolupráce se školou příliš nezapojují. Dle průzkumu se uvádí, že rodiče se školou často nespolupracují, jelikož škola nevytváří pro rodiče dostatečné podmínky. Spolupráce s rodiči proto vyžaduje od učitelů mnoho úsilí. Pro navázání a udržení kontaktu s rodiči je potřeba neustále podporovat účast rodin na vzdělávacím procesu dětí a to tak, že jim učitel bude poskytovat nápady a myšlenky k zapojení do programu školy. Je potřeba, aby byl učitel trpělivý, jelikož spolupráce a podílení se na vzdělávacím procesu ve škole může být pro rodiče nová a rodiče potřebují čas, aby si zvykli. Dalším důležitým bodem je zůstat s rodiči v pravidelném kontaktu. Spolupráci školy a rodiny ovlivňuje také to, jak se dokáží rodiče ve škole zorientovat. Proto je nutné si uvědomit, zda je cesta do školy dostatečně označena, najde rodiče jednoduše ředitele školy a učitele, který se mu bude věnovat. (Felcmanová, 2013)

Spolupráce s rodiči je zásadním úkolem předškolních zařízení. Je důležité si ve spolupráci s rodiči uvědomit, že hodnotový systém rodičů, týkající se výchovy dětí, se často liší od systému předškolních zařízení. Je tedy zásadní, abychom zajistili rozmanitost volby a úctě k rodině a jejím hodnotám a zvážení protichůdných zájmů, což je možné, pouze pokud dokážeme vytvořit otevřený prostor pro konverzaci, dialog a spolupráci. (Berčnik & Devjak, 2017)

Spolupráce s rodinami dětí je tedy velmi důležitá, jelikož je to pro děti to nejlepší. Děti získávají nejvíce ze svých zkušeností v raném vzdělávání, a pokud existuje partnerství mezi učiteli a rodinami, tak právě učitelé mají pozitivní dopad na celou rodinu a ovlivňují tak jejich interakci s dětmi. Učitelé také mají rodičům co nabídnout, jako odborníci v oblasti předškolního vzdělávání mají přehled o potřebách a zájmech předškolních dětí. (Powers, 2016)

3 ADAPTACE

(Kořátková, 2014) adaptace na prostředí je u každého dítěte velmi individuální. Většina dětí, prožívá změny spojené s příchodem do mateřské školy s pláčem a smutkem z odloučení od rodinného prostředí. Takové stavy se začínou uklidňovat zhruba po dvou a šesti týdnech, avšak vždy po víkendu nebo nemoci dítěte, tzn. několikedenní nepřítomnosti v prostředí školy, se to opět může zhoršit. Výzkumy však prokázaly, že klidnější adaptace dětí probíhá ve třídě, která je složená z dětí různého předškolního věku, jelikož starší děti, které jsou již dostatečně seznámeny s prostředím mateřské školy, dokáží mladší děti vtáhnout do dění a zklidnit. Pokud je skupina složena pouze z nově příchozích dětí, které se teprve adaptují na nové prostředí, převládá zde smutek a pláč, proto je zde velmi důležitá osobnost učitele, u kterého dítě hledá oporu a bezpečí. Pokud rodič s učitelem dostatečně komunikuje, učitel může díky tomu více poznat zájmy dítěte a usnadnit mu tak adaptaci na nové prostředí mateřské školy.

„Jedná se o proces, při němž se organismus přizpůsobuje podmínkám daného prostředí a získává vlastnosti zvyšující jeho životaschopnost v daném prostředí“. (Kolář, 2012, s. 16)

„Adaptace je proces přizpůsobování, který je velmi jedinečný, osobitý a nevyhnutelný.“ (Faltysová, 2017)

Vstup dítěte do prostředí mateřské školy je pro dítě další neznámá. Reakce dítěte bude souviset určitě s dosavadní zkušeností dítěte s odloučením od rodičů nebo předchozí zkušeností s druhými dětmi. Není však pravidlem, že vše proběhne bez problému, ikdyž dítě před vstupem do mateřské školy zkušenost s odloučením již má. Nejdůležitější pro dítě je ale to, že potřebuje dostatek času, klidu a podpory, jak ze strany rodiče, tak i ze strany učitele. (Kořátková, 2014)

3.1 Fáze adaptace dítěte

(Kořátková, 2014) pokud se adaptační fáze účastní i rodič, tedy prožítá ji aktivně s dítětem, umožňuje mu tak poznat ostatní děti, hračky, vybavení, denní režim mateřské školy. Rodiče díky aktivní účasti na dění v mateřské škole mají s dítětem o čem mluvit, protože jsou lépe informovaní.

Fáze adaptačního procesu dítěte podle (Kicková & Hoskovcová, 2014):

- V první fázi, tedy prvním týdnem adaptačního procesu se dítě aktivně neúčastní aktivit ve škole, ale pouze sleduje dění v mateřské škole
- Druhá fáze, která probíhá v druhém týdnu, se nově příchozí dítě snaží prosadit ve skupině, tedy dítě se na sebe snaží přilákat pozornost
- Třetí fáze - třetí týden, se nově příchozí dítě orientuje především na své oblíbené kamarády, s kterými v mateřské škole pobývají, ostatní děti spíše ignorují
- V poslední fázi, čtvrtého týdne adaptačního procesu dítě již zná dostatečně prostory mateřské školy, ostatní děti i učitelé. Je tak i zvyklé na mateřskou školu.

(Vágnerová in Košťátková, 2014) uvádí tři stádia reakce dítěte předškolního věku na přerušování kontaktů s rodiči:

1. **Stadium protestů** – dítě reaguje pláčem, neustále se dožaduje rodiče, nechce s nikým komunikovat, nezapojuje se k ostatním dětem a odmítá hračky a hraní
2. **Stadium zoufalství** – v této fázi dítě nereaguje pláčem, avšak je uzavřené, komunikuje s okolím velmi zřídka, sice si vybere nebo přijme hračku, avšak neprojevuje o ni velký zájem
3. **Stadium odpoutání od matky** – v této fázi dítě připoutává pozornost k náhradní osobě, většinou se jedná o učitele, dítě komunikuje s okolím, a také si začíná bezstarostně hrát

Existují různé modely adaptace dítěte, které jsou rozvrženy do několika stupňů:

- První fáze se zabývá včasnou informovaností rodičů, tedy poskytování rad rodičům, jak mohou usnadnit vstup dítěti do nového prostředí
- Druhou fází, která je obvykle třídní, je účast rodiče v mateřské škole společně s dítětem
- Další fází, třetí, je rozhodování o odloučení s dítětem, rodič se s dítětem rozloučí do deseti minut od příchodu do mateřské školy, rodiče pouze sleduje, jak dítě odloučení zvládá a pokud je vše v pořádku, tak odchází. Pokud je však dítě rozrušené a učitel jej nemůže utišit, rodič se vrací a to je znamení, že dítě potřebuje ještě delší dobu na přivyknutí.

- Ve fázi čtvrté, obvykle se jedná o fázi od pátého dne, si dítě za asistence svého rodiče přebírá učitel, jedná se o fázi stabilizace. Učitelé se snaží, aby se dítě naučilo zavedené rituály, a také zvyklo si na nové prostředí mateřské školy. Jedná se o dobu zpravidla dvou týdnů, na vše ale stále dohlíží rodiče.
- V poslední závěrečné fázi, třetí a čtvrtý týden, dítě zůstává v novém prostředí mateřské školy samo, rodič odchází. V této fázi dítě již nepláče a snadněji se adaptuje bez přítomnosti rodiče.

(Opravilová, 2016, s. 705)

3.2 Výhody poskytované mateřskou školou rodičům

První setkání rodičů s mateřskou školou bývá spíše formálního charakteru. Rodiče často po příchodu dostanou dotazník, kde mají za úkol vyplnit základní informace o dítěti, poté následuje schůzka s rodiči. Náplní rozhovoru je povídání o dítěti s učitelkou, která dítě bude mít na starost, zatímco pro učitele je to většinou prvotní příležitost poznat rodiče. (Lažová, 2013)

Setkání s rodiči by mělo být domluveno dostatečně předem. Učitel by si měl na rodiče vyhradit alespoň půlhodinu. Je podstatné vést rozhovor, tak aby rodič a učitel nezabíhali do nepodstatných řečí, a rodiče přitom neměli pocit, že je učitel odbývá. Rodiče musejí mít pocit, že jsou hosty, tzn. nabídnout rodiči kávu, vodu, čaj. Tím učitel zajistí příjemnou a přátelskou atmosféru. (Lažová, 2013)

(Koželuh, 2021) uvádí, že mateřská škola by měla být místem, kde se tvoří základní koncept pro pozdější fungování ve společnosti. Proto je důležité, aby spolupracovaly jak učitelé, tak i rodiče dětí. Vše musí být založeno na partnerském principu, avšak jeho realizace může být časově i energicky náročná pro obě strany. U partnerského přístupu mají rodiče právo ovlivňovat dění v mateřské škole, na druhé straně má však učitel právo vědět, jak probíhá výchova a vzdělávání v rodině. Partnerský přístup probíhá za určitých podmínek, které musí být splněny:

- Otevřenost:

Je třeba, aby učitel dával řeči těla a vyjadřováním najevo, že je otevřen kontaktu s rodiči a že se zajímá o děti a dění v rodině. Je důležité se otevřít rodičům tak, aby se rodiče otevřeli učitelům.

- Naslouchání:

Učitel musí vnímat a vyposlechnout si důkladně rodiče, co nám chtějí sdělit. Učitel se musí vcítit do pocitů a situace rodiče.

- Respekt

Bez respektu žádná spolupráce nemůže fungovat. Učitel musí respektovat, že rodič je zákonná zástupce dítěte a plně za něj zodpovídá. Avšak na druhou stranu musí mít rodič respekt k učiteli, jelikož učitel v mateřské škole je považován za odborníka na předškolní výchovu a vzdělávání.

- Sledování společného cíle

Obě strany musejí jít za společným cílem. Je potřeba o cílech s rodiči dostatečně mluvit a dělat kompromisy, jelikož někdy se cíle rodičů a učitelů mohou lišit. Učitel musí mít přichystány argumenty, tak aby si cíle dokázal obhájit u rodičů dětí.

3.3 Vstup dítěte do mateřské školy

„Při příchodu do mateřské školy upoutává děti už sám prostor, který je odlišný od toho, v jakém se běžně doma pohybují. V dětech to vyvolává pocit, že tento svět je jen pro děti, je pro ně dostupný, zajímavý a vybavený a jeho obývání a poznávání umocňuje dětská skupina.“ (Kořátková, 2014, s. 50)

„Vstupem do mateřské školy je dítě vnímáno širší rodinou jako statečné a bývá povzbuzováno a oceňováno.“ (Kořátková, 2014, s. 213)

Rodiče by před samotným vstupem do mateřské školy měli se svými dětmi komunikovat o mateřské škole jako o něčem, kde se děti budou těšit, jelikož přišel čas, kdy už je velké a proto může začít chodit do mateřské školy. Rodiče by s dítětem také měli komunikovat o tom, co jej ve škole čeká, jaké hračky, venkovní hřiště nebo nové kamarády potká. Také je vhodné, aby si dítě do prostředí mateřské školy přineslo svou oblíbenou hračku, která mu pomůže adaptovat se na prostředí. (Faltysová, 2017)

Tím, že dítě vstupuje do mateřské školy, tak na něj působí nové prostředí jinak, pro každé dítě je vstup různě náročný. Některé dítě vstoupí do mateřské školy zcela samozřejmě, jde si hrát s hračkami i ostatními dětmi a chová se zcela nenuceně. Zatímco druhé dítě opatrně zkoumá nové prostředí, avšak reaguje stále v pozitivních rámcích. Poté jsou také děti, které vstup do mateřské školy nesnášejí dobře, jelikož nezvládají odloučení od rodiny, odpoutání se od rodičů či odchod z domova. Pro tyto jedince je adaptační období v mateřské škole velmi náročné. Avšak dříve nebo později si na mateřskou školu zvykne každé dítě, ikdyž začátky jsou mnohdy těžké. (Koželuh, 2020)

Největší problémy při vstupu dítěte do mateřské školy jsou v odloučení se od rodičů, adaptování se na nové prostředí a učitelé, také mají děti problém přizpůsobit se novým pravidlům a režimu v mateřské škole. Každé dítě je jiné a zvládá adaptační zátěž po svém. Učitelé ale mohou adaptačním obtížím předcházet tím, že ještě před samotným vstupem dítě pozná například pomocí dotazníku, který vyplní rodiče. Lepší variantou může být podrobný rozhovor s rodiči. Učitel by se měl zajímat o zájmy dítěte, zda si rádo kreslí, sportuje, jaké má rádo jídlo, zda zvládá sebeobsluhu, také je důležitá informace, zda dítě po obědě spí. Jelikož po rozhovoru s rodiči má učitel snazší cestu k dítěti a celá adaptace dítěte na nové prostředí může proběhnout snáz. (Těthalová, 2012)

Adaptační obtíže se často objevují v projevech dítěte, dítě si nemůže zvyknout na nové prostředí, trápí se, pláče je smutné a jeho projev se stává frustrujícím o pro ostatní děti okolo. Učitel by proto měl mít trpělivost a věřit, že se podaří vše za pomoci rodičů překonat. (Faltysová, 2018)

Neexistuje jednoznačná odpověď na to, kdy je vhodné, aby dítě začalo docházet do mateřské školy. Jedná se totiž o velmi individuální záležitost. Proto by nástup dítěte do kolektivního zařízení měl být pozvolný. Pokud se dítě nachází ve věku 2 až 3 let do mateřské školy by mělo docházet pouze příležitostně, jedná se o pár hodin denně, tak aby proběhla prvotní adaptace s prostředím. Co se týká celodenní docházky, ta je vhodná až pro děti ve věku 3-4 let. Při výběru mateřské školy je kladen velký důraz na praktické aspekty, jedná se například o zajištění stravy či dostupnost z místa bydliště, avšak velmi důležité je také vnímání počtu dětí na jednu osobu a její kvalifikaci. (Kořátková, 2014)

Vstup do prostředí mateřské školy u dětí ve věku dvou a půl let velmi záleží na samotném dítěti, jak je tedy samo nastaveno. Samotným základem je rodina, jelikož pokud má rodina silné rodinné zázemí a upevněný pocit bezpečí, jejich adaptace probíhá mnohdy snadněji. Vstup dětí do mateřské školy má velký vliv i na samotné rodiče, i pro ně to bývá těžkým

obdobím, proto stejně jako své děti se i oni musejí připravit na mateřskou školu. Nejčastější problémy v adaptaci vznikají při předávání dětí do mateřské školy. Pokud u dítěte dochází k podobným situacím opakovaně, je vhodné, aby rodiče s dítětem na nějakou chvíli pobýli ve třídě a nahlédl tak do samotného dění a jakmile se dítě uklidní, poté může zkusit odejít. Je však potřeba aby rodiče děti motivačně povzbuzovali. Dítě musí vědět, že rodič odejde a poté opět přijde, proto je vhodné zavést ve třídě s dětmi rituály nebo denní režim tak, aby dítě vědělo, co bude v průběhu dne následovat. Dobře zavedený režim může dětem adaptaci velmi usnadnit. (Těthalová, 2020)

3.4 Možnosti usnadnění vstupu a adaptace dítěte v mateřské škole

Každé dítě, které vstupuje do mateřské školy, by se mělo dozvídat o tom, jakou má nyní novou důležitou roli. Mohou to provázet různá ocenění, jako například vyplněná jednoduchá dětská přání v prvním týdnu školy, společný nákup potřeb nebo oblečení podle přání dítěte, vyprávění při rodinné sešlosti, co a jak dobře dítě ve školce zvládá. Samozřejmě na konci školního roku by mělo být opět uznání doprovázené příjemnou činností nebo zážitkem. (Kořátková, 2014)

Možností, jak usnadnit dítěte vstup do mateřské školy je mnoho. Některé mateřské školy umožňují rodičům a dětem návštěvy mateřské školy na pár hodin v týdnu, jedná se o děti, které ještě do mateřské školy nechodí, avšak jejich vstup se blíží. Cílem je to, aby se děti seznámily s prostředím, učiteli, ostatními dětmi, ale také hračkami, které se v mateřské škole nacházejí. To je ideální stav přípravy dětí na nové prostředí, následná adaptace dětí za těchto možností má výrazně klidnější průběh. Díky adaptační přípravě se děti po nástupu do mateřské školy mnohem lépe a rychleji orientují v novém prostoru a hračkách. Další možností, jak dítěti může škola usnadnit jeho vstup do nového prostředí, je možnost chodit na začátku školního roku do třídy s rodičem. Většinou se jedná o první týden, maximálně dva. (Kořátková, 2014)

Co je ale také velmi důležité, tak přístup učitele k dítěti při jeho adaptování na prostředí mateřské školy. Učitel musí mít nastaven přístup tak, aby ve třídě vládlo pozitivní klima. Nejsilnější zbraní, jak docílit pozitivní atmosféry ve škole je úsměv, učitel by měl dát dětem dostatečně najevo, že je rád, že jsou ve škole, jelikož taková banální záležitost dětem pomůže se cítit v mateřské škole lépe. Další důležitou záležitostí je ujistovat dítě, že rodiče přijdou. Jelikož už podle Maslowovy pyramidy potřeb je jednou ze základních lidských potřeb potřeba bezpečí a určité jistoty. Děti v mateřské škole potřebují cítit jistotu, že si rodiče pro

ně opět přijdou. Učitel musí také chápat pocity dětí, nezlehčovat je, jelikož vstup do nového prostředí pro děti představuje určitý stupeň stresu. Pro ulehčení adaptačního procesu je vhodné nastavit dětem určitý adaptační režim, jedná se o to, že dítě může přijít do mateřské školy pouze na určitou dobu za doprovodu svého rodiče. Učitelé na adaptaci nesmějí spěchat, musejí být vůči dětem dostatečně trpěliví a mít dostatek pochopení. (Koželuh, 2020)

(Felcmanová, 2013) pokud dítě vstupuje do mateřské školy s tím, že je i s jeho rodinou vítáno, pak se mnohem snáz zapojí do procesu vzdělávání. Děti, které nemají spojení mezi sebou, svou rodinou a školou jsou nejisté a blokováné a proto se i mnohem hůře adaptují na nové prostředí.

(Koželuh, 2021) spousta rodičů by se do dění v mateřské škole ráda zapojila a přispěla k fungování školy. Rodiče mají mnohdy zajímavá povolání nebo koníčky, které by pro děti mohli být zpestřením a zážitkem. Rodiče by dětem mohli zprostředkovat, případně zařídit exkurzi. Proto je důležitá komunikace s rodiči, učitelé tak tyto příležitosti mohou zjistit a využít jich.

Samotný vstup a adaptaci dětem může velmi usnadnit, pokud budou mít ve třídě staršího zkušenějšího kamaráda. Starší děti mohou těm nově příchozím dětem pomoci začlenit se pomocí společné seznamovací hry. Nejlepší je volit rytmické pohybové hry, kdy se pohybem zaměstná tělo a hlava dětí řeší koordinaci pohybu, poté děti nemají tolik prostoru myslet na rodiče a smutnit. Další možností starších dětí je ukázat dětem mladším všechny hračky, které se v mateřské škole nachází nebo mohou také pomoci dětem v oblékání na školní zahradu. (Kramulová, 2016)

Mateřské školy také poskytují možnost krátkodobého pobytu dítěte spolu se svým rodičem ve škole před zahájením pravidelné docházky. Jedná se například o možnosti pobýt odpoledne s rodiči v prostředí mateřské školy. Také mohou být poskytovány rodičům dotazníky před vstupem dítěte do mateřské školy. Rodič v dotazníku vyplní informace o dítěti, týkající se například oblíbené hračky, jídlo, zájmů dětí. Tím pádem při vstupu dítěte do mateřské školy si učitel, díky informacím od rodičů, může začít budovat lepší vztah s dítětem a získat si jej. (Kicková & Hoskovcová, 2013)

3.5 Komunikace s rodiči

Komunikace je jednou z nejdůležitějších a nejnáročnějších částí práce s rodinami. Jelikož všichni máme různé styly komunikace. (Powers, 2016)

Nástup dítěte do mateřské školy je nejen pro dítě, ale také pro jejich rodiče náročným obdobím, jelikož i rodiče se potýkají s řadou změn, různými pocity a novými způsoby chování. Proto je potřeba, aby se mateřská škola snažila dostatečně komunikovat s rodiči. (Kicková & Hoskovcová, 2013)

Škola by se měla snažit být s rodiči v neustálém kontaktu, ať už se jedná o osobní kontakt nebo kontakt prostřednictvím internetu, emailu nebo nástěnek. Díky pravidelné komunikaci předcházíme tomu, že se rodiče dozvídají ze strany školy pouze nepříjemné informace v případech, že ve škole vznikne nějaký problém, který je potřeba řešit. Avšak pravidelná komunikace může povzbudit také učitele k transparentní komunikaci, která zahrnuje zjišťování očekávání a potřeb rodičů, rodiče mohou být také součástí a mohou sledovat, jak probíhá den v mateřské škole. (Felcmanová, 2013)

Komunikace s rodinou by měla probíhat ještě před vstupem dítěte do mateřské školy. Škola by měla zjišťovat představu o vzdělávání dítěte a vzájemné spolupráci se školou. Také rodiče potřebují znát informace, co jim může škola zajistit, co může děti naučit a v čem bude jejich dítě rozvíjeno a podněcováno ke zvědavosti. (Felcmanová, 2013)

V komunikaci často dochází k problémům. Překážkou pro zdařilou komunikaci mezi školou a rodinou jsou implicitní očekávání, tedy ta nevyřčená. Je třeba vždy rodičům vše srozumitelně sdělit, aby nedocházelo k omylům a vyjasnit si také očekávání, potřeby a pravidla, tím se učitel může vyhnout řadě nepříjemností. (Felcmanová, 2013)

Jednou z možností, jak může učitel iniciovat komunikace s rodiči je vytvořit dohodu mezi školou a rodinou, která bude obsahovat očekávání, na kterých se učitel s rodičem dohodne ještě před vstupem do školy. Pro každého rodiče může být dohoda jiná, jelikož se bude odvíjet od konkrétních potřeb a individuálních možností. Klíčovou možností, jak usnadnit komunikaci a spolupráci mezi školou a rodinou je vytvořit pravidla, tak aby byla srozumitelná, přívětivá a vytvořena s rodiči a dětmi společně. Jelikož smysluplná pravidla nám pomohou vybudovat bezpečné prostředí pro děti i jejich rodiče, můžeme je proto nazvat otevřenou komunikací. (Felcmanová, 2013)

V rámci adaptace a partnerského přístupu škola může poskytnout mnoho možností, jak společně komunikovat. Jednou z možností jsou rodičovské náslechy, kdy učitel rodiče pozve, aby s nimi strávil ve třídě určitý čas. Učitel tím rodiči dá najevo důvěru a otevřenost. Zatímco rodič si udělá představu, jak to ve škole vypadá a jak učitelé pracují s dětmi. Další z možností komunikace s rodiči je konzultace, kdy si učitel na určitého rodiče vyčlení čas a zkonzultuje, co rodiče zajímá, popřípadě trápí. Ne všechny informace se dají uložit na nástěnku a rozebírat za přítomnosti ostatních rodičů. Jedná o efektivní variantu komunikace s rodiči, kdy učitel s rodičem mluví soukromě a důvěrně. Jako poslední možnost zde řadíme hromadné akce, myslí se tím opékání buřtů, společné výlety, společné tvoření. Její realizace nemusí být vždy pouze v prostředí mateřské školy. (Koželuh, 2021)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 DESIGN VÝZKUMU

V praktické části mé bakalářské práce se zabývám, jak už samotný název bakalářské práce může napovídat spolupráci školy s rodinou, konkrétněji tedy spolupráci při adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy. Domnívám se, že je to velmi důležité téma, jelikož ne vždy spolupráce mezi školou a rodinou probíhá efektivně. Avšak vhodná spolupráce může velmi usnadnit vstup dětem do nového prostředí mateřské školy.

4.1 Cíle výzkumu

Hlavním cílem mé bakalářské práce bude analyzovat formy spolupráce mezi školou a rodinou při adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy.

Dílčí cíle:

1. Zjistit, jaké jsou preferované formy vzájemné spolupráce mateřské školy a rodičů v průběhu adaptace dítěte na prostředí mateřské školy.
2. Zjistit, jaké strategie uplatňuje mateřská škola a rodiče na ulehčení adaptačního procesu dítěte na prostředí mateřské školy.
3. Zjistit, jaké změny by rodiče a učitelky mateřských škol přivítali v oblasti vzájemné spolupráce v průběhu adaptace dítěte na prostředí mateřské školy.

4.2 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka: Jaké jsou formy spolupráce mezi školou a rodinou při adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy?

Dílčí výzkumné otázky:

1. Jaké jsou preferované formy vzájemné spolupráce mateřské školy a rodičů v průběhu adaptace dítěte na prostředí mateřské školy?
2. Jaké strategie uplatňuje mateřská škola a rodiče na ulehčení adaptačního procesu dítěte na prostředí mateřské školy?
3. Jaké změny by rodiče a učitelky mateřských škol přivítali v oblasti vzájemné spolupráce v průběhu adaptace dítěte na prostředí mateřské školy?

4.3 Výzkumná metoda a technika

Jako techniku sběru empirických dat jsem zvolila anonymní online dotazník určený pro učitele a rodiče mateřských škol. Jedná se o kvantitativní metodu sběru dat. Dotazník je pro tento druh šetření nejideálnější variantou, jelikož potřebuji získat data od většího množství respondentů.

4.4 Výzkumný soubor

Do výzkumného souboru jsem zapojila učitelky mateřských škol Zlínského kraje, kterých bylo osloveno 100, a také byli zapojeni rodiče dětí mateřských škol Zlínského kraje, kterých bylo osloveno také 100.

4.5 Předvýzkum

Než jsem dotazník administrovala do jednotlivých mateřských škol po Zlínském kraji, oslovila jsem 10 respondentů, tedy 5 respondentů z dotazníku pro učitele mateřských škol a 5 respondentů z dotazníku pro rodiče mateřských škol za účelem realizace předvýzkumu. Časová náročnost mého dotazníku je zhruba 5-8 minut. Cílem mého předvýzkumu byla zjistit, zda je výzkumný nástroj vhodný pro sběr dat a zda oslovené osoby porozuměly otázkám položeným v dotazníku. Předvýzkum jsem realizovala přes mobilní telefon, kvůli Covidové pandemii. Oslovila jsem učitelky a rodiče v mateřské škole, kteří byli velmi ochotní a vstřícní a předvýzkumu se zúčastnili. Podle respondentů byly všechny otázky srozumitelné a vhodně položené. Ani v jednom případě se mi nestalo, že by respondent neuměl na otázku odpovědět, proto jsem poté dotazník rozeslala i do ostatních mateřských škol.

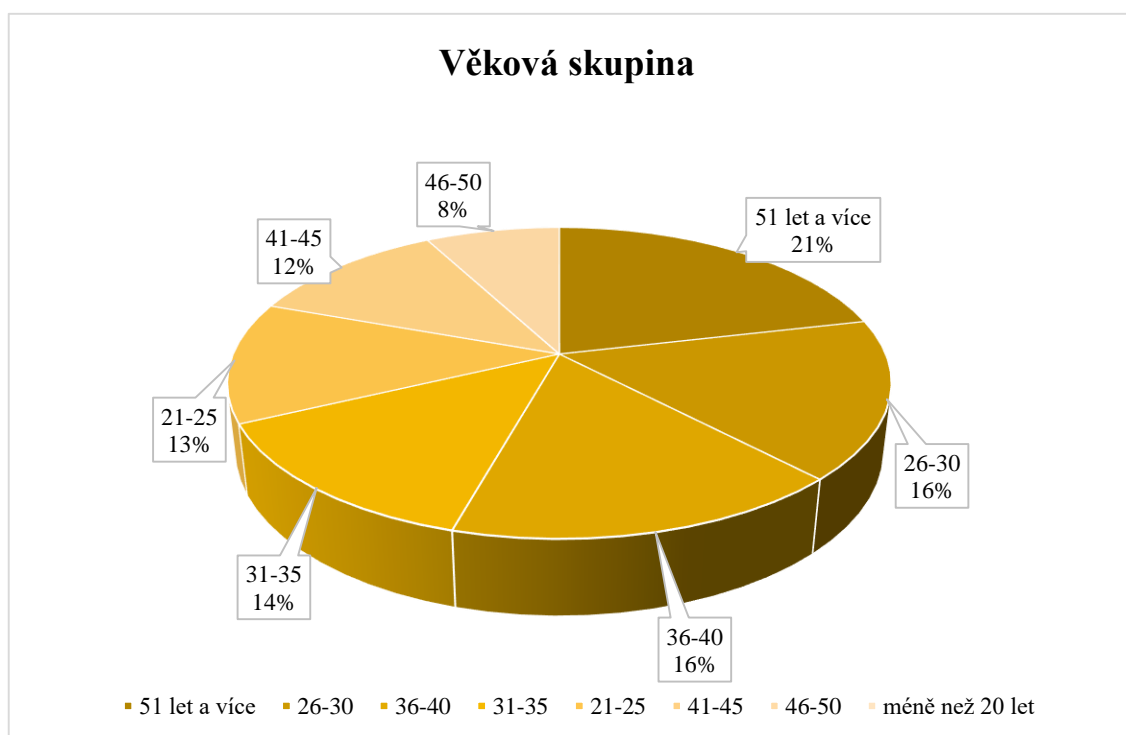
5 VÝSLEDKY VÝZKUMU

Výsledky dotazníku pro rodiče i učitele mateřských škol Zlínského kraje jsou vypracovány v grafech, tabulky jsem využila pro zaznamenání odpovědí v dotazníku – *jiná*, pro lepší přehlednost.

První tři otázky v dotazníku se týkaly spíše základních údajů. Mým cílem bylo zjistit věkovou skupinu, dosažené vzdělávání, a také jakou délku v oboru učitelé mají.

5.1 Výsledky dotazníkového šetření

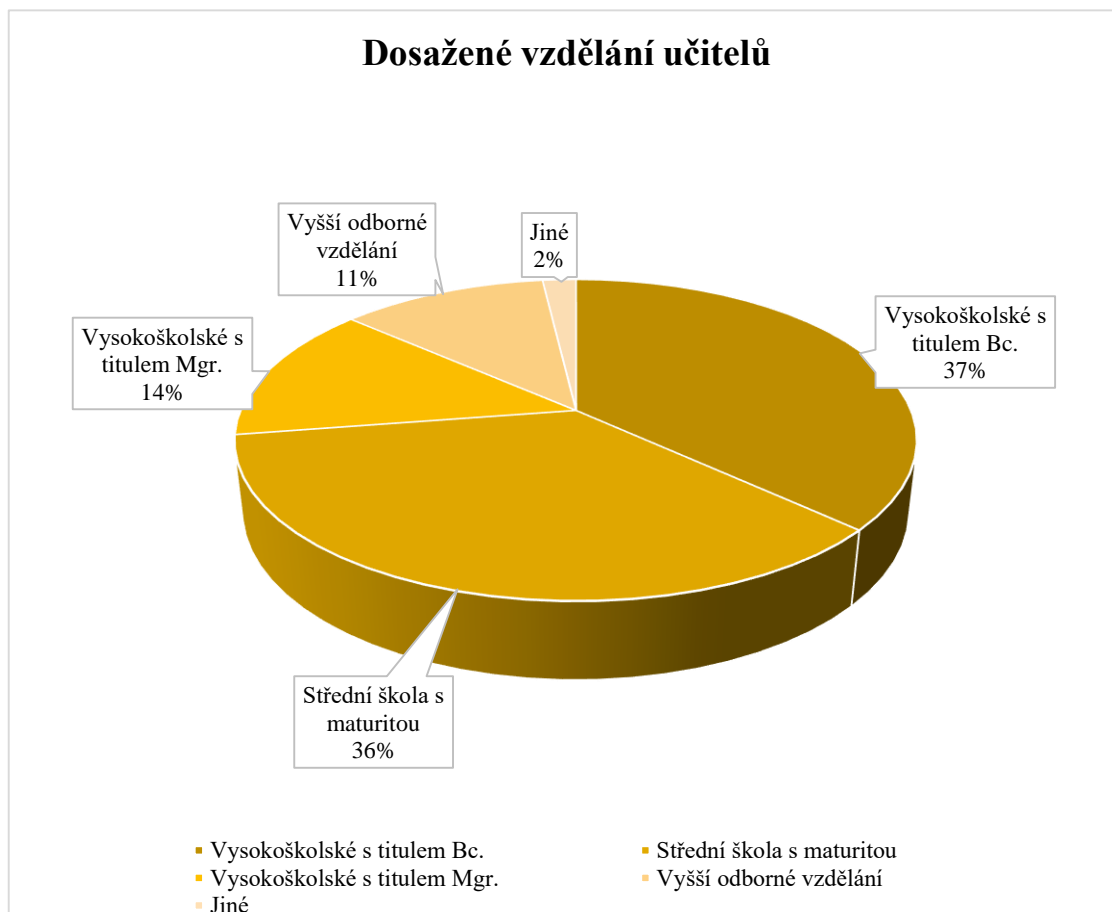
První dotazník byl určen pro učitele mateřských škol. Údaje v grafu jsou uvedeny v relativních četnostech, $n_i=100$.

Obrázek 1 - Věková skupina učitelů

První graf je zaměřen na věkovou skupinu učitelů mateřských škol. V grafu mají své zastoupení všechny věkové skupiny učitelů, kromě skupiny učitelů mladších než 20 let, ty se dotazníku nezúčastnili. Z výsledků je tedy patrné, že dotazník vyplňovali převážně učitelé od 51 let a více (21%). Jako druhý nejčastěji zaznamenávaný údaj učiteli byl věk 26-30 let

(16%) a poté 36-40 let (16%). Dále se zde také nacházejí učitelé ve věku 31-35 (14%), 21-25 (13%), 41-45 (12%) a v poslední řadě 46-50 (8%).

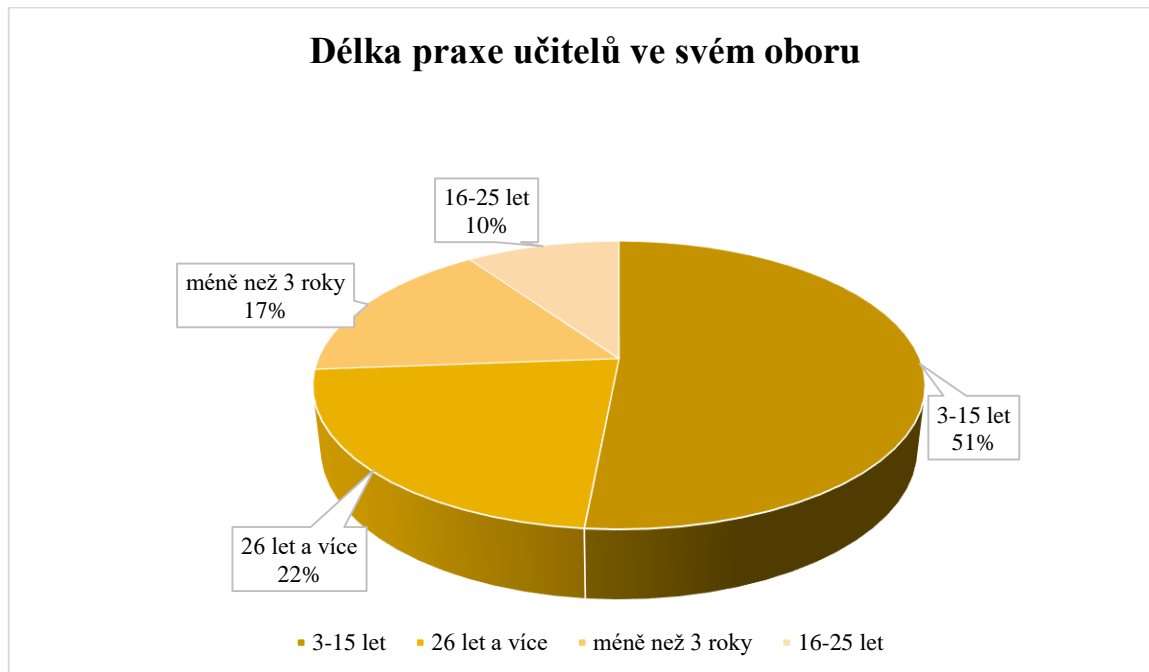
Obrázek 2 - Dosažené vzdělání učitelů

Odpověď: JINÉ	Počet respondentů (v %)
Vysokoškolské PhDr. a MSc.	1
Speciální pedagogika – s titulem Bc.	1

Tabulka 1 - Dosažené vzdělání učitelů

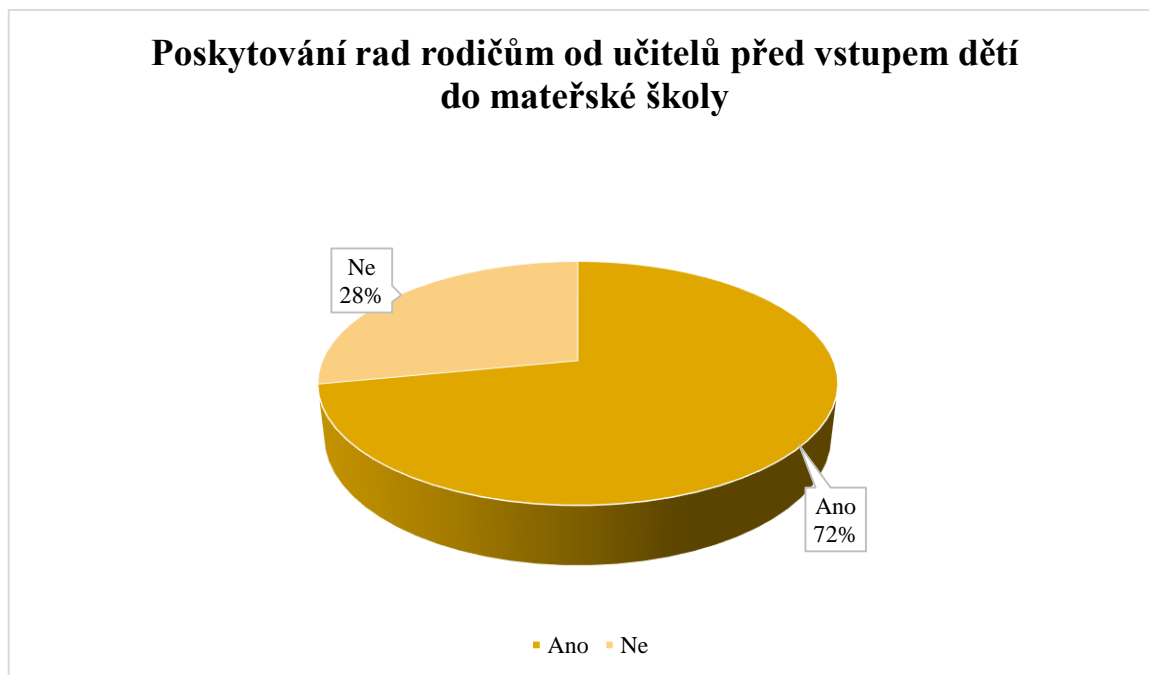
Druhý graf zaznamenává dosažené vzdělávání učitelů mateřských škol ve Zlínském kraji. Je zde patrné, že vysokoškolské studium s titulem Bc. dominuje s 37%, avšak hned vzápětí jsou učitelé se střední školou a maturitou s 36%. Učitelé, kteří získali vysokoškolské vzdělání s magisterským titulem 14%. Vyšší odborné vzdělání s 11% a poté v odpovědích *jiné* se nachází 1% učitelů s vysokoškolským titulem PhDr. a MSc., a také 1% učitelů se speciální

pedagogikou s bakalářským titulem. Je velmi pozitivním zjištěním, že převažujícími výsledky jsou učitelé vysokoškolského vzdělání.

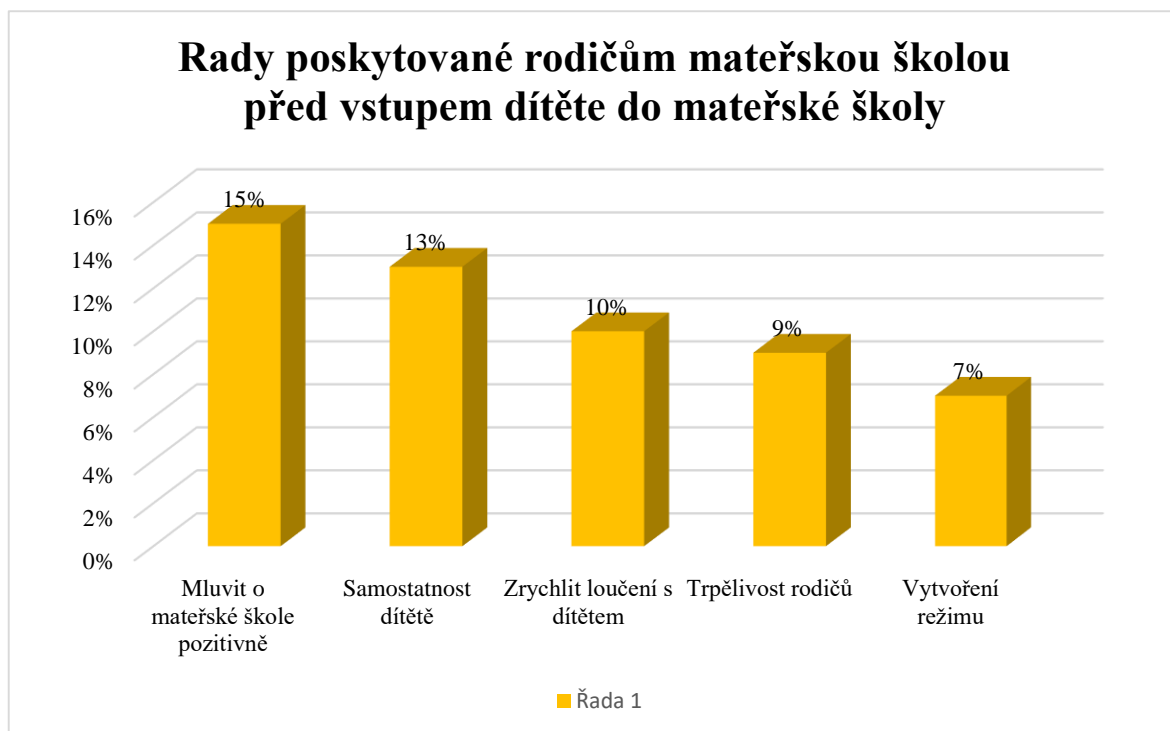
Obrázek 3 - Délka praxe učitelů ve svém oboru

Třetí graf zaznamenává údaje o délce praxe v oboru učitelů. Nejvíce učitelů ve Zlínském kraji má délku praxe od 3-15 let s 51%, další údaje se pohybují od délky praxe 26 let a více s 22%. Také zde najdeme 17% učitelů, kteří nemají praxi ve svém oboru delší než 3 roky a v neposlední řadě se zde nachází učitelé s délkou praxe 16-25 let s 10%.

Obrázek 4 – Poskytování rad rodičům od učitelů před vstupem dětí do mateřské školy

Čtvrtý graf se zaměřuje na to, zda dávají učitelé mateřských škol ze Zlínského kraje rodičům dětí před vstupem do mateřské školy rady, aby usnadnili jejich adaptaci na prostředí mateřské školy. Jak můžeme vidět, z výsledků dotazníku dominuje údaj kladný, tedy učitelé mateřských škol dávají rodičům před vstupem dítěte do mateřské školy rady 72%, pouze z 28% se objevoval údaj záporný, tedy že učitelé rodičům žádné rady na ulehčení adaptace dítěte neposkytují. Můžeme se domnívat, že poskytování rad rodičům ze strany učitele je velmi důležité, jelikož rodiče ještě před nástupem dítěte do mateřské školy mohou dětem vstup do mateřské školy velmi ulehčit a díky tomu bude i celá adaptace dítěte na mateřskou školu mnohem snazší a děti se budou v prostředí školy cítit lépe.

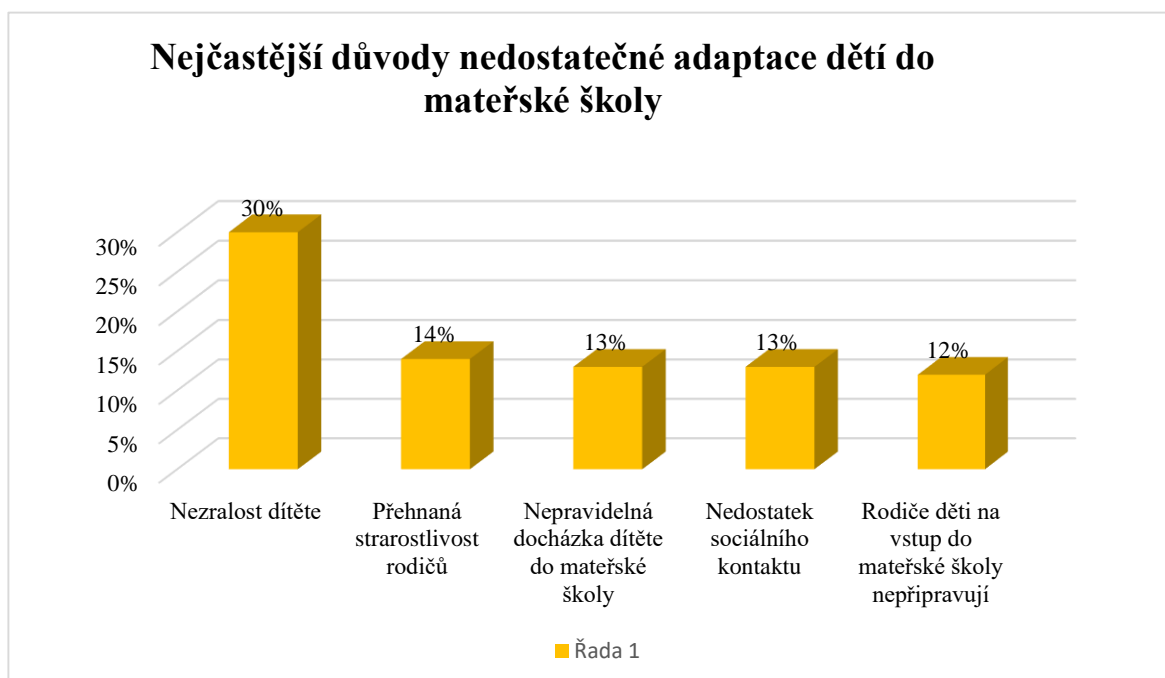
Obrázek 5 - Poskytované rady rodičům mateřskou školou před vstupem dítěte do mateřské školy

Dále učitelé uvádějí:	Počet respondentů (v %)
Návštěva mateřské školy před vstupem dítěte do mateřské školy	6
Zvykat si na nepřítomnost rodiče	5
Zúčastnění se adaptačního programu	4
Desatero pro snadný nástup do mateřské školy	3

Tabulka 2 - Poskytované rady rodičům mateřskou školou před vstupem dítěte do mateřské školy

Pátý graf se zaměřuje na rady učitelů, které poskytují rodičům před vstupem dítěte do mateřské školy pro usnadnění adaptace dítěte na nové prostředí mateřské školy. Z výsledků je zřejmé, že 15% učitelů považuje za důležité mluvit s dítětem o mateřské škole. Poté 13% učitelů uvedlo, že je důležitá samostatnost dítěte, to znamená, že je potřeba, aby rodiče před nástupem dítěte do mateřské školy dítě vedli k samostatnosti. Poté 10% rodičů uvádí, že je

zapotřebí urychlit ranní loučení dětí s rodičem a 9 % učitelů v dotazníku uvedlo, že je zapotřebí trpělivost rodičů. Dále také 7% učitelů uvádí, že rodičům poskytují radu ohledně vytvoření režimu s dítětem. V dalších odpovědích učitelé uvedli, že rodičům radí, navštívit mateřskou školu ještě před vstupem dítěte do mateřské školy 6%. Učitelé v dotazníku uváděli také, že je potřeba, aby si děti zvykaly na nepřítomnost rodiče 5%, zúčastnit se adaptačního kurzu, poskytovaného mateřskou školou 4% a jako poslední radu učitelé uváděli, že využívají desatero pro snadný nástup do mateřské školy 3%. Domníváme se, že nejčastěji poskytovaná rada učitelem rodičům ohledně komunikace s dítětem je velmi důležitá, jelikož pokud bude rodič o mateřské škole mluvit pozitivně, bude dítě motivovat k vstupu do mateřské školy a vyprávět dítěti, že si najde nové kamarády, pozná nové hračky, dítě si vytvoří kladný vztah k mateřské škole ještě před samotným nástupem. Také bychom se mohli domnívat o důležitosti adaptačního kurzu ještě před samotným vstupem dětí do mateřské školy, jelikož právě tam si dítě může prozkoumat nové prostředí spolu s rodičem a poté i samotná adaptace dítěte může proběhnout snadněji a rychleji.

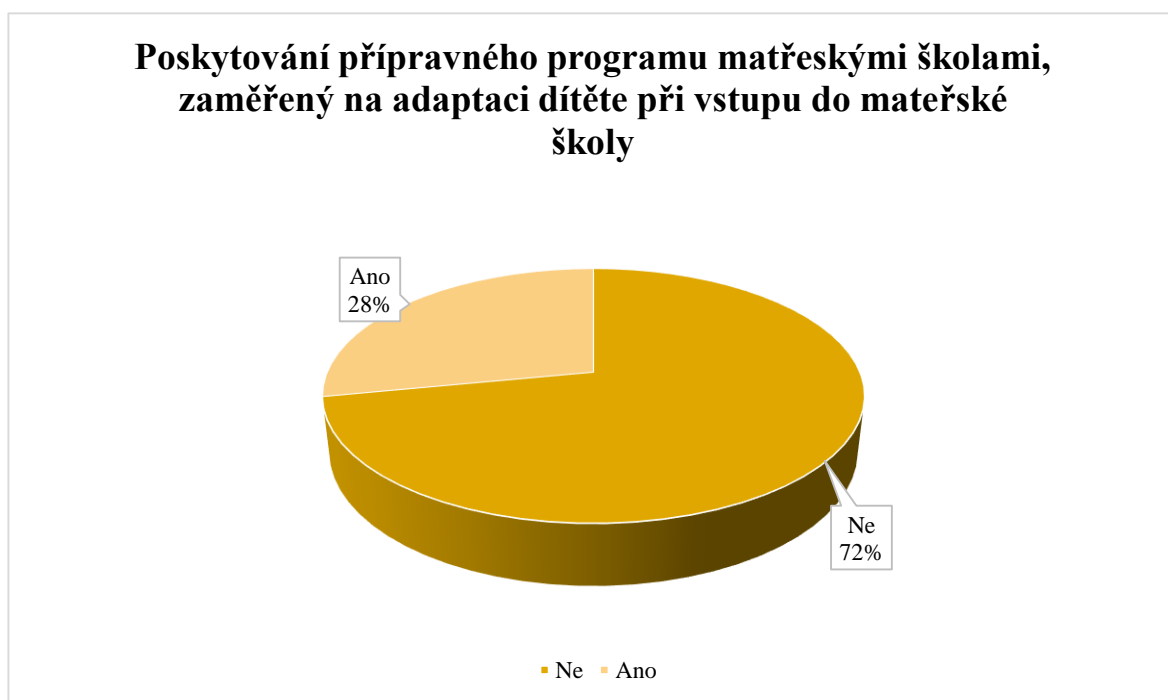

Obrázek 6 - Nejčastější důvody nedostatečné adaptace dětí do mateřské školy

Učitelé dále uvádějí:	Počet respondentů (v %)
Nesamostatnost dětí	9
Fixovanost dětí na rodiče	8
Velký počet dětí na 1 pedagoga	1

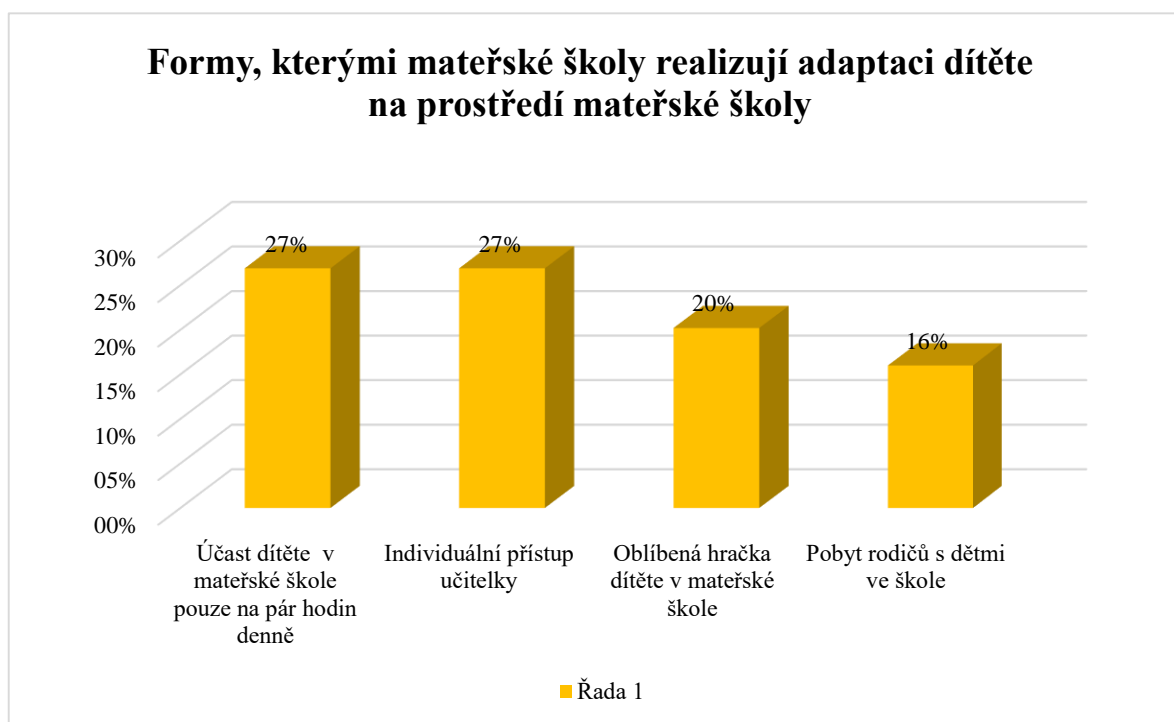
Tabulka 3 - Nejčastější důvody nedostatečné adaptace dětí do mateřské školy

Šestý graf se zaměřuje na nejčastější důvody nedostatečné adaptace dítěte do mateřské školy. Učitelé nejčastěji uváděli, a proto v grafu dominuje nezralost dítěte s 30%, jako druhý nejčastěji uváděný důvod s 14% je přehnaná starostlivost rodičů, další údaj se 13% je nepravidelná docházka dítěte do mateřské školy a nedostatek sociálního kontaktu. Hned vzápětí učitelé také uváděli, že rodiče děti na vstup do mateřské školy nijak nepřipravují 12%. Učitelé v dotazníku dále uváděli, že častým důvodem je nesamostatnost dětí 9%, také fixovanost dětí na rodiče 8% a na konci se nachází velký počet dětí na jednoho pedagoga 1%. Můžeme říci, že rodiče ještě před vstupem do mateřské školy mohou dítěti velmi pomoci, aby usnadnili jeho následnou adaptaci do nového prostředí. Co je však potřeba, tak aby rodiče nejdříve důkladně uvážili, zda je dítě dostatečně zralé na vstup do mateřské školy.

Obrázek 7 - Poskytování přípravného programu mateřskými školami, zaměřený na adaptaci dítěte při vstupu do mateřské školy

Sedmý graf se zabývá poskytováním přípravných programů mateřskými školami pro děti, zaměřený na adaptaci dítěte při vstupu do mateřské školy. Z grafu je zřejmé, že mateřské školy ve Zlínském kraji ve velké míře neposkytují žádné přípravné programy pro děti a jejich rodiče 72%. Pouze z 28% poskytují mateřské školy přípravný program. Domníváme se, že poskytnutí přípravného programu ještě před vstupem dítěte do mateřské školy, může velmi pozitivně ovlivnit celou adaptaci dítěte, jelikož dítě se za přítomnosti rodiče může seznámit s prostředím mateřské školy, učiteli, ale také ostatními dětmi, které mateřskou školu budou také navštěvovat. Ještě před nástupem mohou vzniknout přátelství, takže při vstupu do mateřské školy se děti mohou více těšit a snáz se adaptovat.

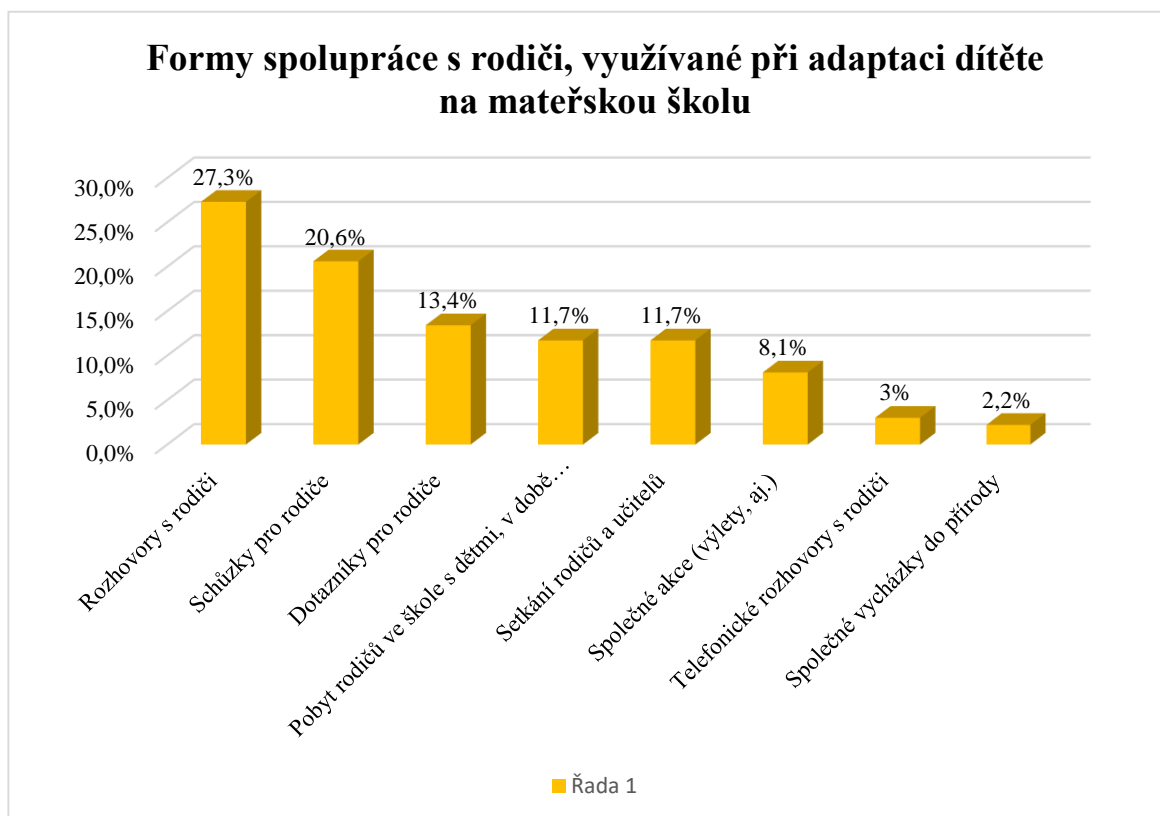

Obrázek 8 – Formy, kterými mateřské školy realizují adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy

Odpověď: JINÁ	Počet respondentů (v %)
Odpoledne pro rodiče a děti na zahradě mateřské školy	3
Návštěva mateřské školy před nástupem dětí do mateřské školy	2
Prohlédnutí mateřské školy v době letních prázdnin	1
Hry v mateřské škole mimo provoz školy s rodinou	1
Dotazník pro rodiče	1
Adaptace se sourozencem/kamarádem	1
Informování školy o dítěti u zápisu v mateřské škole (kvůli Covid situaci)	1

Tabulka 4 - Formy, kterými mateřské školy realizují adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy

Osmý graf se zaměřoval na formy, kterými mateřské školy realizují adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy, z výsledků výzkumu je zřejmé, že mateřské školy využívají nejčastěji účast dítěte v mateřské škole pouze na pár hodin denně 27% a individuální přístup učitelky 27%, které jsou na stejném místě v grafu. Oblíbenou hračku dítěte v mateřské škole uvedlo 20% učitelů. Co se týká pobytu rodičů v mateřské škole, tak ten se nachází na konci grafu s 16%. V odpovědích *jiná* učitelé dále uváděli odpoledne pro rodiče a děti na zahradě mateřské školy 3%, návštěva mateřské školy před nástupem dětí do mateřské školy 2% a poté pouze 1% učitelů uvádělo formy jako prohlídnutí mateřské školy v době letních prázdnin, hry v mateřské škole mimo provoz školy s rodinou, dotazník pro rodiče, adaptace se sourozencem či kamarádem nebo informování školy o dítěti u zápisu v mateřské škole. Domníváme se, že forma účast dítěte pouze na pár hodin denně v mateřské škole je ideální volbou adaptace dítěte, dítě se seznámí s prostředím mateřské školy, učitelé a také ostatními dětmi, avšak nemusí ve škole trávit ještě dlouhé hodiny.

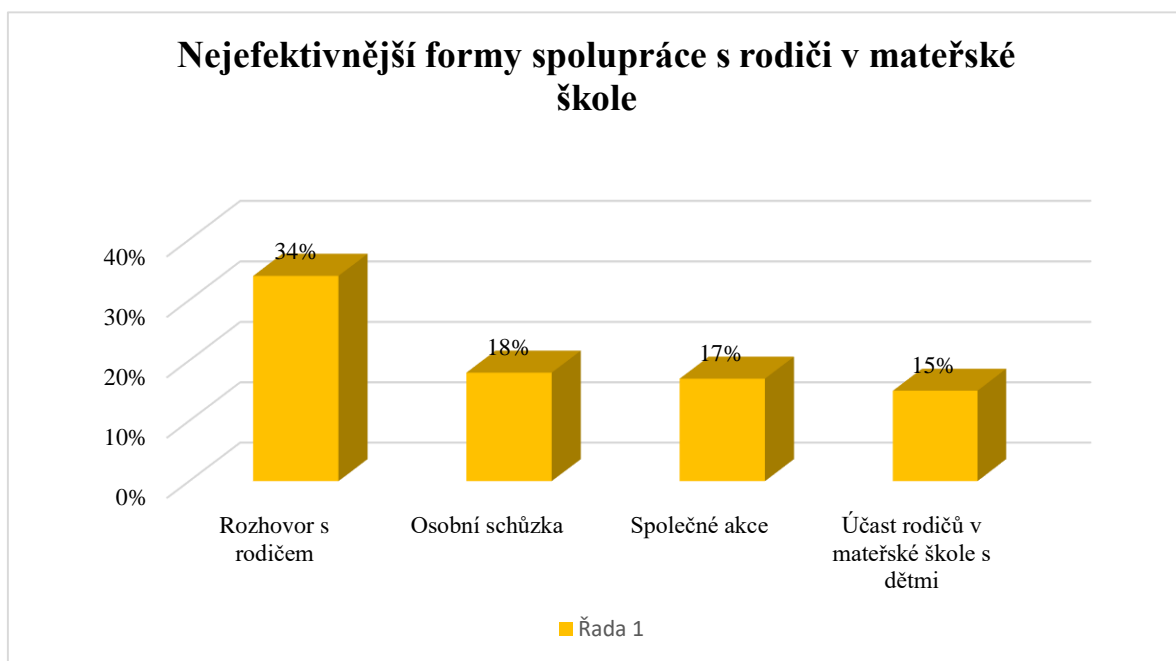
Obrázek 8 - Formy spolupráce s rodiči, využívané při adaptaci dítěte na mateřskou školu

Odpověď: JINÉ	Počet respondentů (v %)
Zaslání fotografií a videí na email	1
Pobyt rodičů odpoledne při převzetí dětí	1

Tabulka 5 - Formy spolupráce s rodiči, využívané při adaptaci dítěte na mateřskou školu

Další devátý graf se zabývá formami spolupráce s rodiči, které jsou využívány při adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy. Z výsledku je patrné, že nejčastěji využívanou formou spolupráce je rozhovor s rodiči s 27,3%, dále schůzky pro rodiče 20,6%. Další často využívanou formou spolupráce jsou dotazníky pro rodiče s 13,4%, pobyty rodičů ve škole s dětmi a setkání rodičů a učitelů 11,7%. Méně využívány jsou formy jako třeba společné akce (výlety) s rodiči 8,1%, telefonické rozhovory s rodiči 3% nebo společné vycházky do

přírody 2,2%, ty uváděli učitelé velmi málo. Domníváme se, že je škoda, že nejsou častěji využívány formy spolupráce s rodiči jako výlety, procházky s rodiči či pobyt rodičů ve škole s dětmi. Někteří rodiče by rádi více spolupracovali se školou, když by se jim naskytla možnost, pobýt s dítětem na pár hodin, párkrát za týden v prostředí mateřské školy, aby se jejich dítě poté snadněji adaptovalo na školu, mnoho z nich by možnosti využilo.

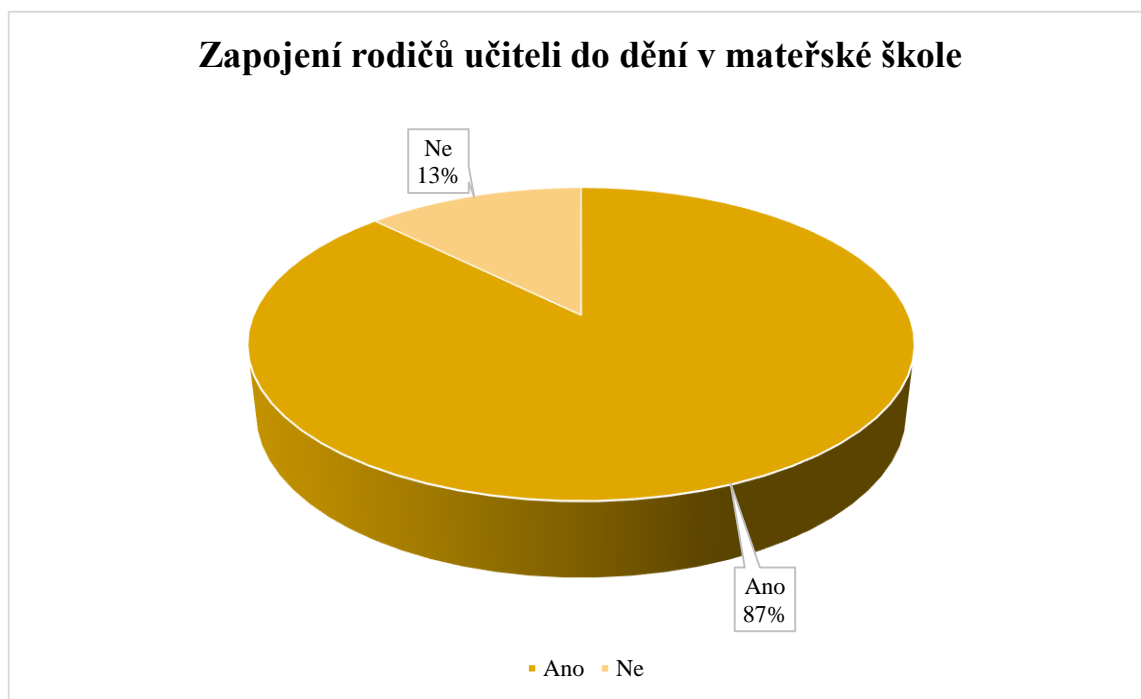
Obrázek 9 - Nejefektivnější formy spolupráce s rodiči v mateřské škole

Učitelé dále uvádějí:	Počet respondentů (v %)
Třídní schůzky	6
Dotazník pro rodiče	5
Návštěva mateřské školy před vstupem	5

Tabulka 6 - Nejefektivnější formy spolupráce s rodiči v mateřské škole

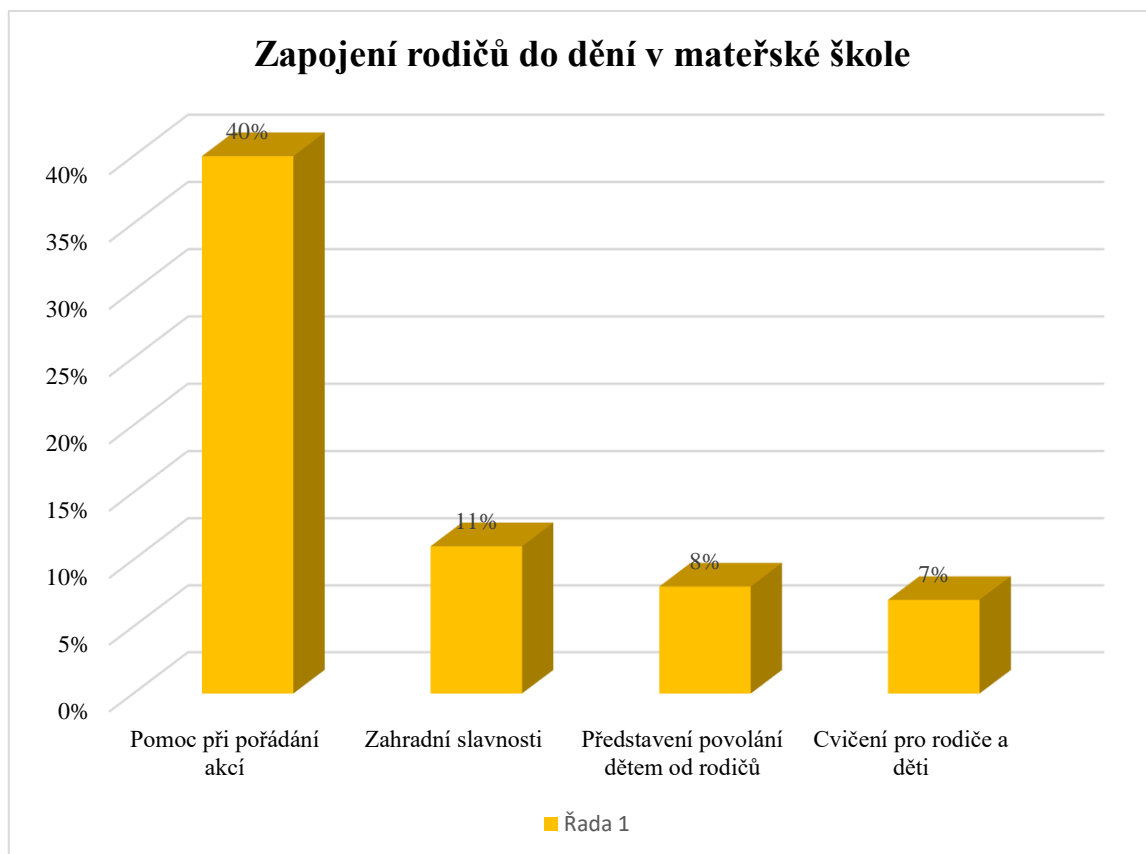
Desátý graf se zabývá nejefektivnějšími formami spolupráce s rodiči v mateřské škole. Z grafu můžeme vyčíst, že zde nejčastěji uváděnou možností je rozhovor s rodičem s 34%. Dále jsou výsledky výzkumu dost těsné, učitelé uvádějí, že další efektivní formou spolupráce s rodiči je osobní schůzka 18%, společné akce 17% a účast rodičů v mateřské škole 15%.

V dalších odpovědích, které můžeme vidět v tabulce, učitelé uvádějí, že za efektivní považují třídní schůzky 6%, dotazník pro rodiče 5% nebo v neposlední řadě návštěva mateřské školy před vstupem dítěte do mateřské školy 5% učitelů. Domníváme se, že osobní schůzka s rodičem je tou nejlepší variantou spolupráce, jelikož osobní kontakt s rodičem může pomoci rodiče a školu naladit na stejnou vlnu a motivovat je k jejich další spolupráci.

Obrázek 10 - Zapojení rodičů učiteli do dění v mateřské škole

Graf číslo jedenáct se zabývá zapojením rodičů do dění v mateřské škole, zde je výsledek jednoznačný, většina učitelů uvedla, že rodiče do dění v mateřské škole zapojuje 87%, pouze 13% učitelů v dotazníku uvedla, že rodiče do dění mateřské školy nezapojují. Domníváme se, že zapojení rodičů do chodu mateřské školy je velmi důležité, jelikož rodiče by měli mít přehled nad děním v mateřské škole, a také by měli mít možnost podílet se na dění ve škole. Díky tomu může mezi mateřskou školou a rodinou vzniknout důvěrný a partnerský vztah.

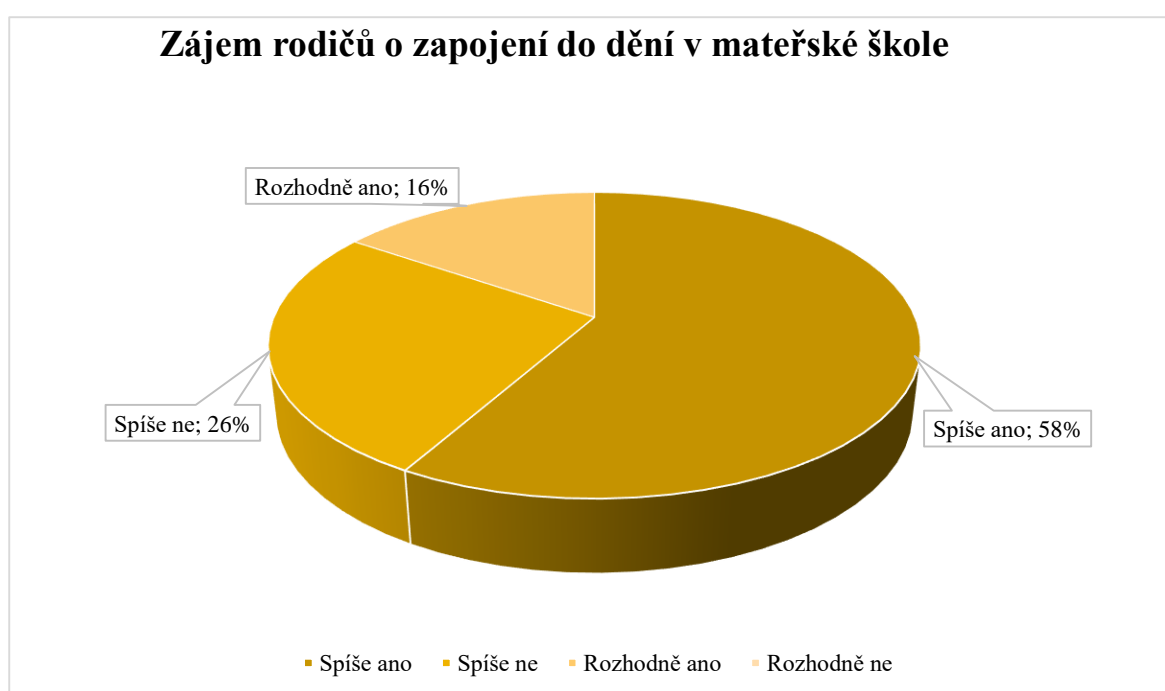

Obrázek 11 - Zapojení rodičů do dění v mateřské škole

Učitelé dále uváděli:	Počet respondentů (v %)
Zajištění materiálu rodičem	5
Facebooková skupina – fotky, videa dětí	5
Nástěnka	4
Ranní úkoly pro děti a rodiče	3
Odpoledne s rodiči a dětmi v mateřské škole	2
Lampionový průvod	1
Účast rodičů ve škole s dětmi	1

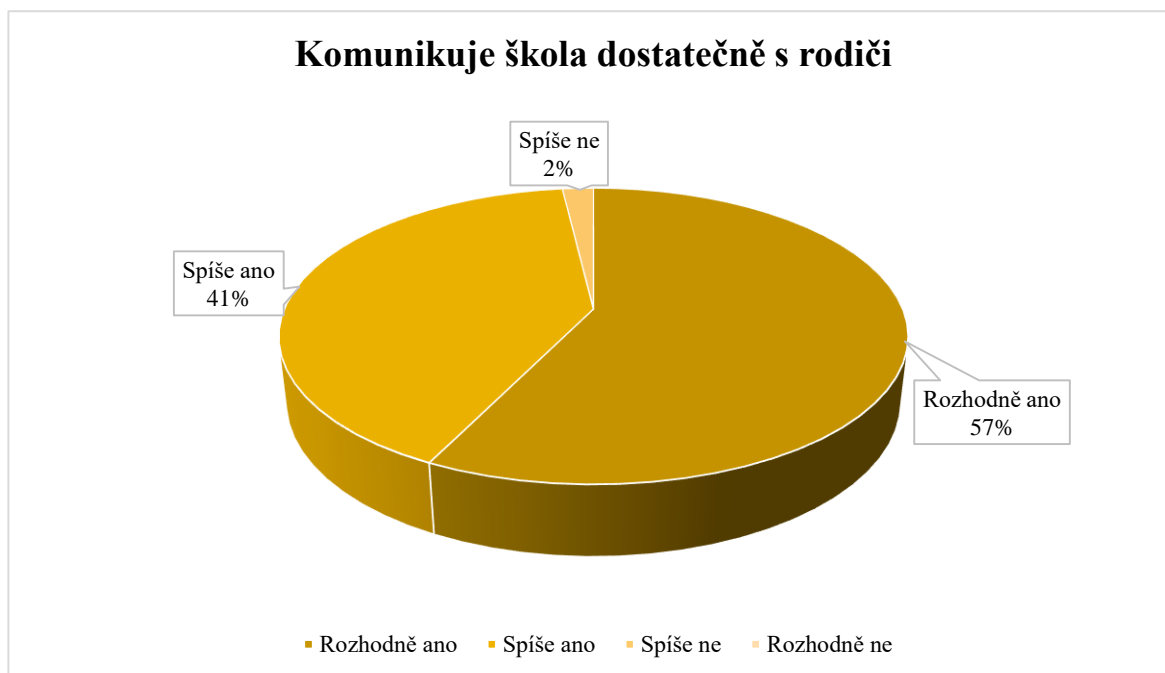
Tabulka 7 - Zapojení rodičů do dění v mateřské škole

Dvanáctý graf se zabývá zapojením rodičů do dění v mateřské škole. V grafu dominuje, jelikož učitelé nejčastěji uvádějí, že rodiče zapojují do dění na pomoc při pořádání akcí 40%. Poté učitelé uvádějí zahradní slavnosti 11%, představení povolání rodičů dětem 8% nebo cvičení pro rodiče a děti v mateřské škole s 7%. Učitelé dále také uváděli zajištění materiálu rodičem a facebooková skupina s fotkami a videi dětí 5%, zapojení rodičů při tvorbě nástěnky 4%, ranní úkoly pro děti a rodiče 3%, odpoledne s rodiči a dětmi v mateřské škole 2% nebo také 1% učitelů uvádělo lampionový průvod či účast rodičů ve škole s dětmi.

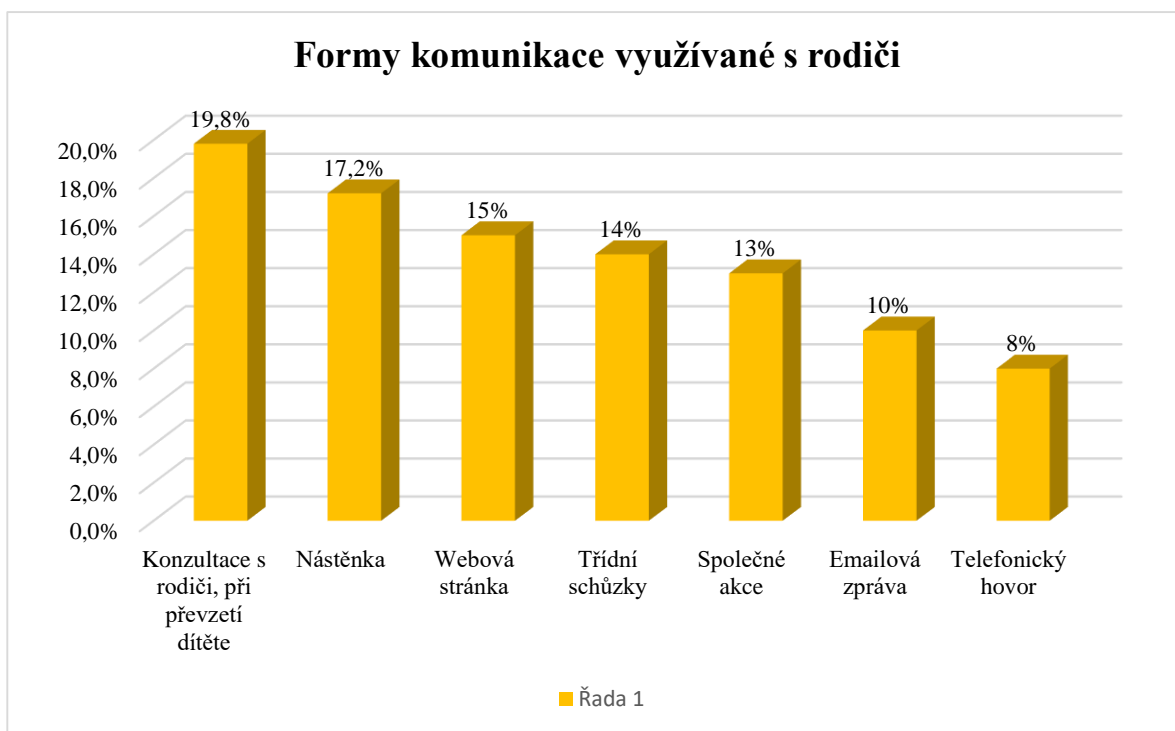
Obrázek 12 - Zájem rodičů o zapojení do dění v mateřské škole

Třináctý graf uvádí zájem rodičů o zapojení do dění v mateřské škole, tedy zda učitelé vidí zájem rodičů zapojit se do dění ve škole. 58% učitelů v dotazníku uvedlo spíše ano, tedy učitelé u rodičů spíše vidí zájem o zapojení se do dění v mateřské škole, pouze z 26% učitelé uvádějí možnost spíše ne. Poté 16% učitelů uvedlo, že rozhodně vidí zájem rodičů o zapojení se do dění v mateřské škole. Tento výsledek grafu můžeme vidět velmi pozitivně, jelikož pokud učitelé u rodičů vidí zájem o zapojení se, spolupráce mezi nimi bude probíhat jednodušeji, než zapojovat a přesvědčovat rodiče o tom, aby se zapojili, kteří sebemenší zájem neprojevují.

Obrázek 13 - Komunikuje škola dostatečně s rodiči

Čtrnáctý graf se zabývá tím, zda škola dostatečně komunikuje s rodiči, z výsledků je patrné, že podle učitelů školy dostatečně s rodiči komunikují, 57% učitelů v dotazníku uvedlo možnost rozhodně ano a 41% učitelů v dotazníku uvedlo možnost spíše ano. Avšak v grafu se objevily i 2% učitelů, kteří uvedli, že jejich škola dostatečně s rodiči spíše nekomunikuje. Domníváme se, že komunikace školy a rodiny je důležitou součástí dobré spolupráce. Avšak výsledky výzkumu jsou uspokojivé, jelikož školy ve Zlínském kraji s rodiči komunikují dostatečně.

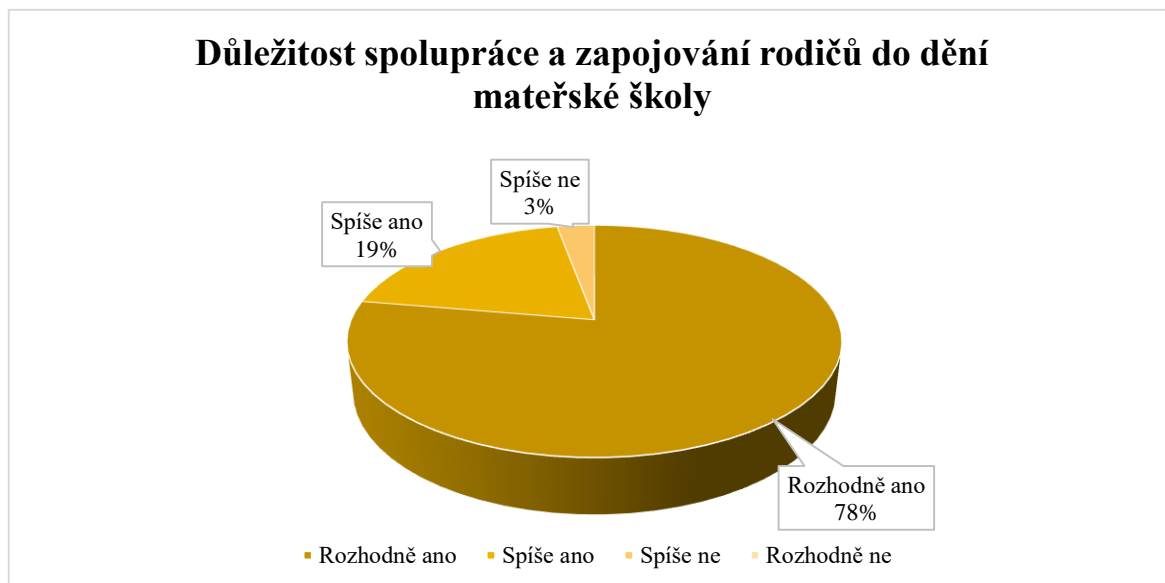

Obrázek 14 - Formy komunikace využívané s rodiči

Odpověď: JINÁ	Počet respondentů (v %)
Aplikace LYFLE	3

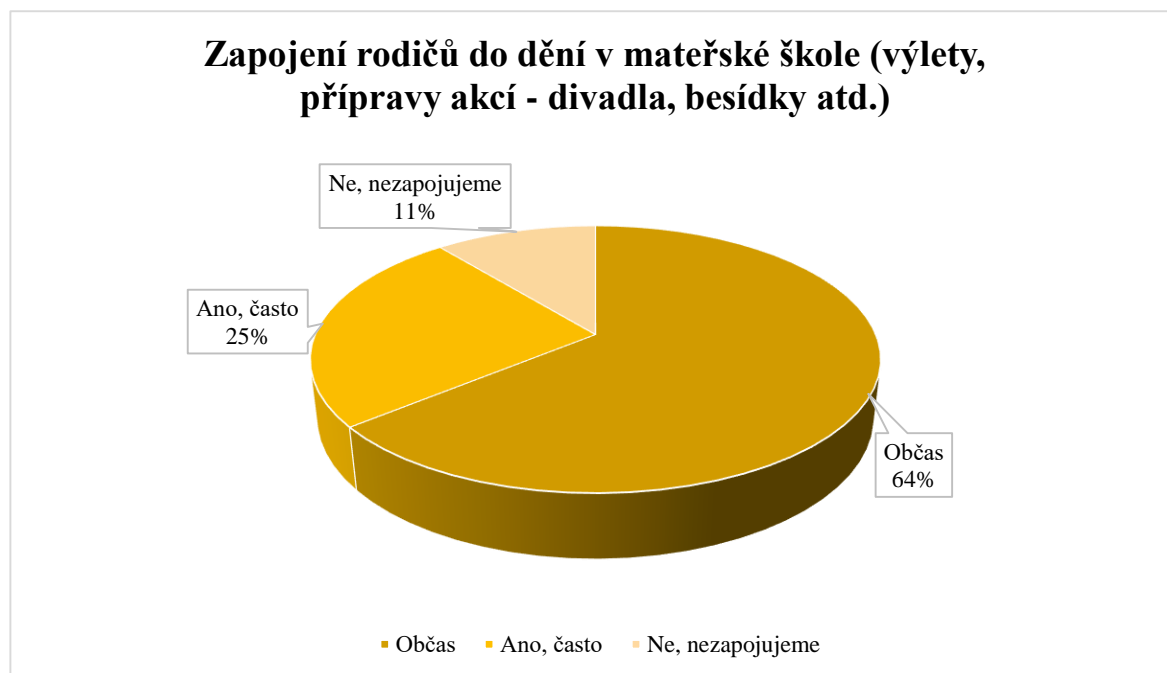
Tabulka 8 - Formy komunikace využívané s rodiči

Patnáctý graf se již zaměřuje na formy komunikace s rodiči využívané v mateřských školách. Jako nejčastější možnost v dotazníku učitelé uváděli konzultaci s rodiči, při převzetí dítěte z mateřské školy s 19,8%, dále učitelé velmi často jako komunikační formu s rodiči používají nástěnku 17,2% a webovou stránku 15%. 14% učitelů uvedlo, že využívají formu komunikace s rodiči třídní schůzky, hned vzápětí 13% učitelů společné akce s rodiči, 10% učitelů emailovou zprávu a pouze 8% učitelů telefonický hovor. Tři učitelé v odpovědi *jiná*, uváděli, že využívají při komunikaci s rodiči aplikaci LYFLE, jedná se o mobilní či počítačovou aplikaci, která pomáhá zlepšit komunikaci mezi mateřskou školou a rodiči. Aplikace LYFLE zvládá posílat oznámení, zaznamenávat docházku do mateřské školy, také díky ní rodiče mohou posílat omluvenky, učitelé mohou rodičům zasílat různé druhy fotografií, nebo také díky aplikaci může proběhnout předzámek do mateřské školy.

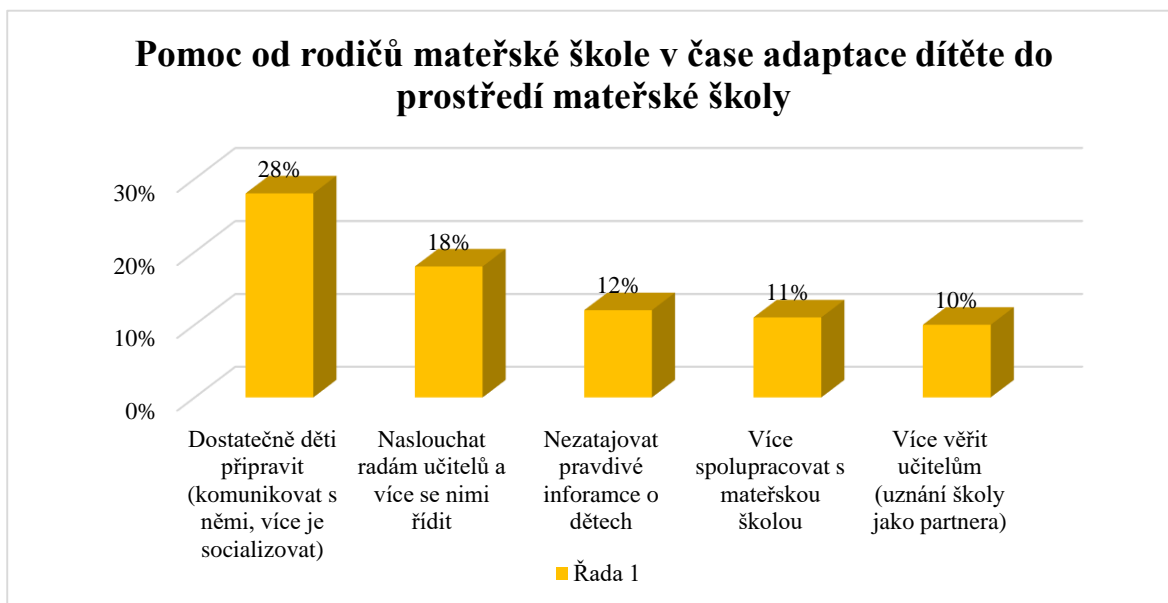
Obrázek 15 - Důležitost spolupráce a zapojování rodičů do dění mateřské školy

Šestnáctý graf je zaměřen na názory učitelů, zda je podle nich důležité, aby škola spolupracovala a zapojovala rodiče do dění v mateřské škole, jelikož pouze když budou brát učitelé zapojení rodičů do dění v mateřské škole jako důležitou součást, teprve potom může škola a rodina společně dostatečně komunikovat a spolupracovat. Z výzkumu vyplynulo, že 78% učitelů si myslí, že je důležité, aby škola spolupracovala a zapojovala rodiče do dění v mateřské škole. Pouze 3% učitelům nepříjde důležité zapojovat rodiče do dění.

Obrázek 16 - Zapojení rodičů do dění v mateřské škole

Sedmnáctý graf se zaměřuje na to, zda učitelé rodiče zapojují do dění v mateřské škole. Výsledky dotazníku ukazují, že 64% učitelů pouze občas zapojuje rodiče do dění v mateřské škole. 25% učitelů rodiče zapojuje a 11% učitelů rodiče nezapojuje. V tomto případě se domníváme, že by se měli učitelé snažit častěji zapojovat rodiče do dění v mateřské škole, jelikož díky tomu může vzniknout efektivní spolupráce mezi školou a rodinou.

Obrázek 17 - Pomoc od rodičů mateřské školy v čase adaptace dítěte do prostředí mateřské školy

Učitelé dále také uváděli:	Počet respondentů (v %)
Vést děti k samostatnosti	8
Respektovat nastavená pravidla a režim	6
Být trpělivý, snažit se snášet odloučení lépe než děti	4
Nenechat děti celý den v mateřské škole	3

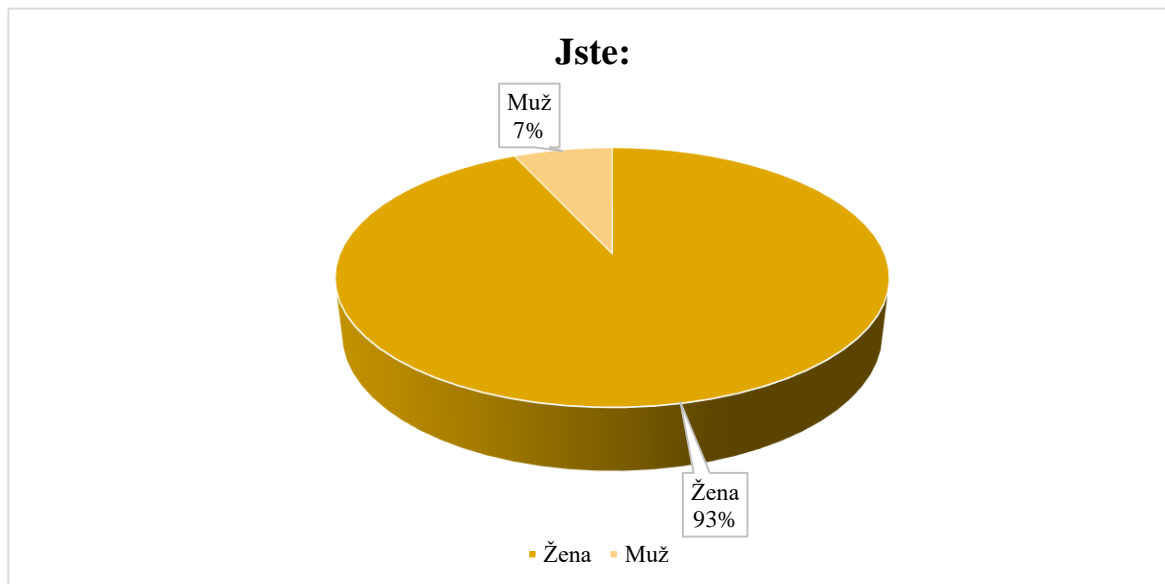
Tabulka 9 - Pomoc od rodičů mateřské školy v čase adaptace dítěte do prostředí mateřské školy

Poslední osmnáctý graf se zaměřuje na to, jak rodiče mohou pomoci učitelům v čase adaptace dítěte do prostředí mateřské školy. Učitelé nejvíce uváděli, že rodiče mateřské školy pomohou nejvíce tím, že děti dostatečně připraví na vstup do mateřské školy, tedy budou s nimi dostatečně komunikovat a socializovat děti 28%. Poté také 18% učitelů uvedlo, že by byli rádi, když by rodiče více naslouchali radám učitelů a více se jimi řídili. Je také potřeba, aby rodiče nezatajovali učitelům pravdivé informace o dítěti, v případě, že dítě ještě není dostatečně samostatné 12%. Hned vzápětí se nachází, že by rodiče měli více spolupracovat s mateřskou školou 11%, a také více věřit učitelům, jelikož jsou to odborníci ve

svém oboru 10%. V dalších odpovědích učitelů se také nacházeli odpovědi učitelů jako vést dítě k větší samostatnosti 8%, respektovat nastavená pravidla a režim v mateřské škole 6% nebo také být trpěliví a snažit se snášet odloučení od dítěte v poklidu, i když je to jak pro děti, tak i pro rodiče náročné období 4% a jako poslední možnost, kterou učitelé uváděli je nenechat dítě celý den v mateřské škole 3%.

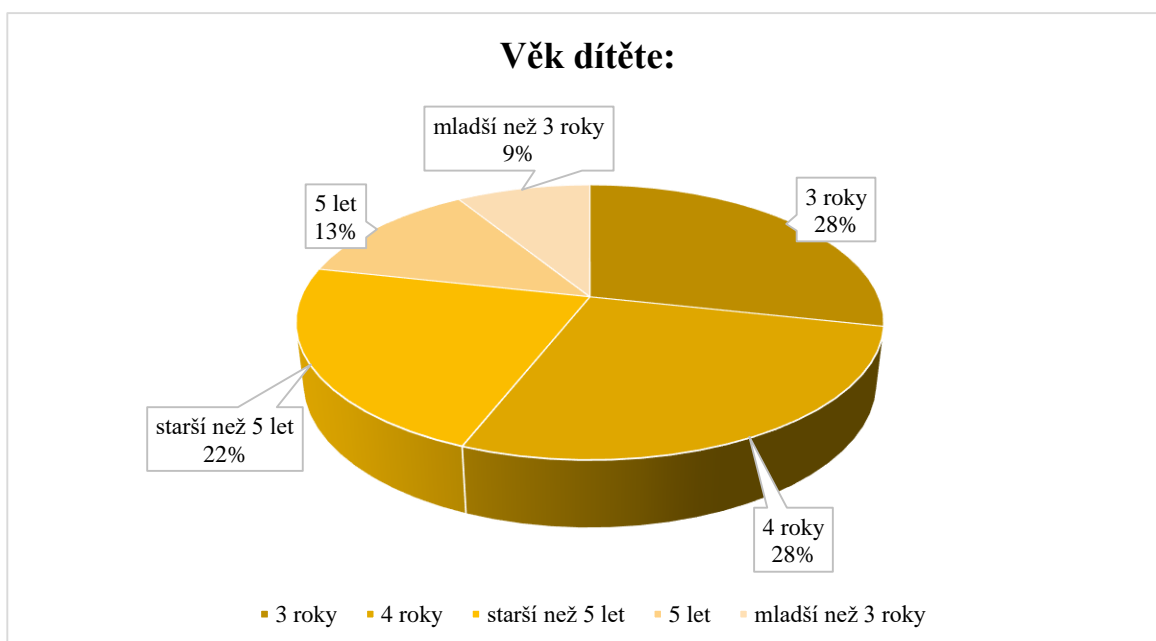
Druhý dotazník byl určen pro rodiče mateřských škol.

Údaje v grafu jsou taktéž uvedeny relativní četnosti, $f_i=100$.

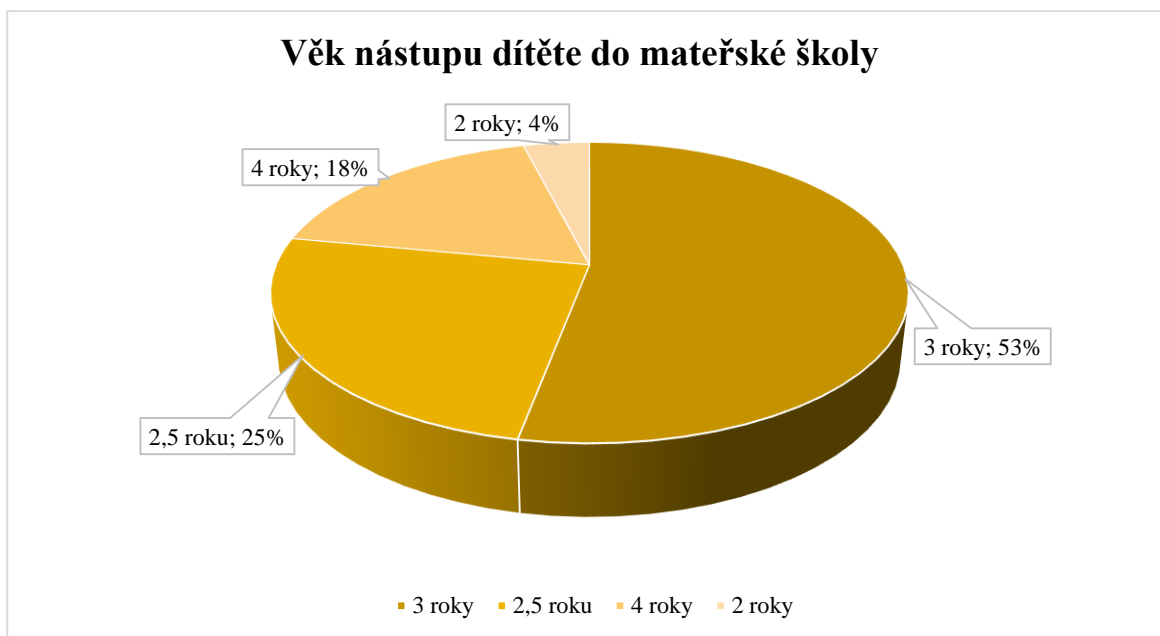
Obrázek 18 - Genderové rozlišení rodičů

První graf v dotazníku pro rodiče se zaměřuje také na základní údaje o rodičích, tedy rozdělení rodičů podle genderu. Dotazník vyplňovaly převážně ženy 93% a pouze 7% mužů.

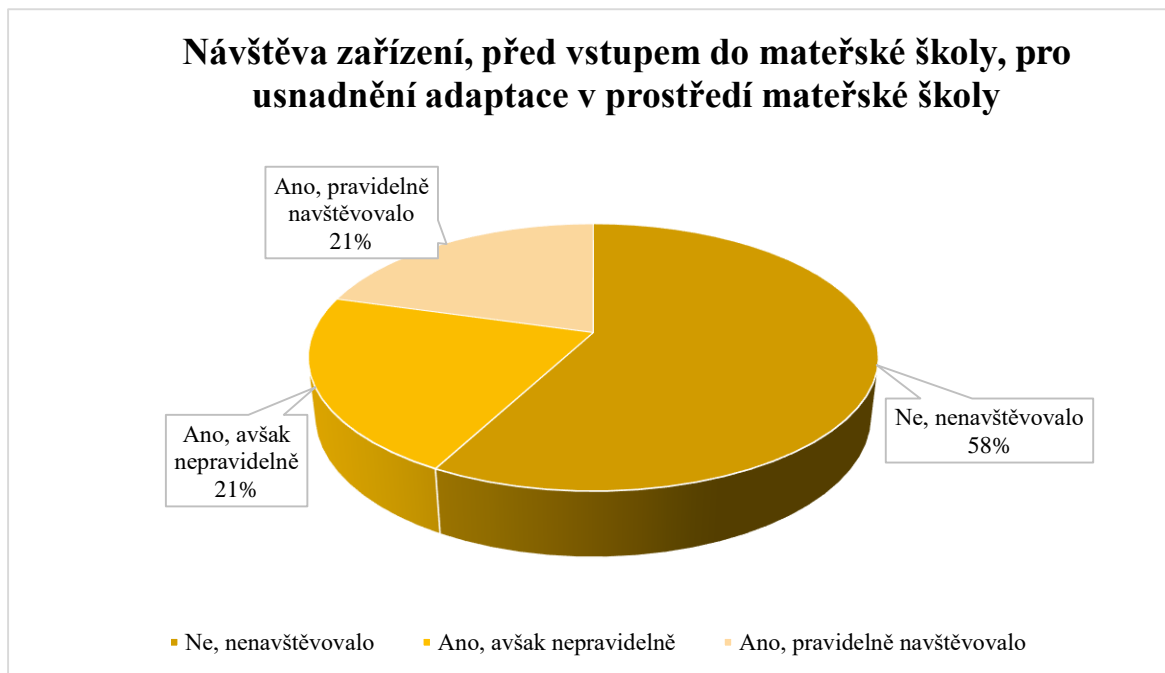
Obrázek 19 - Věk dítěte

Druhý graf byl zaměřen na věk dítěte. Dotazník nejčastěji vyplňovali rodiče, kteří měli dítě ve věku 3 a 4 let s 28%. Poté také byl často zaznamenán údaj starší než 5 let s 22% a 5 let 13% rodičů. Na posledním místě se nachází věk dítěte mladší než 3 roky 9%.

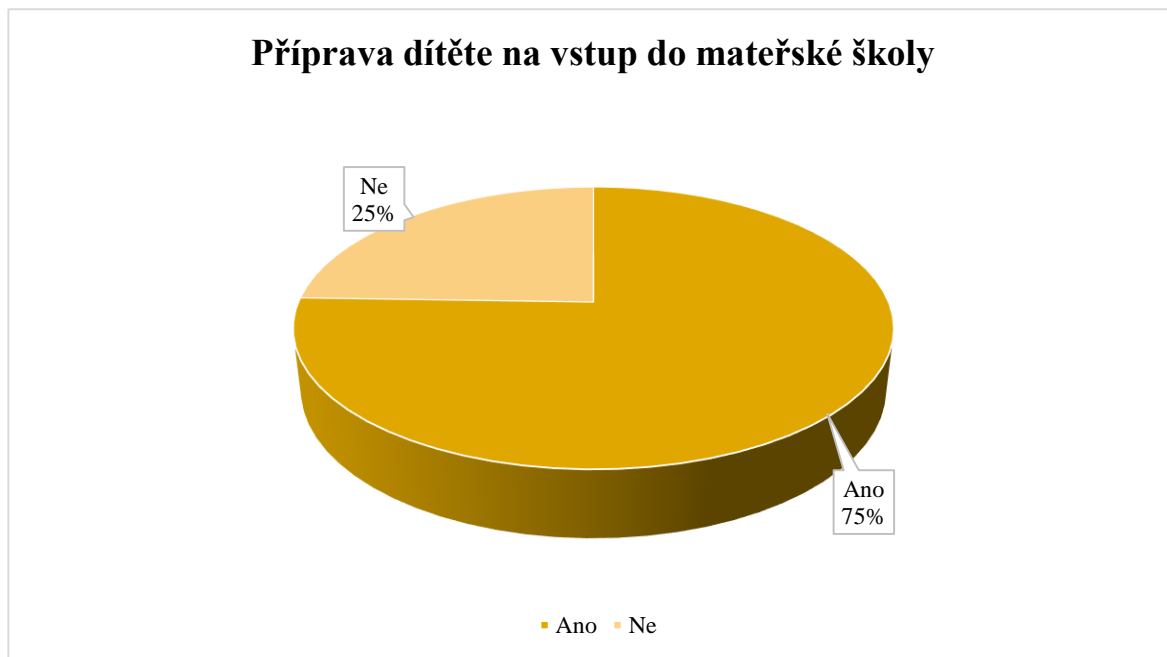
Obrázek 20 - Věk nástupu dítěte do mateřské školy

Třetí graf se zabývá věkem nástupu dítěte do mateřské školy, nejvíce rodičů 53% v dotazníku uvádělo, že jejich dítě nastupovalo do mateřské školy ve věku 3 let. Poté 25% rodičů udávalo, že věk nástupu jejich dítěte byl 2,5 roku. Ve 4 letech nastupovaly děti 18% rodičů a pouze 4% rodičů v dotazníku uváděli, že jejich dítěte nastupovalo do prostředí mateřské školy ve věku již 2 let.

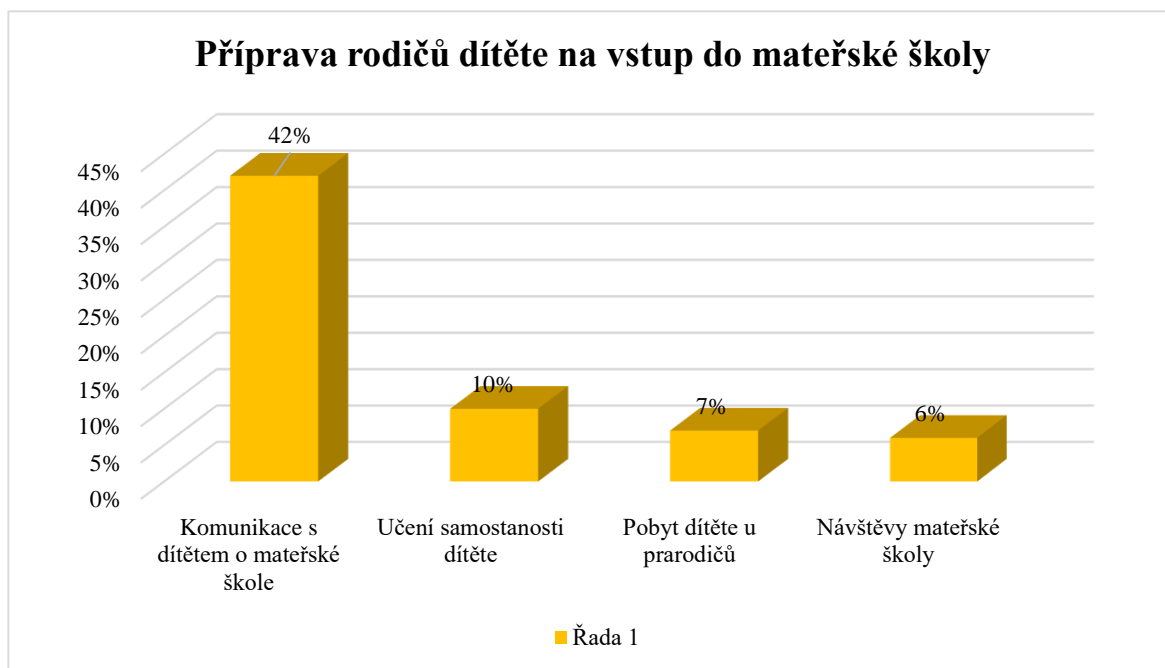
Obrázek 21 - Návštěva zařízení, před vstupem dítěte do mateřské školy, pro usnadnění adaptace v prostředí mateřské školy

Čtvrtý graf se zabývá tím, zda děti před nástupem do mateřské školy navštěvovaly zařízení, které by následně usnadnilo, jejich adaptaci na prostředí mateřské školy. 58% respondentů v dotazníku uvedlo možnost, že jejich dítě nenavštěvovalo žádnou mimo rodinnou instituci, která by usnadnila jejich adaptaci v prostředí mateřské školy. Pouze 21% rodičů v dotazníku uvedla, že jejich dítě navštěvovalo zařízení, avšak nepravidelně a stejný počet rodičů 21% také uvedlo, že jejich dítě zařízení navštěvovalo pravidelně. Domníváme se, že návštěva zařízení dítěti adaptaci na mateřskou školu velmi usnadní, jelikož se setká s novými členy, prostředím a také učiteli. A také se domníváme, že jednou z rad, kterou učitelé rodičům před vstupem do mateřské školy dávají, by měla být právě návštěva mimo rodičovské instituce dítětem.

Obrázek 22 - Příprava dítěte na vstup do mateřské školy

Pátý graf se zaměřuje na přípravu dítěte na vstup do mateřské školy, tedy zda rodiče připravují dítě na vstup do mateřské školy, z výsledku výzkumu je zřejmé, že rodiče své děti připravují na vstup do mateřské školy 75%, pouze 25% rodičů v dotazníku uvedlo možnost, že dítě nijak nepřipravují. Můžeme říci, že příprava dítěte je jednou z důležitých věcí, aby adaptace dítěte na prostředí mateřské školy proběhla úspěšně. Jelikož rodiče mají mnoho možností, jak dítě na vstup do mateřské školy připravit.

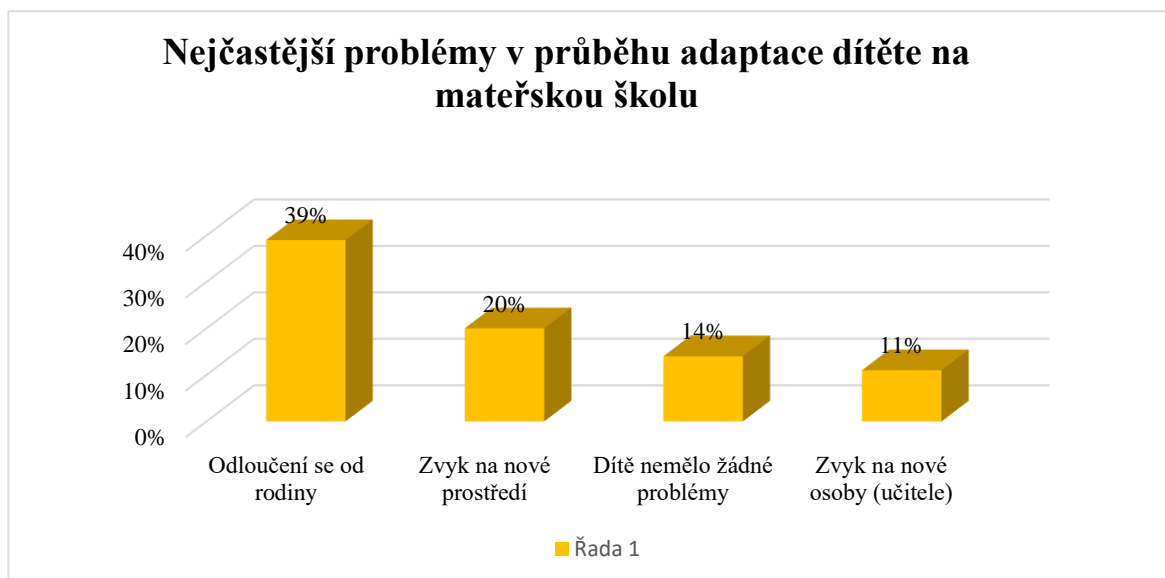

Obrázek 23 - Příprava rodičů dítěte na vstup do mateřské školy

Rodiče dále uvádějí:	Počet respondentů (v %)
Zavedení denního režimu	5
Návštěva zájmového kroužku	5

Tabulka 10 - Příprava rodičů na vstup do mateřské školy

Šestý graf se zabývá, přípravou rodičů na vstup dítěte do mateřské školy. 42% rodičů v dotazníku uvedlo, že se svým dítětem komunikovalo o mateřské škole. Rodiče povídali svým dětem, co jej ve škole čeká, že si najde nové kamarády nebo také, že dítě pozná nové hračky. Na druhé pozici přípravy dítěte rodiče často volí přípravu k samostatnosti 10%, tedy aby dítě v prostředí školy umělo být samostatné, poskládat si věci, obléct se, vysvléct se, dojít si na toaletu a další. 7% rodičů volilo jako přípravu dítěte na mateřskou školu pobytem dítěte u prarodičů bez své přítomnosti. Pouze 6% rodičů zvolilo návštěvu mateřské školy ještě před nástupem do prostředí mateřské školy. Rodiče také dále uváděli, 5% zavedlo denní režim a 5% navštěvovalo se svými dětmi zájmový kroužek.

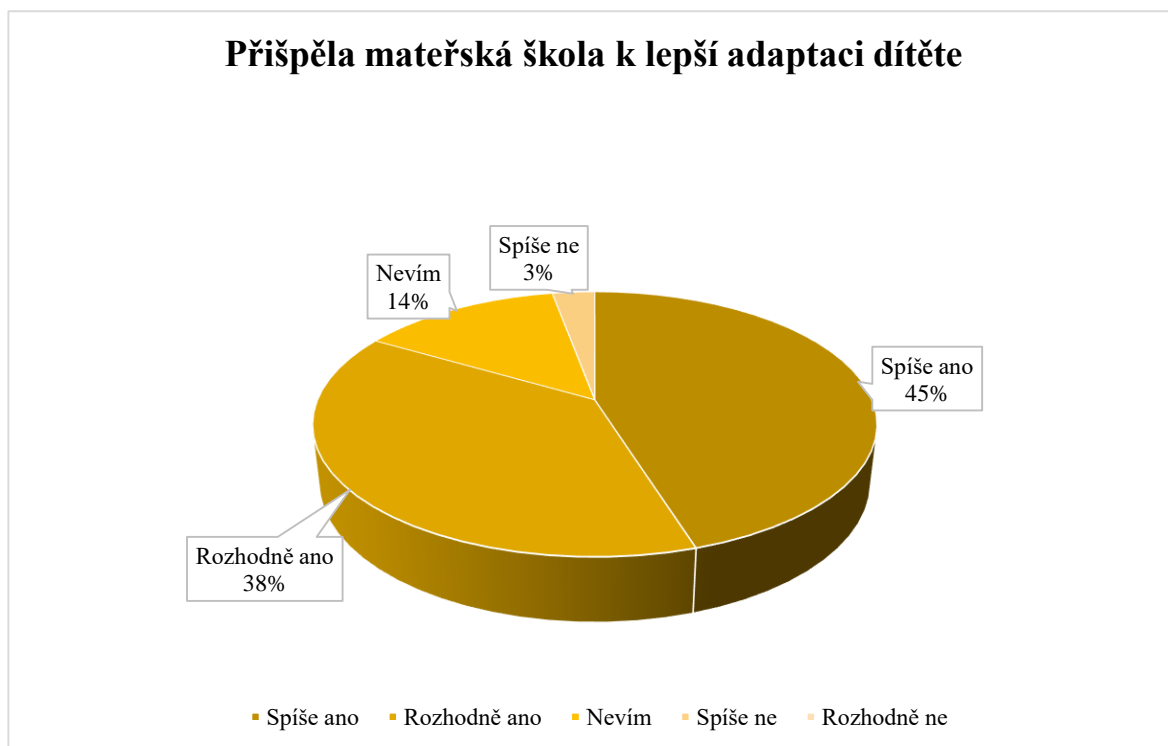

Obrázek 24 - Nejčastější problémy v průběhu adaptace dítěte na mateřskou školu

Rodiče dále uvádějí:	Počet respondentů (v %)
Kvůli COVID situaci si dítě v průběhu adaptace nemohlo nosit vlastní oblíbenou hračku	10
Spánek dítěte po obědě	6

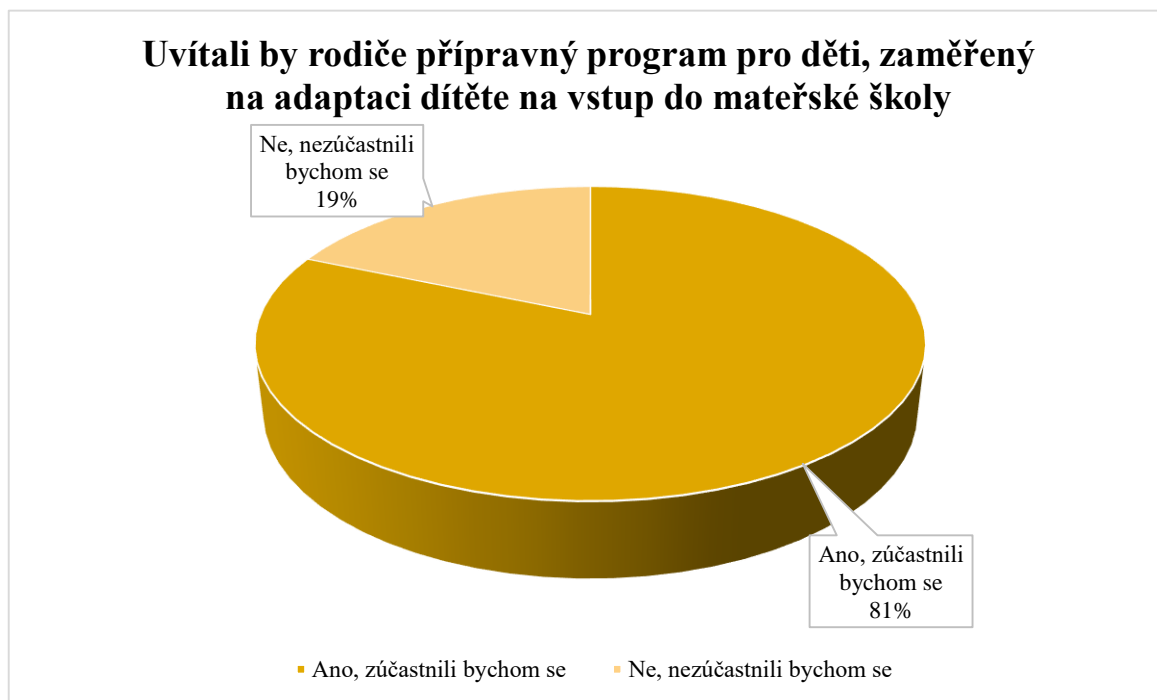
Tabulka 11 - Nejčastější problémy v průběhu adaptace dítěte na mateřskou školu

Sedmý graf analyzuje otázku z dotazníku, jaké byly nejčastější problémy v průběhu adaptace dítěte na mateřskou školu. Z grafu je zřejmé, že největší problém děti měly s odloučením se od rodičů 39%. Dále 20% rodičů uvedlo, že jejich dítě mělo problém se zvyknutím si na nové prostředí. Avšak 14% uvádí, že dítě nemělo žádný problém s adaptací. Ovšem dalších 11% rodičů si myslí, že největším problémem bylo zvyknutí si na nové osoby, respektive učitele v mateřské škole. Rodiče dále v dotazníku uváděli, že největší problém vidí v tom, že si jejich dítě kvůli Covid situaci v průběhu adaptace nemohlo nosit vlastní hračku do mateřské školy 10%. A 6% rodičů uvádí, že problém nastal až ve spaní dítěte v prostředí mateřské školy.

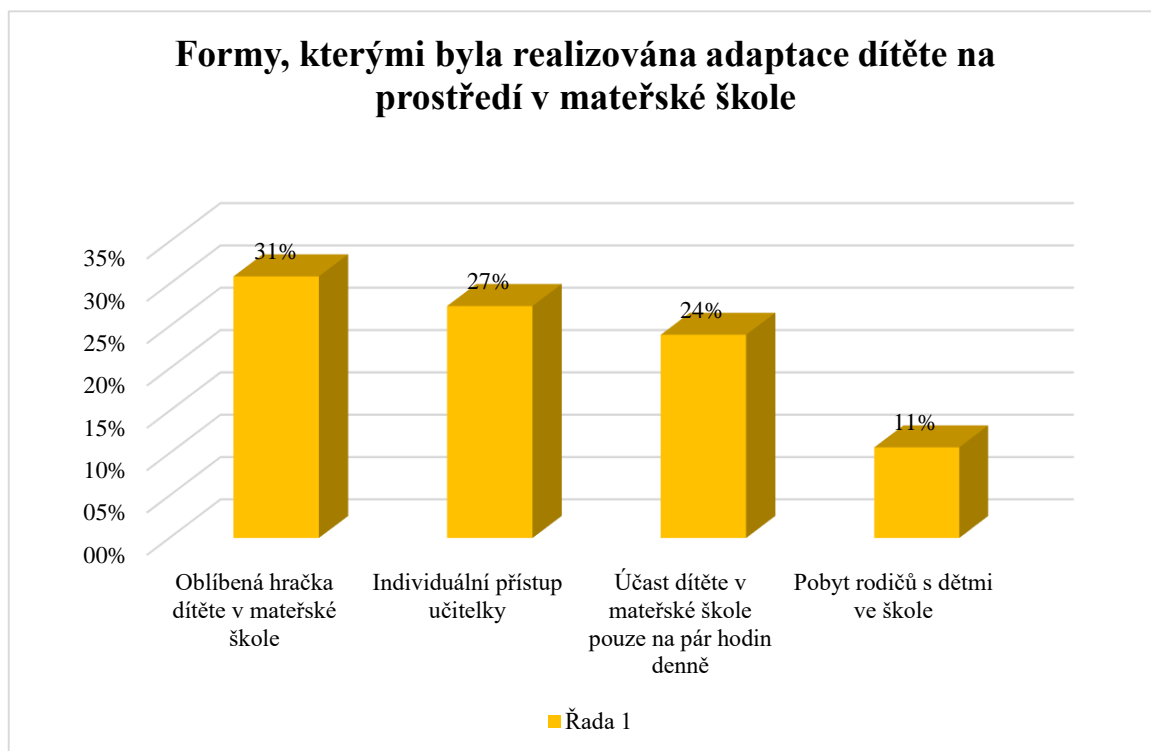
Obrázek 25 - Příspěla mateřská škola k lepší adaptaci dítěte

Osmý graf se zabývá tím, zda mateřské školy přispěli k lepší adaptaci dítěte do mateřské školy, z výsledku je patrné, že rodiče dětí v dotazníku uváděli, že mateřská škola přispěla k lepší adaptaci dítěte *spíše ano* 45%, 38% rodičů však také uvádělo, že mateřská škola *rozhodně* přispěla k lepší adaptaci dítěte, 14% rodičů si však nebylo jistých, proto zaškrtili možnost *nevím* a pouze 3% rodičů si myslí, že mateřské školy *spíše* nepřispěli k lepší adaptaci dítěte. Výsledky dotazníku jsou však uspokojivé, jelikož mateřská škola by měla přispívat k lepší adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy.

Obrázek 26 - Uvítali by rodiče dětí, přípravný program pro děti, zaměřený na adaptaci dítěte na vstup do mateřské školy

Devátý graf se zaměřuje na to, zda by rodiče uvítali přípravný program pro děti, který by byl zasměřený na adaptaci dítěte na vstup do mateřské školy. Můžeme vidět, že rodiče dětí v dotazníku nejčastěji volili možnost, že by se přípravného programu ve škole s dětmi zúčastnili 81%, pouze 19% rodičů zvolilo možnost, že by se nezúčastnili. Přípravný program by dal mateřské škole a rodičům první velkou možnost vzájemně spolupracovat, dítě by se mohlo důkladně seznámit s prostředím mateřské školy, učiteli a ostatními novými kamarády, s kterými bude v mateřské škole ve třídě a to vše za přítomnosti svého rodiče.

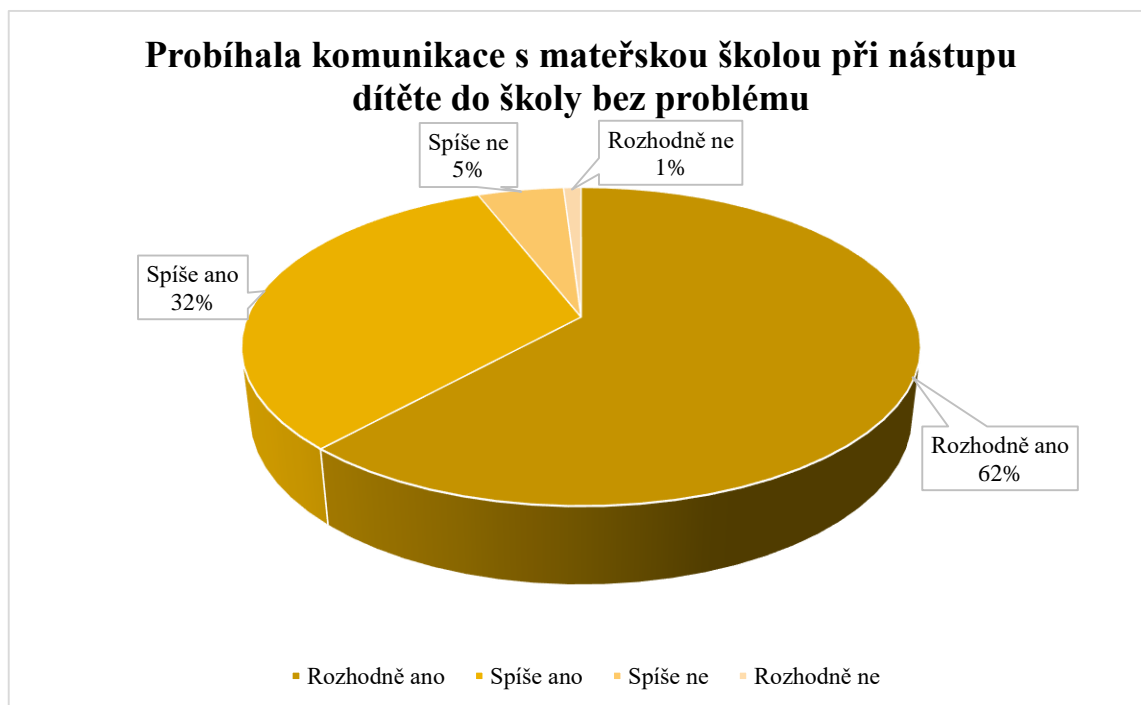
Obrázek 27 - Formy, kterými byla realizována adaptace dítěte na prostředí mateřské školy

Odpověď: JINÁ	Počet respondentů (v %)
Dotazník – oblíbené jídlo, oblíbená hračka	4
Návštěva sourozence/kamaráda ze starší třídy	2
Účast rodiče i dítěte na odpoledne ve škole	1

Tabulka 12 - Formy, kterými byla realizována adaptace dítěte na prostředí mateřské školy

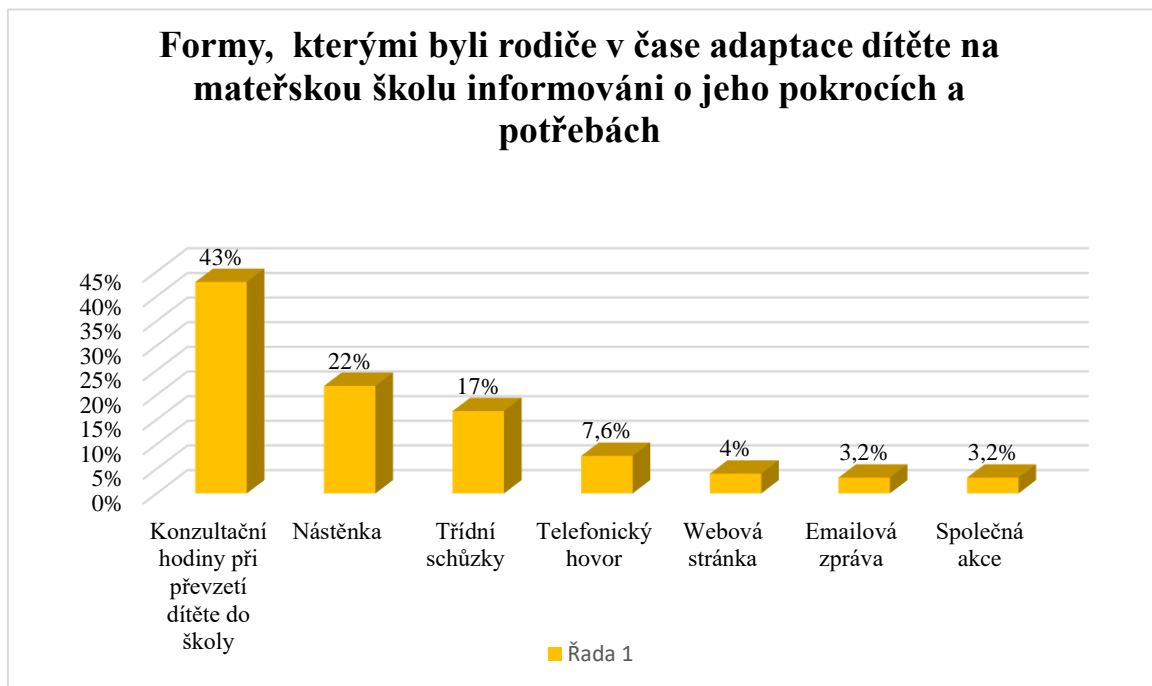
Desátý graf se zabývá formami, kterými se realizuje v mateřských školách ve Zlínském kraji nejčastěji adaptace dítěte na prostředí mateřské školy. Nejčastěji uváděná možnost rodiči byla oblíbená hračka v mateřské škole s 31%, dále často využívanou formou je individuální přístup učitelky 27%, také účast dítěte v mateřské škole pouze na pár hodin denně s 24%. Můžeme vidět, že pobyt rodičů s dětmi ve škole je jedna z forem, která využívaná mateřskými školami moc často není 11%. V odpovědích *jiná* rodiče uváděli, že adaptace proběhla formou dotazníku, kde byly otázky kladeny především na oblíbenou hračku, hru

dítěte, oblíbené jídlo dítěte 4%, poté 2% rodičů uváděla návštěvu sourozence/kamaráda ze starší třídy a 1% rodičů účast rodiče i dítěte na odpoledne ve škole.

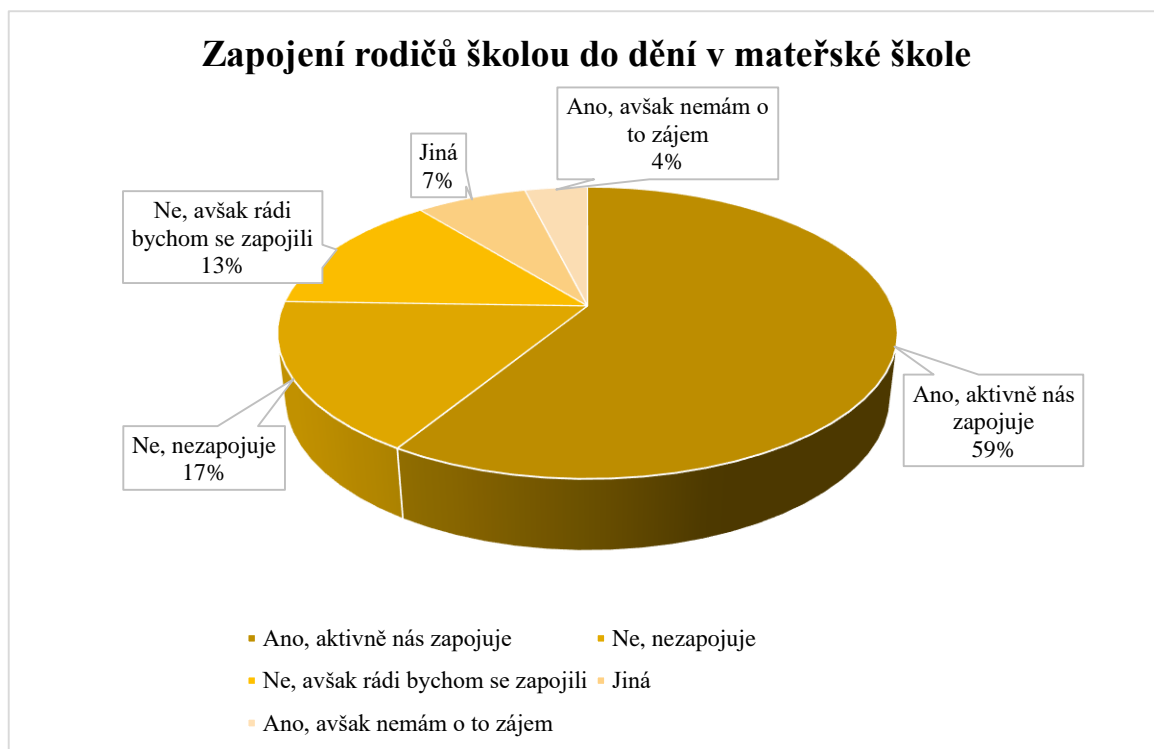
Obrázek 28 - Probíhala komunikace s mateřskou školou při nástupu dítěte do školy bez problému

Jedenáctý graf se zabývá tím, zda probíhala komunikace s mateřskou školou při nástupu dítěte do školy bez problému, výsledky výzkumu jsou velmi povzbudivé, jelikož 62% rodičů v dotazníku sdělila, že komunikace s mateřskou školou při nástupu do mateřské školy probíhala rozhodně bez problému. Dále také 32% rodičů uvádí, že komunikace s mateřskou školou probíhala spíše bez problému. A pouze 5% rodičů si myslí, že komunikace s mateřskou školou při nástupu dítěte do školy bez problému *spíše* neprobíhala, pouze 1% rodičů uvedlo, že komunikace *rozhodně* bez problému neproběhla. I tyto výsledky dotazníkového šetření jsou pozitivního charakteru, jelikož většina oslovených rodičů má za to, že komunikace s mateřskou školou při nástupu dítěte do školy proběhla v pořádku, což je důležitý aspekt úspěšné pozdější spolupráce mateřské školy a rodiny.

Obrázek 29 - Formy, kterými byli rodiče v čase adaptace dítěte na mateřskou školu informováni o jeho pokrocích a potřebách

Dvanáctý graf se zaměřuje na formy, kterými byli rodiče v čase adaptace dítěte na mateřskou školu informováni o jeho pokrocích a potřebách. Z grafu je zřejmé, že dominuje možnost konzultačních hodin při vstupu dítěte do mateřské školy 43%. Poté byly výsledky velmi těsné, rodiče jako druhou nejčastější možnost uváděli, že byli často informováni formou nástěnky 22%, další možností byly třídní schůzky 17%. Pouze 7,6% rodičů bylo informováno telefonickým hovorem o pokrocích a potřebách svého dítěte. 4% rodičů bylo informováno formou webové stránky. A se stejným počtem 3,2% byly informace předávány formou emailové zprávy a na společných akcích rodičů a mateřské školy.

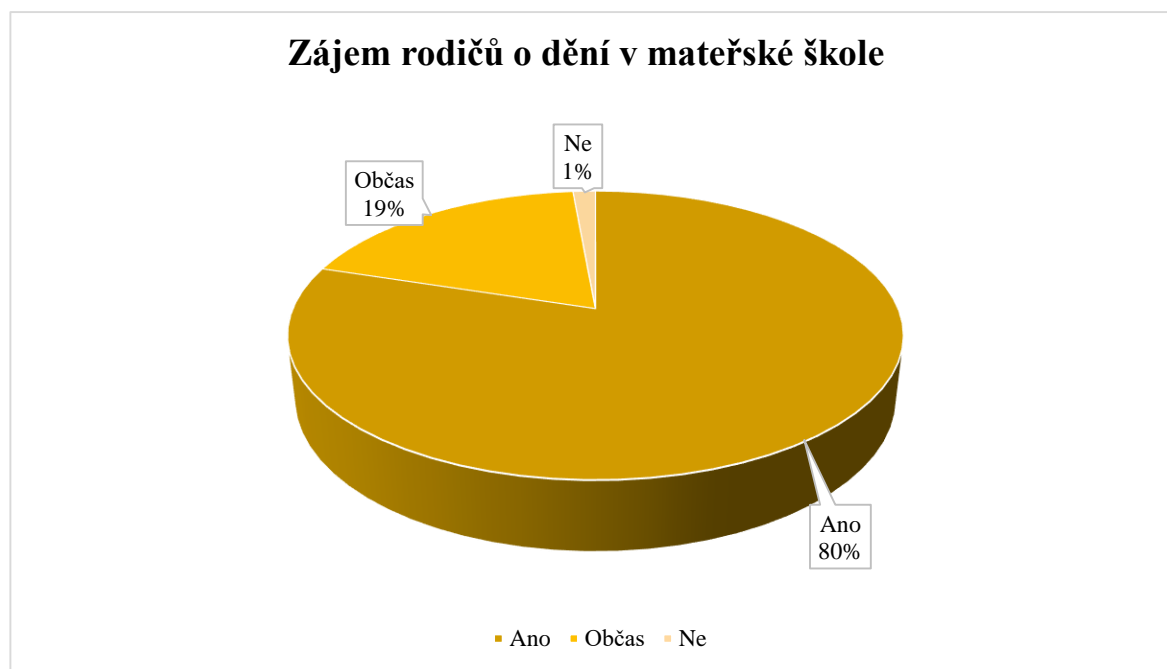

Obrázek 30 - Zapojení rodičů školou do dění v mateřské škole

Odpověď: JINÁ	Počet respondentů (v %)
Kvůli Covid situaci škola nezapojuje, avšak předtím aktivně zapojovala	5
V rozumné míře zapojuje	2

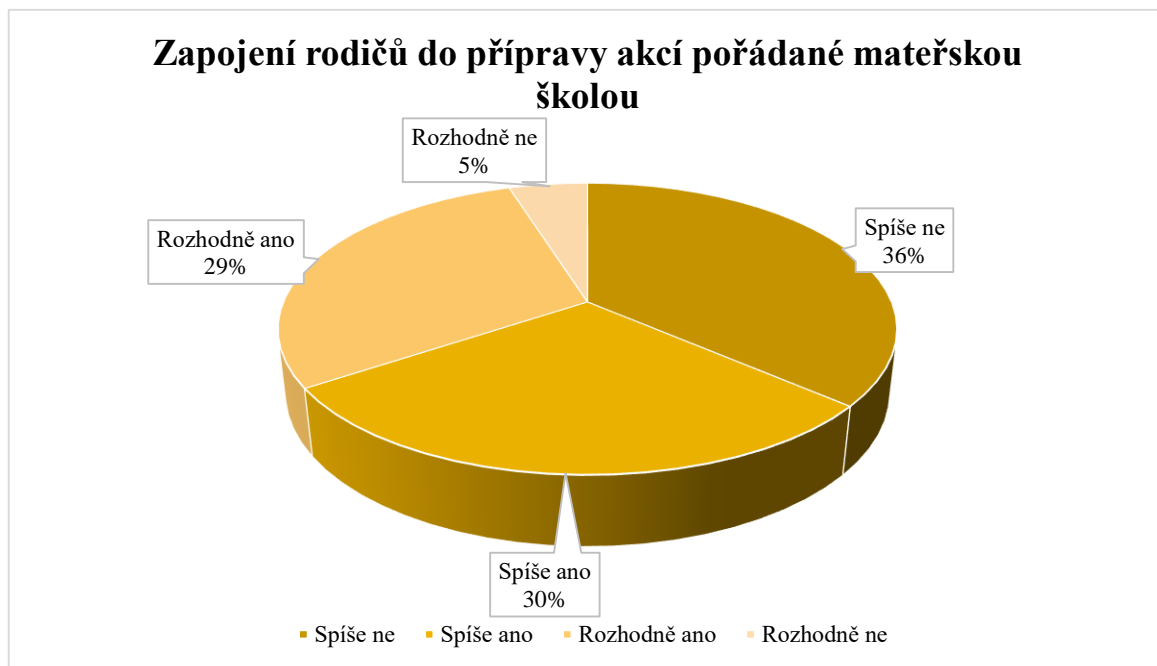
Tabulka 13 - Zapojení rodičů do dění v mateřské škole

Třináctý graf se zaměřuje na zapojení rodičů do dění v mateřské škole, z výsledku můžeme vidět, že 59% rodičů uvedlo, že mateřské školy aktivně zapojují rodiče do dění v mateřské škole. 17% rodičů uvedlo, že je mateřská škola nezapojuje, avšak 13% rodičů mateřské školy také nezapojují, i když by se rodiče zapojili do dění rádi. Také na zapojení rodičů dolehla Covid situace, jelikož v možnosti *jiná* rodiče uváděli, že je mateřské školy zapojují, ale z důvodu pandemické situace nemohly. Můžeme tedy říci, že se ve Zlínském kraji nacházejí spíše mateřské školy, které rodiče dětí zapojují do dění.

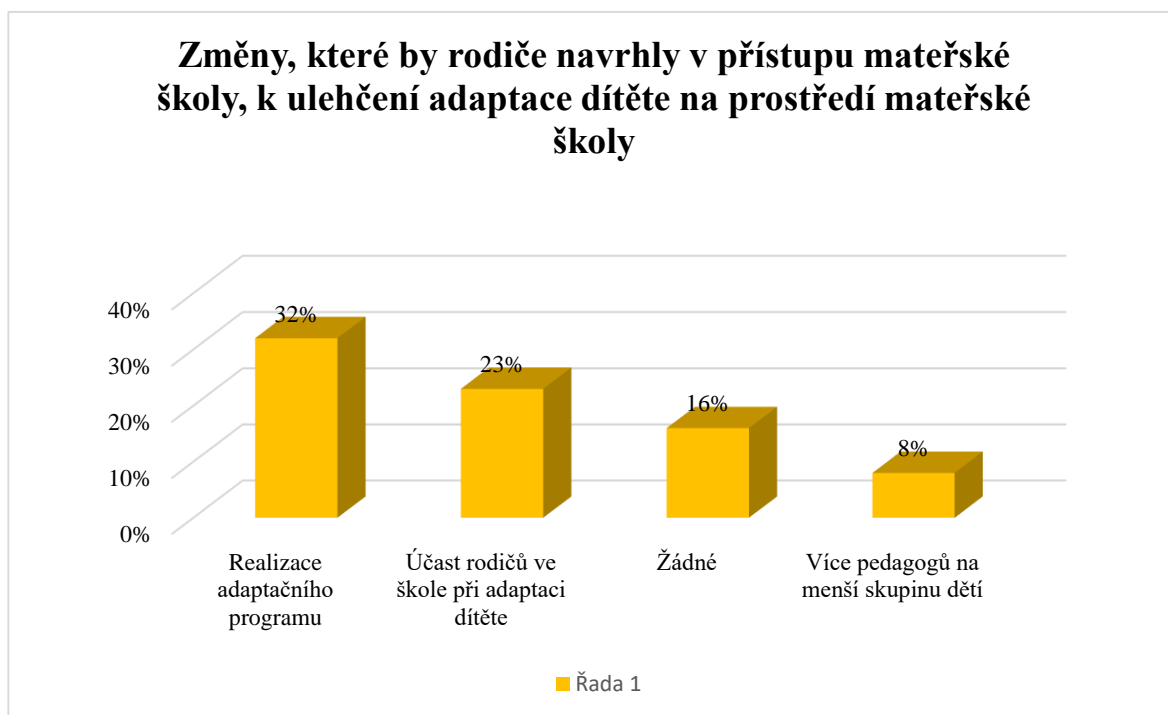
Obrázek 31 - Zájem rodičů o dění v mateřské škole

Čtrnáctý graf se zaměřuje na zájem rodičů o dění v mateřské škole, zde je výsledek jednoznačný, jelikož 80% rodičů v dotazníku uvedlo, že mají zájem se zapojit do dění v mateřské škole. 19% rodičů má zájem se zapojit do dění pouze občas a pouze 1% rodičů uvedlo, že zájem o zapojení se do dění nemají.

Obrázek 32 - Zapojení rodičů do přípravy akcí pořádané mateřskou školou

Patnáctý graf se zabývá zapojením rodičů do přípravy akcí pořádané mateřskou školou. Zde výsledky tak jednoznačné nejsou, rodiče dětí nejvíce v dotazníku uváděli možnost spíše ne s 36%, tedy mateřské podle rodičů spíše nezapojují rodiče do příprav pořádaných akcí, poté 30% rodičů uvedlo možnost, že je mateřské školy spíše zapojují do přípravy akcí pořádané mateřskou školou a pouze o jedno procento, tedy 29% rodičů v dotazníku uvedlo, že je mateřské školy rozhodně zapojují do přípravy akcí a pouze 5% rodičů si myslí, že je mateřské školy do přípravy akcí nezapojují. Domníváme se, že každá mateřská škola by se měla snažit o zapojení rodičů do přípravy akcí, jelikož se tím mohou prohloubit vztahy školy a rodiny a může tak vznikat partnerství a důvěra mezi školou a rodinou.

Obrázek 33 - Změny, které by rodiče navrhly v přístupu mateřské školy, k ulehčení adaptace dítěte na prostředí mateřské školy

Rodiče dále uváděli:	Počet respondentů (v %)
Více pochopení pro rodiče	7
Dovolit každému dítěti jeho oblíbenou hračku v mateřské škole	5
Rozhovor s učitelem o chování dítěte	4
Více si s dětmi povídat, naslouchat jim	4
Nenutit děti po obědě spát	1

Tabulka 14 - Změny, které by rodiče navrhly v přístupu mateřské školy, k ulehčení adaptace dítěte na prostředí mateřské školy

Poslední šestnáctý graf výzkumu se zaměřujeme na změny, které by rodiče navrhly v přístupu mateřské školy, k ulehčení adaptace dítěte na prostředí mateřské školy. 32% rodičů by uvítalo realizaci adaptačního kurzu pro děti před nástupem do mateřské školy, tedy kurz kde by se dítě spolu s rodiči mohlo projít mateřskou školou, seznámit se se svými

vrstevníky s kterými bude ve třídě, také učiteli a hračkami. Domníváme se, že tato možnost by dětem velmi usnadnila adaptaci, jelikož by děti věděly a měly představu, co a hlavně kdo, je ve škole čeká. Dále 23% rodičů by navrhlo změnu, aby se mohli účastnit na adaptaci dítěte ve škole. 16% rodičů však uvedlo, že by nenavrhlo žádné změny v přístupu mateřské školy, můžeme říci, že jim vše vyhovovalo. Zatímco 8% rodičů by navrhlo více pedagogů na menší počet dětí. V tabulce ještě můžeme vidět odpovědi, které dále rodiče uváděly. Nachází se zde například, že by rodiče uvítali více pochopení od učitelů 7%, dovolit každému dítěti oblíbenou hračku v mateřské škole 5%, také rozhovor s rodiči o chování dítěte a více si s dětmi povídat a naslouchat jim 4%. Jako poslední rodiče uvedli, aby učitelé děti nenutili po obědě spát 1%.

5.2 Shrnutí a odpovědi na výzkumné otázky

Mou hlavní výzkumnou otázkou bylo přijít na to, jaké jsou formy spolupráce mezi mateřskou školou a rodinou při adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy. Dále jsem zjišťovala, jaké jsou preferované formy vzájemné spolupráce mateřské školy a rodičů v průběhu adaptace dítěte na prostředí mateřské školy, také jaké strategie uplatňují mateřské školy a rodiče na ulehčení adaptačního procesu dítěte na prostředí mateřské školy nebo jaké změny by rodiče a učitelky mateřských škol přivítali v oblasti vzájemné spolupráce v průběhu adaptace dítěte na prostředí mateřské školy.

Dotazníky, byly určeny jak pro učitelky mateřských škol, tak i pro rodiče dětí mateřských škol. Výsledky výzkumu dotazníku pro učitelky mateřských škol jsem zpracovala do 18 přehledných grafů, které byly doplněny tabulkami. Tabulky jsou pouze doplňujícími údaji grafu, jakmile se v dotazníku nacházela možnost odpovědi *jiná*. Co se týká výsledků výzkumu dotazníku pro rodiče mateřských škol, tak ty jsem zpracovala do 16 grafů, které byly taktéž doplněny tabulkami u možnosti odpovědi *jiná*, pro lepší přehlednost.

Odpověď na hlavní výzkumnou otázku zní. Učitelé v dotazníku uváděli, že při adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy jsou využívány formy spolupráce mezi školou a rodinou jako rozhovory s rodiči, schůzky pro rodiče, dotazníky pro rodiče, pobyt rodičů ve škole s dětmi v době jejich adaptace, setkání rodičů a učitelů, společné akce (výlety), telefonické rozhovory s rodiči dětí nebo také společné vycházky do přírody, v odpovědích *jiná* učitelé

uváděli možnosti spolupráce, jako například zaslání fotografií a videí na email, nebo také pobyt rodičů s dětmi odpoledne při převzetí.

Odpovědí na dílčí výzkumnou otázku ohledně preference forem spolupráce mezi mateřskou školou a rodinou učitelé uváděly formy spolupráce jako rozhovor s rodičem, osobní schůzka, společné akce, účast rodičů v mateřské škole s dětmi, třídní schůzky, dotazníky pro učitele a také návštěvy mateřské školy před vstupem dítěte do mateřské školy. Učiteli nejvíce preferovaná forma spolupráce je rozhovor s rodiči.

Druhou odpovědí na dílčí výzkumnou otázku ohledně strategií, které mateřské školy a rodiče uplatňují, na ulehčení adaptačního procesu dítěte na prostředí mateřské školy jsou účast dítěte v mateřské škole pouze na pár hodin denně, individuální přístup učitelky, oblíbená hračka dítěte v mateřské škole, pobyt rodičů s dětmi ve škole nebo také v odpovědích *jiná* se objevovaly možnosti jako, odpoledne pro rodiče a děti na zahradě mateřské školy, návštěvy mateřské školy před nástupem dětí do mateřské školy, také prohlédnutí mateřské školy v době letních prázdnin, hry v mateřské škole mimo provoz školy s rodinou, dotazník pro rodiče, který učitelům pomáhá zjistit, jaké jídlo mají děti oblíbené, jaké hračky děti mají nejraději, jaké děti mají záliby. Díky těmto informacím od rodičů mají poté učitelé snazší cestu k dítěti. Dále se v odpovědích nacházely strategie pro ulehčení adaptace dítěte jako adaptace dítěte se sourozencem či starším kamarádem nebo informování školy o dítěti u zápisu v mateřské škole, tuhle možnost učitelé uváděli v důsledku Covidové pandemie. Můžeme vidět, že pandemická situace velmi ovlivnila, jak spolupráci, tak i samotnou adaptaci dítěte na mateřskou školu. Nejčastěji uváděnou strategií mateřských škol byla účast dítěte v mateřské škole pouze na pár hodin denně.

Poslední dílčí výzkumná otázka se zaměřuje na změny, které by rodiče a učitelky mateřských škol přivítali v oblasti vzájemné spolupráce v průběhu adaptace dítěte na prostředí mateřské školy. Učitelé by především nejvíce uvítali pomoc rodičů v čase adaptace dítěte na prostředí mateřské školy, tak že rodiče dostatečně připraví své děti na vstup do mateřské školy. Rodiče děti připraví především tím, že s dětmi budou komunikovat a více je socializovat. Dále by učitelé uvítali, když by rodiče naslouchali jejich radám, které jim učitelé poskytují před vstupem do mateřské školy, také aby rodiče nezatajovali učitelům pravdivé informace o dětech, více spolupracovali s mateřskou školou a v neposlední řadě více věřili učitelům, jelikož jsou to odborníci ve svém oboru. V dalších odpovědích učitelé uváděli, že by ocenili, aby rodiče své děti vedli k samostatnosti, respektovali nastavená pravidla a režim v mateřské škole, byli více trpěliví vůči dětem a také, aby rodiče nenechávali děti celý den v mateřské

škole. V druhém dotazníku, který byl určen pro rodiče, rodiče uváděli, změny v přístupu mateřské školy k ulehčení adaptace dítěte na prostředí mateřské školy jako realizaci adaptačního programu pro děti, účast rodičů ve škole při adaptaci dítěte, také by uvítali více pedagogů na menší počet dětí, v odpovědích se objevovalo, že by si přáli více pochopení pro samotné rodiče ze strany učitelů, jelikož vstup dítěte do mateřské školy je spojen také s velkou změnou pro samotné rodiče. Ve výsledcích rodiče dále zmiňovali, že by si přáli, aby mateřské školy dovolili každému dítěti alespoň jednu oblíbenou hračku, také aby učitelé dětem více naslouchali a komunikovali s nimi. V neposlední řadě by rodiče uvítali rozhovory s učiteli o chování dítěte a jako poslední změnu rodiče zmiňovali, aby učitelé děti nenutili spát po obědě, ale spíše je nechali v poklidu hrát v herně mateřské školy.

5.3 Interpretace dat

Z výsledků tedy vyplývá, že důvody nedostatečné adaptace dětí, podle učitelů, je nezralost dětí, také nepravdělná docházka do mateřské školy, nebo také to, že děti nemají podle učitelů dostatek sociálního kontaktu se svými vrstevníky, a také často udávaný důvod byl, že rodiče nepřipravují své děti na vstup do mateřské školy. Proto navázání prvního kontaktu s rodiči, ještě před vstupem dítěte do mateřské školy, poskytne rodičům a učitelům první možnost spolupráce a tím se může budovat důvěrnější vztah školy a rodiny. Ne vždy však mateřské školy spolupracují s rodiči, tak jak by měly, ale je potřeba si uvědomit, že díky pořádání akcí pro rodiče a děti se mateřské školy dostávají do užšího kontaktu, tím pádem navazování spolupráce s rodinou může být snazší. Jestliže rodiče uvidí, že mateřská škola má zájem o spolupráci a rodiči, budou se cítit vítáni a domníváme se, že se do spolupráce i s větším nadšením zapojí. Výsledky výzkumu mateřských škol ve Zlínském kraji však vyšly pozitivně, jelikož učitelé mateřských škol se domnívají, že dostatečně s rodiči spolupracují při adaptaci dětí do prostředí mateřské školy. Co se týká výsledků výzkumu z pohledu rodičů, tak je také pozitivním zjištěním, že podle rodičů Zlínského kraje mateřské školy přispěly k lepší adaptaci dítěte do nového prostředí. Mateřské školy využívají k lepší adaptaci nejrůznější formy, jako například oblíbenou hračku dítěte v mateřské škole, individuální přístup učitelky či účast dítěte v mateřské škole pouze na pár hodin denně, což je velmi důležité. Avšak, co by rodiče více uvítali, tak aby se realizovali právě adaptační programy pro děti. Většina rodičů ve výzkumu uvedla, že by se adaptačního kurzu zúčastnili, protože by to dítěti mohlo ještě více pomoci si zvyknout na nové prostředí, před samotným

vstupem do školy. Co se týká zapojení a spolupráce rodičů s mateřskou školou, tak můžeme říci, že je dalším pozitivním zjištěním, že rodiče mají zájem o zapojení se do dění v mateřské škole, tedy chtějí spolupracovat s mateřskou školou, proto by toho měly mateřské školy využívat.

Na téma spolupráce školy a rodiny bylo provedeno mnoho výzkumů, já jsem si pro svou práci vybrala výzkum Kropáčkové, 2017 v odborném časopisu Acta Humanica, který se zabývá spoluprací mateřské školy s rodinou. Formy spolupráce školy a rodiny ve výzkumu Kropáčkové se v určitých využívaných formách shodují s mými výsledky výzkumu. Ve výzkumu Kropáčková uvádí, že preferované formy spolupráce rodičem jsou pravidelné rozhovory s učiteli, také neformální setkání s ostatními rodiči dětí nebo možnost zapojení se do školních akcí a možnost vstupování do vzdělávání dětí. Co se týká mého realizovaného výzkumu, tak rodiče vedou s učiteli také pravidelné rozhovory o potřebách dětí, co se týká neformálního setkání s ostatními rodiči, tak tuhle formu spolupráce v mém výzkumu rodiče uváděli v souvislosti s pořádáním akcí pro rodiče a děti, zde se mají jedinečnou možnost rodiče společně setkat a navázat komunikaci. Mateřské školy Zlínského kraje při spolupráci školy a rodiny příliš často nevyužívají formu spolupráce vstupování rodiči do vzdělávání dětí. Ve výzkumu sice učitelé tuto formu spolupráce uvedli jako jednu z efektivních, avšak se vždy neumístila s příliš mnoho procenty. Podle mého výzkumu by i rodiče uvítali, když by mohli více vstupovat do vzdělávání svých dětí a pobýt v prostředí mateřské školy se svými dětmi, alespoň v době jejich adaptace.

5.4 Doporučení pro praxi

Co se týká mého doporučení pro praxi, tak sama bych se poté ráda ve své praxi věnovala spolupráci mateřské školy a rodiny, především tedy při adaptování dítěte na mateřskou školu. Vnímám to jako důležitý úkol učitelky mateřské školy spolupracovat s rodiči především tedy při vstupu dítěte do prostředí mateřské školy, jelikož díky tomu dítěti vstup může mateřská škola velmi ulehčit.

Myslím, že je potřeba, se s rodiči ještě před vstupem dětí do mateřské školy spojit a poskytnout jim rady spojené s adaptací dítěte na nové prostředí. Jelikož rodiče mohou podpořit a pomoci dítěti ve snadnější adaptaci, ať už jen komunikací s dítětem o mateřské

škole, že pozná nové kamarády, hračky, paní učitelky. Tím, že rodič bude dítě motivovat ke vstupu do mateřské školy, dítě se bude také těšit a samotná adaptace proběhne lépe.

Podle mého názoru je důležitý také individuální přístup učitelky k dítěti. Každé dítě je jedinečné a zvládá adaptaci na nové prostředí po svém, proto je potřeba individuálního přístupu učitele ke každému dítěti. Domnívám se, že s tím také souvisí, jak v dotazníku rodiče uváděli, že by uvítali více učitelů na menší počet dětí ve třídě. Pokud by byl ve třídě menší počet dětí, učitelky by se mohly individuálněji věnovat každému dítěti, které vstupuje a adaptuje se na prostředí mateřské školy.

Jednou z možností, jak usnadnit dítěti vstup do mateřské školy je určitě navštěvování mimo rodinné instituce, tedy zájmového kroužku pro děti předškolního věku. Často i jednotlivé mateřské školy pořádají zájmové kroužky pro děti, tak aby si dítě mohlo zvykat na nové prostředí, setkala jsem se s tím na své praxi, kdy byl mateřskou školou zřízen pro děti hudební kroužek. Myslím si, že pokud by byl pro děti v mateřské škole zřízen kroužek, zaměřený na určitou oblast, ať už sportovní, výtvarný, hudební nebo i jiný, děti budou mít možnost, být v kontaktu se svými vrstevníky a být v prostředí mateřské školy, usnadní jim to poté samotný vstup do mateřské školy.

Podle mého názoru je ideální variantou první spolupráce s rodiči, která se mateřským školám nabízí, právě realizace adaptačního kurzu pro děti a rodiče. Při té příležitosti mohou i učitelé poskytnout rodičům výše zmiňované rady, jak doma dítěti ulehčovat pozdější vstup do mateřské školy. Mateřské školy tak nenásilnou formou rodiče zapojují a spolupracují s nimi, tím je i navádí a ukazují jim, že se rodiče nemusejí bát zapojovat do dění v mateřské škole. Mohla by se jednat o jednodenní, nebo také týdenní před-adaptační kurz. Pokud by se realizoval týdenní kurz, děti by chodily do mateřské školy spolu s rodiči odpoledne. S tím, že by se dítě mohlo adaptovat na nové prostředí, seznámilo by se s učiteli a ostatními dětmi ve třídě. Učitelky mateřské školy, které by později s dětmi i pracovaly, by si připravily na první seznamovací den takové aktivity, kterými by se děti společně s rodiči seznámili, učitelé by také provedli děti a rodiče po mateřské škole a vyslechli případné dotazy rodičů. Další dny, jak by děti byly s novým prostředím a ostatními členy mateřské školy více seznámeny, by si učitelky mohly pro děti připravit aktivity, kde by děti musely spolupracovat. Další den by se mohlo jednat například o společný výlet po okolí s dětmi, další odpoledne opékání buřtů na zahradě mateřské školy spolu s kytarou a písněmi. Učitelky a rodiče by měli jedinečnou možnost se poznat, v rámci kurzu, konzultovat spolu své cíle a přání, případně se také domluvit na dalších plánech společné spolupráce. Jako budoucí učitelka mateřské

školy se budu snažit využívat nejrůznějších forem spolupráce školy a rodiny nejen při adaptaci dítěte do mateřské školy, a také si ráda vyzkouším realizaci adaptačního kurzu ve své praxi.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala tématem Spolupráce mateřské školy a rodiny při adaptaci dítěte do prostředí mateřské školy. Práci mám tedy rozdělenou na dvě části, část teoretickou a část výzkumnou. V teoretické části jsem se zabývala pojmy rodina, mateřská škola, adaptace. Také jsem zjišťovala pomocí odborné literatury jaké funkce má škola a mateřská rodina, jak může mateřská škola nastartovat spolupráci s rodiči. Důležité mi přišlo, zapojit do teoretické části zakotvení spolupráce s mateřskou školou v kurikulárních dokumentech. Také jsem se zabývala pojetím rodičovských rolí ve vztahu ke škole. A rámci adaptace, jaké výhody mohou poskytovat mateřské školy rodičům při adaptování dítěte do prostředí mateřské školy, jaké jsou možnosti usnadnění vstupu a adaptace dítěte v mateřské škole a poslední kapitola teoretické části se zaměřuje na samotnou komunikaci s rodiči.

Mateřská škola má mnoho možností, jak může nastartovat spolupráci s rodiči. Nejzajímavější mi přišla realizace adaptačního kurzu, který by byl realizován ještě před samotným vstupem dětí do mateřské školy. Mateřské školy by tak měli jedinečnou možnost navázat ještě před příchodem dětí do školy s rodiči spolupráci. Domnívám se, že pro samotné děti by to bylo velmi užitečné, měly by totiž možnost za doprovodu svého rodiče poznat nové prostředí mateřské školy, seznámit se s učiteli a také ostatními dětmi, s kterými budou později třeba ve třídě. Co se týká rodičů, tak si myslím, že i ti by měli možnost vidět, jak je dítě spokojené v mateřské škole, zda si našlo nějaké kamarády. Rodiče by měli také jedinečnou možnost seznámit se s učiteli, ale i ostatními rodiči. Díky této prvotní spolupráci se domnívám, že by se rodiče tolik nebáli později zapojit i do dalších spoluprací, co by jim mateřská škola nabídla. V rámci výzkumu rodiče také uváděli, že by adaptační kurz pro děti rádi uvítali, jelikož by to mohlo dětem velmi usnadnit jejich adaptaci.

Co je však velmi pozitivní, tak učitelé i rodiče v dotazníku uváděli, že si myslí, že mateřská škola a s rodiči dostatečně spolupracovat a rodiče se zapojují do dění v mateřské škole. Rodiče a učitelé ve výzkumu také uváděli mnoho forem spolupráce, které při adaptaci dítěte do mateřské školy využívají. Pouze co bych ještě doplnila, tak ne mnoho mateřských škol podle výzkumu využívá formu spolupráce, kdy rodič zůstává ve škole s dětmi v rámci jeho adaptace. Podle mého názoru, by především i tato forma spolupráce dítěti hodně ulehčila jeho adaptaci na nové prostředí. Nehledě na to, že si i díky tomu rodič může udělat představu, jak probíhá den v mateřské škole a vzdělávání jeho dítěte.

V závěru bakalářské práce bych chtěla zdůraznit, že věřím, že má bakalářská práce bude přínosem pro to, aby nikdo spolupráci mateřské školy a rodiny při adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy nezlehčoval. Spolupráce školy a rodiny je důležitá, jelikož může dítěti velmi pomoci při jeho prvních krocích do mateřské školy.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Berčnik, S. & Devjak, T. (2017). Cooperation between Parents and Preschool Institutions through Different Concepts of Preschool Education. *CEPS Journal* (7).
2. Faltysová, E. (2017). Adaptace aneb Přizpůsobení se novým podmínkám. *Informatorium* (7).
3. Faltysová, E. (2018). Co by mělo zvládnout dítě, které nastupuje do MŠ?. *Informatorium* (6).
4. Hornby, G. (2011). *Parental involvement in childhood education: building effective school-family partnerships*. New York: Springer.
5. Chráška, M. (2007). *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada.
6. Kicková, P. P. & Hoskovcová, S. (2013). Adaptace na mateřskou školu. *Informatorium* (7).
7. Kicková, P. P. & Hoskovcová, S. (2014). Adaptace na mateřskou školu...krok druhý. *Informatorium* (5).
8. Kolář, Z. a kol. (2012). *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada.
9. Kořátková, S. (2014). *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet* (2., rozš. a aktualiz. vyd). Praha: Grada.
10. Koželuh, O. (2021). Spolupráce s rodinou dětí. *Informatorium* (1), 12-13.
11. Koželuh, O. (2020). Adaptace s úsměvem. *Informatorium* (6).
12. Kramulová, D. (2016). První týdny ve školce. *Informatorium* (7).
13. Kropáčková, J. (2017). Spolupráce mateřské školy s rodinou. *Acta humanica* (1), 59-73.
14. Lažová, L. (2013). *Mateřská škola komunikuje s rodiči: výměna informací, řešení problémů*. Praha: Portál.
15. Majerčíková, J. & Šuhajová, Z. (2014). „Mám pre tebe dve správy: dobrú i zlú, ktorú chceš počut skôr?“ Stratégie dieťaťa-žiaka v komunikácii rodiny a primárnej školy. *E-pedagogium* (1), 76-88.

16. Morgan, N. S. (2017). *Engaging families in schools: practical strategies to improve parental involvement*. London, New York: Routledge, Taylor & Francis Group.
17. Opravilová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada.
18. Pohnětalová, Y. (2015). *Vztahy školy a rodiny: případové studie*. Hradec Králové: Gaudeamus.
19. Powers, J. (2016). *Parent engagement in early learning: strategies for working with families* (Second edition). St. Paul: Redleaf press.
20. Průcha, J. (2016). *Předškolní dítě a svět vzdělávání: přehled teorie, praxe a výzkumných poznatků*. Praha: Wolters Kluwer.
21. Sutterby, J. A. (Ed.). (2017). *Family involvement in early education and child care*. Bingley: Emerald.
22. Syslová, Z. (2016). *Proměna mateřské školy v učící se organizaci*. Praha: Wolters Kluwer.
23. Těthalová, M. (2012). Nováčky ve školce. *Informatorium* (7).
24. Těthalová, M. (2018). Spolupráce s rodiči je základním kamenem úspěchu. *Informatorium* (10).
25. Těthalová, M. (2020). Dvouletým dětem ve školce pomáhají rituály. *Informatorium* (7).

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Dosažené vzdělání učitelů.....	38
Tabulka 2 - Poskytované rady rodičům mateřskou školou před vstupem dítěte do mateřské školy.....	41
Tabulka 3 - Nejčastější důvody nedostatečné adaptace dětí do mateřské školy	43
Tabulka 4 - Formy, kterými mateřské školy realizují adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy.....	45
Tabulka 5 - Formy spolupráce s rodiči, využívané při adaptaci dítěte na mateřskou školu	46
Tabulka 6 - Nejefektivnější formy spolupráce s rodiči v mateřské škole	47
Tabulka 7 - Zapojení rodičů do dění v mateřské škole	49
Tabulka 8 - Formy komunikace využívané s rodiči	52
Tabulka 9 - Pomoc od rodičů mateřské školy v čase adaptace dítěte do prostředí mateřské školy.....	55
Tabulka 10 - Příprava rodičů na vstup do mateřské školy	61
Tabulka 11 - Nejčastější problémy v průběhu adaptace dítěte na mateřskou školu.....	62
Tabulka 12 - Formy, kterými byla realizována adaptace dítěte na prostředí mateřské školy	65
Tabulka 13 - Zapojení rodičů do dění v mateřské škole	68
Tabulka 14 - Změny, které by rodiče navrhly v přístupu mateřské školy, k ulehčení adaptace dítěte na prostředí mateřské školy	71

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Věková skupina učitelů	37
Obrázek 2 - Dosažené vzdělání učitelů	38
Obrázek 3 - Délka praxe učitelů ve svém oboru	39
Obrázek 4 – Poskytování rad rodičům od učitelů před vstupem dětí do mateřské školy... 40	
Obrázek 5 - Poskytované rady rodičům mateřskou školou před vstupem dítěte do mateřské školy.....	41
Obrázek 6 - Nejčastější důvody nedostatečné adaptace dětí do mateřské školy	42
Obrázek 7 - Poskytování přípravného programu mateřskými školami, zaměřený na adaptaci dítěte při vstupu do mateřské školy	43
Obrázek 9 - Formy spolupráce s rodiči, využívané při adaptaci dítěte na mateřskou školu	46
Obrázek 10 - Nejeftektivnější formy spolupráce s rodiči v mateřské škole	47
Obrázek 11 - Zapojení rodičů učitelů do dění v mateřské škole	48
Obrázek 12 - Zapojení rodičů do dění v mateřské škole	49
Obrázek 13 - Zájem rodičů o zapojení do dění v mateřské škole	50
Obrázek 14 - Komunikuje škola dostatečně s rodiči	51
Obrázek 15 - Formy komunikace využívané s rodiči.....	52
Obrázek 16 - Důležitost spolupráce a zapojování rodičů do dění mateřské školy	53
Obrázek 17 - Zapojení rodičů do dění v mateřské škole	54
Obrázek 18 - Pomoc od rodičů mateřské škole v čase adaptace dítěte do prostředí mateřské školy.....	55
Obrázek 19 - Genderové rozlišení rodičů.....	57
Obrázek 20 - Věk dítěte.....	57
Obrázek 21 - Věk nástupu dítěte do mateřské školy	58
Obrázek 22 - Návštěva zařízení, před vstupem dítěte do mateřské školy, pro usnadnění adaptace v prostředí mateřské školy	59
Obrázek 23 - Příprava dítěte na vstup do mateřské školy	60
Obrázek 24 - Příprava rodičů dítěte na vstup do mateřské školy	61
Obrázek 25 - Nejčastější problémy v průběhu adaptace dítěte na mateřskou školu	62
Obrázek 26 - Přispěla mateřská škola k lepší adaptaci dítěte.....	63
Obrázek 27 - Uvítali by rodiče dětí, přípravný program pro děti, zaměřený na adaptaci dítěte na vstup do mateřské školy	64
Obrázek 28 - Formy, kterými byla realizována adaptace dítěte na prostředí mateřské školy	65
Obrázek 29 - Probíhala komunikace s mateřskou školou při nástupu dítěte do školy bez problému	66

Obrázek 30 - Formy, kterými byli rodiče v čase adaptace dítěte na mateřskou školu informováni o jeho pokrocích a potřebách	67
Obrázek 31 - Zapojení rodičů školou do dění v mateřské škole	68
Obrázek 32 - Zájem rodičů o dění v mateřské škole	69
Obrázek 33 - Zapojení rodičů do přípravy akcí pořádané mateřskou školou.....	70
Obrázek 34 - Změny, které by rodiče navrhly v přístupu mateřské školy, k ulehčení adaptace dítěte na prostředí mateřské školy	71

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník pro učitele

Příloha P II: Dotazník pro rodiče

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK PRO UČITELE

Dotazník

Spolupráce mateřské školy a rodiny při adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy

Vážení učitelé,

jsem studentkou třetího ročníku oboru Učitelství pro mateřskou školu, Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, který poslouží jako podklad pro mou bakalářskou práci na téma Spolupráce mateřské školy a rodiny při adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy. Budu Vám moc vděčná za všechny informace, které mi poskytnete.

Děkuji Vám za Váš čas.

Veronika Wolfová

studentka Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně

Pro učitele:

1. Věková skupina:

- Méně než 20 let
- 21-25
- 26-30
- 31-35
- 36-40
- 41-45
- 46-50
- 51 let a více

2. Jaké máte dosažené vzdělání:

- Střední škola s maturitou
- Vyšší odborné vzdělání
- Vysokoškolské s titulem Bc.
- Vysokoškolské s titulem Mgr.
- Jiné.....

3. Jak velkou praxi máte ve svém oboru?

- Méně než 3 roky
- 3 – 15 let
- 16 – 25 let
- 26 let a více

4. **Dáváte před vstupem dětí do školy rodičům rady, jak mohou dítěti usnadnit jejich vstup do mateřské školy?**

Ano

Ne

5. **Pokud ano, tak o jaké rady se jedná?**

.....
.....

6. **Co je podle Vás nejčastějším důvodem nedostatečné adaptace dětí na prostředí MŠ?**

.....
.....

7. **Poskytuje Vaše mateřská škola přípravný program zaměřený na adaptaci dítěte při vstupu do mateřské školy?**

Ano

Ne

8. **Jakou formou mateřská škola realizuje adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy? (Ize vybrat jednu nebo více odpovědí)**

Pobyt rodičů s dětmi ve škole

Individuální přístup učitelky

Oblíbená hračka dítěte v mateřské škole

Účast dítěte v mateřské škole pouze na pár hodin denně

Jiná.....

9. **Jaké formy spolupráce s rodiči využíváte při adaptaci dítěte na mateřskou školu? (Ize vybrat jednu nebo více odpovědí)**

Pobyt rodičů ve škole s dětmi, v době jejich adaptace

Rozhovory s rodiči

Dotazníky pro rodiče

Telefonické rozhovory s rodiči

Společné akce (výlety aj.)

Setkání rodičů a učitelů

Společné vycházky do přírody

Schůzky pro rodiče

Jiná.....

10. Která forma spolupráce s rodiči je podle Vás nejefektivnější?

.....

11. Zapojujete rodiče do dění v mateřské škole?

- Ano
- Ne

12. Pokud ano, tak jak?

.....

.....

13. Mají podle Vás rodiče dětí zájem, zapojit se do dění v mateřské škole?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

14. Myslíte si, že Vaše škola dostatečně komunikuje s rodiči?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

15. Jakou formu komunikace s rodiči nejčastěji využíváte? (lze vybrat jednu nebo více odpovědí)

- Konzultace s rodiči při převzetí dítěte do mateřské školy
- Třídní schůzky
- Nástěnka
- Webová stránka
- Společné akce
- Telefonický hovor
- Emailová zpráva

Jiná.....

16. Je podle Vás důležité, aby škola spolupracovala a zapojovala rodiče dětí do dění v mateřské škole?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

17. Zapojujete rodiče do dění v mateřské škole? (výlety, příprava akcí – divadla, besídky atd.)?

- Ano, často
- Občas
- Ne, nezapojujeme

18. V čem by podle Vás mohli být rodiče více nápomocní v čase adaptace dítěte na prostředí mateřské školy?

.....

.....

.....

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK PRO RODIČE

Dotazník

Spolupráce mateřské školy a rodiny při adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy

Vážení rodiče,

jsem studentkou třetího ročníku oboru Učitelství pro mateřskou školu, Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, který poslouží jako podklad pro mou bakalářskou práci na téma Spolupráce mateřské školy a rodiny při adaptaci dítěte na prostředí mateřské školy. Budu Vám moc vděčná za všechny informace, které mi poskytnete.

Děkuji Vám za Váš čas.

Veronika Wolfová

studentka Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně

Pro rodiče:

1. Jste:

- žena
- muž

2. Uveďte věk Vašeho dítěte?

- Mladší než 3 roky
- 3 roky
- 4 roky
- 5 let
- Starší než 5 let

3. Jaký byl věk nástupu Vašeho dítěte do mateřské školy?

.....

4. Navštěvovalo Vaše dítě zařízení, před vstupem do mateřské školy, které mu usnadnilo jeho adaptaci v prostředí mateřské školy?

- Ano, pravidelně navštěvovalo
- Ano, avšak nepravidelně
- Ne, nenavštěvovalo žádné zařízení

5. Přípravovali jste Vaše dítě na vstup do mateřské školy?

- Ano
- Ne

6. Pokud ano, tak jak?

.....

.....

7. V čem podle Vás mělo Vaše dítě největší problém v průběhu adaptace na prostředí mateřské školy?

.....

.....

8. Přispěla mateřská škola k lepší adaptaci Vašeho dítěte?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Rozhodně ne

9. Uvítali byste přípravný program zaměřený na adaptaci dítěte na vstup do mateřské školy?

- Ano, zúčastnili bychom se
- Ne, nezúčastnili bychom se

10. Jakou formou byla v mateřské škole realizovaná adaptace dítěte na prostředí v mateřské školy? (lze vybrat jednu nebo více odpovědí)

- Pobyť rodičů s dětmi ve škole
- Individuální přístup učitelky
- Oblíbená hračka dítěte v mateřské škole
- Účast dítěte v mateřské škole pouze na pár hodin denně

Jiná.....

11. Probíhala komunikace s mateřskou školou při nástupu dítěte do školy bez problému?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

12. Jakou formou jste byli v čase adaptace dítěte na mateřskou školu informováni o jeho pokrocích a potřebách? (lze vybrat jednu nebo více odpovědí)

- Konzultační hodiny, při převzetí dítěte do školy
- Třídní schůzky
- Nástěnka
- Webová stránka
- Společná akce
- Telefonický hovor
- Emailová zpráva

- Jiná.....

13. Zapojuje Vás škola do dění v mateřské škole?

- Ano, aktivně nás zapojuje
- Ano, avšak nemám o to zájem
- Ne, nezapojuje
- Ne, avšak rádi bychom se více zapojili

- Jiná.....

14. Zajímáte se sám/a o dění v mateřské škole?

- Ano
- Občas
- Ne

15. Zapojujete se do přípravy akcí pořádané mateřskou školou?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

16. Jaké změny byste navrhli v přístupu mateřské školy k ulehčení adaptace dítěte na prostředí mateřské školy?

.....

.....

.....